NASLOV

Pred nami je 1. november, dan, ko se bodo naši spomini vrnili v preteklost. Spomnili se bomo svojih najbližjih, prijateljev in vseh ki smo jih imeli radi, pa jih ni več med nami. Naši spomini se bodo za trenutek ustavili tudi pri vseh tistih, ki jih nismo niti poznali, a so žrtvovali svoja življenja za našo skupno srečo. Na mnogih neznanih grobovih ne bo zagorela niti ena svečka, krasilo jih bo le jesensko listje. Toda več kot množica sveč in cvetja pomenijo spomini, zato naj dan mrtvih ne bo edina priložnost za to. Ko bomo v teh dneh krasili grobove in prižigali svečke, pustimo željo po prestižu ob strani, vodilo pa naj nam bo: spominjajmo se mrtvih in mislimo na žive!

VESTNIK

Leto XXXIII
Št. 63
Murska Sobota, 29. oktobra 1981
CENA 8 DIN

SZOMBATHELY

Pomembno za dobrososedske odnose

Zadnja leta se vse bolj uspešno razvijajo in krepijo stiki med socialistično zvezo Pomurja in Domovinsko ljudsko fronto Železne županije v sosednji Ljudski republiki Madžarski. V ta okvir sodelovanja sodijo tudi vsakoletni redni skupni sestanki obeh političnih organizacij.

Tako je delegacija Pomurskega medobčinskega sveta SZDL preteklo sredo obiskala Szombathely, kjer jo je sprejel prvi sekretar DLF Imre Mesaros. V razgovoru so najprej pregledali dosedanje oblike sodelovanja med Pomurjem in Železno županijo ter med drugim ugotovili, da se številni stiki na najrazličnejših področjih kulture, športa, vzgoje in izobraževanja in drugod nenehno poglabljajo in bogatijo. Vse to pa je izrednega pomena za dobrososedske odnose in reševanje vprašanj, ki zadevajo uresničevanje posebnih pravic in položaj pripadnikov madžarske narodnosti v Pomurju in porabskih Slovencev v LR Madžarski.

Vodja pomurske delegacije, predsednik pomurskega medobčinskega sveta socialistične zveze Maks Rojs, pa nam je glede nadaljnjega sodelovanja z našimi sosedi dejal:

»Da, dogovorili smo se tudi za osnovne usmeritve našega nadaljnega sodelovanja. Poudarili smo, da je potrebno dati še večji pomen neposrednim stikom med posameznimi organizacijami, šolami, društvi, obema narodnostnima komisijama in zlasti še direktnim stikom med našimi organizacijami združenega dela in njihovimi podjetji v zvezi z gospodarskim sodelovanjem, ki je zaradi zaostrenih gospodarskih razmer nekoliko v zaostajanju. Oboji si bomo tudi v prihodnje prizadevali, da bo medsebojno sodelovanje potekalo ne samo na nivoju raznih delegacij, temveč da bo vanj vključeno čimveč naših delovnih ljudi in občanov in da bodo ti stiki organizirani na realnih osnovah, upoštevajoč tudi varčevanje in dobro gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Z zadovoljstvom smo sprejeli tudi pripravljenost naših sosedov, da bodo letos, predvidoma od 19. do 21. novembra, organizirali v Železni županiji srečanje narodnosti sosednjih dežel. To pomeni nadaljnji korak na poti medsebojnega spoznavanja, zbliževanja, sodelovanja in poglabljanja medsebojnih stikov in dobrih odnosov, kar je za današnje razmere v svetu še posebej pomembno in dragoceno.«

Delegacija socialistične zveze iz Pomurja je ob tej priložnosti obiskala tudi Gornji Senik v Porabju.

JOŽE GRAJ

S skupnega razgovora delegacije Pomurskega medobčinskega sveta SZDL in predstavnikov Domovinske ljudske fronte Železne županije.

OB 31. OKTOBRU – SVETOVNEM DNEVU VARČEVANJA

ŽIVI VARČNO, DA BOŠ ŽIVEL BOLJE

Vsi se bomo v teh dneh, čeprav se ubadamo z različnimi razmišljanji, željami, skrbmi in radostmi, našli ob isti misli kako v zdajšnjem trenutku prepletenih gospodarskih vezi privarčevati kar največ, da nam bo jutri še boljše. Vsekakor izjemno pomembna misel, ki nas v prizadevanjih za dosledno uresničevanje nalog ekonomske stabilizacije nerazdružno povezuje in nepreklicno zavezuje, ki meri in preverja vse naše bilance in načrte. To ni samo čustveno razmišljanje ob datumskem obeleževanju nadvse omembnega varčevanja, ampak hkrati tudi zelo razumsko, kritično in skrbno ocenjevanje in preverjanje vsega, kar danes počnemo in kar nameravamo napraviti v prihodnje. Torej dejstva, ki se ga zavedamo že od nekdaj in to prepričanje uveljavljamo tudi v praktičnem življenju. Vsak posameznik zase in družba kot celota.

Razne oblike varčevanja so namreč ustvarile tudi v Pomurju izdatna, družbi koristna sredstva, Zanimanje ljudi za hranilno službo in pogoje varčevanja ša vedno strmo narašča. Z darilnimi vlogami, s šolskim varčevanjem, otroškimi hranilniki in raznolikim namenskim varčevanjem za odrasle spremljajo bančne ustanove našo pot skozi življenje. Ali podatek, da je v Pomurju evidentiranih že več kot 175 tisoč hranilnih in devizno-hranilnih vlog ter da je privarčevanih nad 2 milijardi 500 milijonov dinarjev, kar predstavlja precejšen delež — okrog 30 odstotkov — skupnih sredstev banke, dovolj zgovorno ne potrjuje povedanega? Dodajamo k temu še to, da so se navzlic stabilizacijskim ukrepom v primerjavi z lanskim letom povečale vloge občanov za 8 odstotkov, sredstva pa za 11 odstotkov. V Temeljni pomurski banki so nam tudi potrdili, da so ravno z izplačevanjem osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic dosegli viden pozitivni učinek, saj se večina občanov vključuje v razne oblike klasičnega varčevanja. Nikakor pa ne smemo zanemariti tudi števila deset tisoč šolskih otrok, ki se s pomočjo pionirskih hranilnic v šolah na organiziran način pridružujejo varčevanju denarja, kjer velja upoštevati tudi vzgojno vlogo. Marsikje so ravno starši postali pobudniki za varčevanje svojih otrok.

Seveda pa ne mislimo samo na denarno varčevanje, ki ga najlaže zasledujemo s številkami, temveč gre za varčevanje v najširšem pomenu besede. Prizadevanja delavcev v organizacijah združenega dela so usmerjena v zmanjšanje porabe energije, boljše izkoriščanje zmogljivosti in podobnega, kmetijska proizvodnja in proizvodnja hrane sta tudi v tem razvojnem načrtu upravičeno na vrhu seznama nalog, ki ne dovolijo odlašanja, če hočemo preseči uvozno odvisnost. Skupna skrb za razumno izkoriščanje vseh energetskih virov, za ponovno uporabo sekundarnih surovin, naš odnos do okolja, do porabe dobrin, pravilno ravnanje s prostorom, časom in še z vrsto drugih vrednot, nam jasno dokazuje, da bomo z racionalnim trošenjem v mnogočem koristili sebi in družbi v celoti.

Potemtakem ni slučajno izbrano geslo za letošnjo akcijo varčevanja »Živi varčno, da boš živel bolje!«. Čeprav smo se v minulem obdobju spopadali z zapletenimi in resnimi gospodarskimi problemi, smo dosegli tud prve pomembne rezultate v uresničevanju politike ekonomske stabilizacije. Čaka pa nas še odločnejša in bolje organizirana aktivnost za odpravo temeljnih vzrokov ekonomske nestabilnosti, boj za počasnejšo rast cen in za zmanjšanje deficita v plačilni bilanci. S tem bomo ustvarili možnosti za postopno izboljšanje življenjskega standarda, ki bo temeljilo na povečevanju produktivnosti dela in na učinkovitejšem gospodarjenju nasploh. Pri tem moramo upoštevati zlasti naslednje: imeli bomo toliko, kolikor bomo naredili, in živeli bomo tako, kot bomo delali, proizvajali in razvijali samoupravne družbenoekonomske odnose. Varčevanje ima zatorej zredno pomemben stabilizacijski učinek!

Milan Jerše

VODNO REŠEVALNA VAJA NA REKI MURI

USPEL PREIZKUS SPOSOBNOSTI IN PRIPRAVLJENOSTI

Na reki Muri pri Veržejskem mostu je bila v nedeljo vodnoreševalna vaja enot civilne zaščite in gasilstva iz Pomurja, v kateri je sodelovalo 17 vodnoreševalnih enot z okrog 130 člani ter specialni potapljaški ekipi iz Gornje Radgone in Murske Sobote. Namen vaje, ki sodi v zaključni del aktivnosti akcije Nič nas ne sme presenetiti, je bil preizkusiti obrambno in varnostno usposobljenost vodno-reševalnih enot Pomurja.

Vodnoreševalne enote, ki so v Pomurju organizirane več let, so že doslej opravile vrsto pomembnih nalog pri reševanju ljudi in premoženja, zlasti v času katastrofalnih poplav v Pomurju leta 1965, 1968 in 1972. Izkazale pa so se tudi pri mnogih utopitvah, nesrečah na zaledenelih vodah, reševanju ljudi iz vodnjakov, kakor tudi saniranju terena ob razlitju raznih strupov in tekočin ter drugih nesrečah.

Vaja, ki so jo spremljali številni občani in predstavniki družbenopolitičnega življenja Pomurja, je ponazarjala primer reševanja v vojnih razmerah, s predpostavko, da je bil del Pomurja zaseden in je bilo potrebno evakuirati ljudi in premoženja na desni breg reke Mure, hkrati pa rešiti ranjence z reke Mure. Vodnoreševalne enote so uspešno opravile preizkus sposobnosti in pripravljenosti. Gotovo pa je, da je potrebno znanje še naprej dopolnjevati, hkrati pa tudi opremo, saj na to opozarjajo številne nesreče v Pomurju. Na tem področju bomo torej morali vsi storiti še več, zlasti pa tisti, ki se poklicno ukvarjajo s to dejavnostjo.

Feri Maučec

OO ZZB in OK ZSMS Murska Sobota vabita na

KOMEMORACIJO

v počastitev dneva mrtvih, ki bo v petek, 30. oktobra, ob 12.30 na soboškem pokopališču.

Udeleženci sestanka v mehiškem Cancunu. Z leve proti desni stojijo: S. Kraigher — Jugoslavija, J. Nyerere — Tanzanija, M. Thatcher — V. Britanija, Z. Suzuki — Japonska, F. Burnham — Gvajana, F. Mitterrand — Francija, I. Gandhi — Indija, A. Šagari — Nigerija, T. Fälldin — Švedska. L. Campins — Venezuela in K. Waldheim — OZN. Od leve sedijo: R. Reagan — ZDA, S. Ake — Slonokoščena obala, A. Sattar — Bangladeš, Š. Bendžedid — Alžirija, H. Genscher — ZR Nemčija, P. Trudeau — Kanada, J. Portillo — Mehika, princ Fahd-Saudska Arabija, W. Pahr — Avstrija, R. Gurrerio — Brazilija, Z. Ziyang — LR Kitajska in F. Marcos — Filipini.

Dialog o pogubni brezumnosti

Ob nedavni izjavi ameriškega predsednika Reagana, da je v Zahodni Evropi možen jedrski spopad, ne da bi prerastel v svetovno jedrsko katastrofo, so se morali poslužiti starega diplomatskega trika, češ, saj ni tako mišljeno, kot je bilo povedano. V bruseljskih krogih, ki so blizu NATO, je opazno ostro razhajanje v mnenjih o tej najnovejši Reaganovi izjavi. Okolica, ki je najbližja uradni politiki NATO, si očitno prizadeva po vsej sili ublažiti učinek Reaganove izjave, sklicujoč se na dva temeljna argumenta. Prvi je, da gre za »iztrgan« stavek iz govora ameriškega predsednika, ki je bil namenjen predvsem domači javnosti. Drugi argument pa se zdi še važnejši, ker poskušajo z njim prepričati tukajšnjo javnost, da v resnici ni razlike med Reaganovo izjavo in znano strategijo NATO, po kateri bi morebitnemu napadu sledil »stopničast« odgovor. To pomeni, da bi sovražnik verjetno odnehal od nadaljnje agresije, če bi že »na prvi stopnici« ugotovil, da končni uspeh ni možen. Pri tem ponovno zagotavljajo, da se Washington ne bi pomišljal »odgovoriti«, saj so tudi njegove čete v sestavi evropskih natovskih sil.

Precej pa je tudi pristašev tistih, ki v Reaganovi izjavi vidijo Evropo kot »žrtveno jagnje«, prepričani pa so, da je v Evropi že zdavnaj doseženo ravnovesje med obema blokoma.

V moskovski Pravdi je na Reaganovo izjavo odgovoril sovjetski voditelj Leonid Brežnjev. »Računati na zmago v jedrskem spopadu je pogubna brezumnost«, je zapisal Brežnjev. Jasno je tudi poudaril, da ima Sovjetska zveza sredstva za odgovor, ob tem pa je ameriškemu predsedniku predlagal naj da »jasno in nedvoumno izjavo, s katero bi kot zločinsko označil samo misel na jedrski napad.«

Bi kdo upal videti v Reaganovih izjavah tudi eno od silnic ameriške globalne gospodarske strategije, ki ima perspektivo le v pogojih čim manjše konkurence na svetovnem tržišču, torej v uničeni gospodarsko visoki razviti Zahodni Evropi?

Natovska skrb za Grčijo

Generalni sekretar NATO Joseph Luns je septembra poudaril, da bi zmaga socialistov v Grčiji pomenila ‚dramatično spremembo na južnem krilu pakta', kar so tedaj ocenili bolj kot svarilo, namenjeno grškim volilcem, kot pa razmišljanje o novi strukturi obrambe. A prav to se v bruseljskem predmestju Evere, kjer so nastanjeni natovski politično-vojaški strategi, sedaj očitno dogaja. Neuradno je namreč slišati, da se paktu obeta ‚težavno obdobje'. Zmaga grških socialistov bo najverjetneje pomenila zahtevo za večje nadzorstvo nad štirimi ameriškimi vojaškimi oporišči, postavila bo vprašaj pod zbliževanje s Turčijo, ki ga je pričel uresničevati glavni poveljnik natovskih sil v Zahodni Evropi Bernard Rogers in — končno — morebitna prestrukturacija obrambnih okopov na južnem krilu bo šla nedvomno v prid Turčiji.

Izjemno previdni so — navzven — tudi na bruseljskem sedežu evropske skupnosti, kjer se dobro zavedajo, da je Papandreu pred vstopom Grčije v skupni trg zaman zahteval referendum. Da bi ga sklicali sedaj, je bržkone nemogoče, kajti novi grški ministrski predsednik gotovo ne bo pričel svojega mandata z institucionalnim sporom z državnim predsednikom Karamanlisom, ki ima po ustavi pravico, da razpiše referendum.

KAKO DOHITETI ZAMUJENO

Nastop Jaruzelskega ne pomeni obračuna z dosedanjo usmeritvijo poljske združene delavske partije, saj je Jaruzelski sam sodeloval pri oblikovanju političnih opredelitev v prid politiki prenove. Za stanje na Poljskem sedaj, pomeni veliko breme nezaupanje zaveznic iz varšavske zveze. Solidarnost, v kateri se po kongresu kažejo poteze nekoliko večje strpnosti, noče sprejeti soodgovornosti pri sprejemanju odločitev in še nadalje brani svojo vlogo opozicije partiji.

Motnje v poljskem gospodarstvu utegnejo dodati k sedanji krizi nov element — lakoto, ki je lahko močnejši od takoimenovane družbene prenove.

Kaj lahko Poljska pričakuje od Wojciecha Jaruzelskega? Prvič, da bo s svojo avtoriteto politika in z avtoriteto nacionalne osebnosti v uniformi strnil vrste v PDZP. Da bo poskušal v okviru fronte nacionalne enotnosti, ki jo je bil predlagal pred mesecem dni v Sejmu, preseči z nenehnim soočanjem med PZDP in Solidarnostjo ter zajeti v takšno fronto vse tiste sile, ki so sposobne sodelovati v družbenem dialogu, spoštujoč osnovne opredelitve poljskega političnega prizorišča t. j., da je Poljska socialistična država, da gre v njej vodilna vloga PZDP in da je Poljska članica socialističnega tabora.

Nemiri in stavke bodo Jaruzelskega najbrž prisilile k nekaterim ukrepom (prepoved stavk in demonstracij, kaznovanje protisovjetskih in protisocialističnih izpadov). Lahko bi rekli, da je vse to Kanii ušlo iz rok, Jaruzelski pa tudi v tem pogledu pomeni novo upanje za mirno rešitev krize na Poljskem.

Avstrijski oktober

Avstrijski nacionalni praznik, 26. oktober, so Koroški Slovenci praznovali letos s številnimi prireditvami. Proslave so organizirali v Radišah, Šentjanžu, Dobrli vasi in Železni Kapli. Poseben prispevek obletnici popolne osvoboditve Avstrije pa je bila tudi nedavna slovesnost nad Lepeno, kjer so slovenski mladinci po večmesečni prostovoljni delovni akciji obnovili Peršmanovo domačijo, ki simbolizira koroški protifašistični boj. Tu so namreč 25. aprila 1945 Nemci pobili enajst članov Peršmanove družine, hišo pa zažgali. Prihodnjo pomlad bodo v Peršmanovi domačiji odprli spominski muzej.

Celovški »Slovenski vestnik« je pred letošnjim praznikom zapisal: »Nimamo le mi obveznosti do domovine, ki jih lojalno izpolnjujemo, marveč je tudi domovina dolžna izpolnjevati obveznosti, ki jih ima do nas.« S temi besedami so mišljene neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe, ki je pripomogla, da si je Avstrija pridobila suverenost. Ni minilo tri leta po odhodu Angležev s Koroške, ko so ukinili dvojezično šolstvo, tisto znamenito pridobitev, ki bi jamčila, da slovenska beseda na Koroškem ne bo izginila.

globus

NEW DELHI — Indija kupuje najmodernejša francoska lovska letala »mirage 2000«. Za 150 letal bodo dali okrog tri milijarde dolarjev.

BONN — Deset milijard zahodnonemških mark primanjkljaja izkazuje proračun ZR Nemčije za prihodnje leto. Pravijo, da so do te številke prišli predvsem na račun zmanjšanih davkov, povečanih izdatkov pri nadomestilih za čas brezposelnosti in pri izdatkih pri porodniških dopustih.

LONDON — Po pisanju nekega britanskega lista bodo ZDA vložile 1,5 milijarde dolarjev v gradnjo vojaških objektov v Omanu, ki je strateško važna točka na zahodni obali ob Ormuški ožini ob izstopu iz arabskega zaliva.

KAIRO — Egiptovski predsednik Mubarak je izjavil, da je še prezgodaj, da bi se Egipt približal arabskim državam, ki so kritizirale egiptovsko vlogo pri navezovanju miru z Izraelom.

WASHINGTON — Medameriška komisija za človekove pravice je objavila poziv, da je treba napraviti konec nasilju, ki ga trpi ljudstvo Salvadorja in Gvatemale, zatirano od režimskih varnostnih sil.

TEL AVIV — Izraelci, ki živijo na sinajskem polotoku, morajo zapustiti to ozemlje do februarja prihodnje leto. Gre za 3 tisoč ljudi. Na podlagi izraelsko-egiptovskega sporazuma se bodo morali Izraelci umakniti s preostalega dela okupiranega Sinaja aprila 1982.

TUNIS — ZR Nemčija bo Tuniziji odobrila čez 50 milijonov mark posojila, ki ga bodo Tunizijci porabili za razširitev pristanišča Mahdia.

BRUSELJ — Tukaj in v številnih drugih belgijskih mestih so preteklo nedeljo demonstrirali proti namestitvi ameriških raket v zahodnoevropskih deželah.

V žarišču dogodkov

CANCUN JE BIL DOBER ZAČETEK

Od vrhunskega srečanja v Cancunu ne smemo pričakovati čudežev, tudi zato ne, ker so jasno razvidne razlike v stališčih udeležencev. Ključno vprašanje je, ali bo kljub vsemu prevladala zavest o skupnosti interesov, da omogočimo hitrejši razvoj nerazvitih. Takšna je bila ocena srečanja 22 voditeljev držav ali vlad v mehiškem letoviškem kraju Cancunu prejšnji četrtek in petek.

Za nerazvite dežele je bilo ohrabrujoče dejstvo, da so se stališča ZR Nemčije in Francije v veliki meri pokrivala s stališči nerazvitih. Celo največji evropski »reaganist« britanska premierka Thatcherjeva je izražala mnenje, da je srečanje v Cancunu potrebno. Uradni Washington je dal svetu vedeti: »kdor misli, da je sedanje svetovni ekonomski red nepravičen, se spogleduje s fantazijo«. Tako je izjavil ameriški predsednik Reagan. K popustljivosti Washingtona so veliko prispevali francoski predsednik Mitterrand, predsednik mednarodne neodvisne komisije Sever — Jug Willy Brandt, avstrijski kancler Bruno Kreisky, ki sicer zaradi bolezni ni bil v Cancunu.

In kakšen je bil rezultat dvodnevne konference v Cancunu. Poglavitni praktični rezultat sestanka so pogajanja v okviru OZN, ki jih nerazvite dežele terjajo že deset let. Francoski predsednik je ob koncu konference izjavil, da ne bi bil prav nič presenečen, če bi se ta pogajanja pričela že prihodnjo pomlad. Mohamed Bedžauli, alžirski veleposlanik v OZN, ki vodi skupino 77 (to so države v razvoju) je ob koncu povedal, da so pogajanja dobila »pravo politično spodbudo«, in da so v Cancunu »prevzeli obveznost končno začeti pogajanja.« Državniki iz držav v razvoju so bili videti zadovoljni. Indijska ministrska predsednica Indira Gandhi je po konferenci izjavila: »Nisem pričakovala, niti, da bomo dosegli, kar smo.« Lahko bi rekli, da je s temi besedami podala najbolj realno oceno srečanja. Nihče od prisotnih seveda ni podvomil, da bodo pogajanja dolga in težka, njihov izid pa je negotov.

Poglavitni problem sestanka v Cancunu je bilo vprašanje koliko bogate dežele menijo, da je v njihov prid izboljšati položaj držav v razvoju. Poročilo iz Cancuna govori o tem, da imajo udeleženci sestanka odnose med razvitim Severom in nerazvitim Jugom za »enega najresnejših izzivov v naslednjem desetletju«, ki je po svoji razsežnosti in težavnosti enak problemu kako obdržati svetovni mir. Zato terja, da mu vse države posvetijo »največjo pozornost.« Ključno pa je ob tem vprašanje, kako se bo ta napoved spreminjala v skupno akcijo. Predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher, kot vodja naše delegacije je v Cancunu povedal, da se naša država loteva vitalnih vprašanj sodobnega sveta in njegove bodočnosti na podlagi načel in ciljev politike neuvrščenosti, ki jo bomo še naprej dosledno uresničevali.

NAŠA DELEGACIJA PO VRNITVI IZ CANCUNA — Predsednika predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja, ki je vodil jugoslovansko delegacijo na sestanku v Cancunu, in člane delegacije so na ljubljanskem letališču pozdravili najvišji predstavniki naše republike. (Po Delu)

Kraigher je pojasnil jugoslovanske poglede na položaj v svetovnem gospodarstvu in jugoslovansko gledanje na poti, po katerih je mogoče reševati gospodarske probleme v svetu. Ocenil je, da gre za globoke motnje globalne narave, katerih rešitev terja celovito skupno akcijo in udeležbo vseh držav. S tem v zvezi je Kraigher izrazil obžalovanje, ker se razvite socialistične države vzhodne Evrope niso udeležile sestanka v Cancunu.

Kot enega od glavnih problemov sodobnega sveta je Sergej Kraigher označil primanjkljaj držav v razvoju in njihovo nevarno naraščajočo zadolženost.

Predsednik predsedstva SFRJ je poudaril, da stabilnosti svetovnega gospodarstva ni mogoče utemeljiti na trajni razdeljenosti sveta na industrijsko razvite in nerazvite države. Problem lakote in prehrane je ocenil kot eno najbolj tragičnih protislovij sedanjega časa. Opozoril je, da razvoj kmetijstva zahteva omogočanje celovitega socialnogospodarskega razvoja. To pa terja finančno, ekonomsko in tehnično pomoč mednarodne skupnosti državam v razvoju. Sergej Kraigher je ugotovil, da je to poleg problema industrializacije in prenosa tehnologije najpomembnejše vprašanje zdravega razvoja držav v razvoju.

Kraigher je govoril tudi o protekcionizmu v svetovni trgovini. Poudaril je, da je nerazumljivo, da nerazvite države ne morejo prodreti na tržišča industrijskih držav z blagom, ki ga izdelujejo s stroji, uvoženimi iz teh držav. Menil je, da lahko poteka uspešno in enakopravno sodelovanje med seboj v vse bolj odvisnem svetu samo med neodvisnimi in suverenimi državami. Opozoril je na dejstvo, da je danes čutiti preozke okvire mednarodnih sistemov in ustanov, ki so jih postavili po vojni, in zlasti poudaril, da niti po dveh letih po sprejemu sklepa generalne skupščine OZN o globalnih pogajanjih ni bil dosežen dogovor o njihovem začetku. Prispevek k sprožitvi globalnih pogajanj je Kraigher ocenil kot nalogo sestanka v Cancunu.

ogledalo tedna

Zapravljanje zaupanja

Nekako dva meseca je minilo, ko smo ob tisti ostri kritki nameravane podražitve olja, sladkorja in mleka lahko prebirali izjave predstavnikov Gospodarske zbornice Jugoslavije, da do teh podražitev ne bo prišlo tako kmalu. Prejšnji teden je tisti »ne tako kmalu« očitno potekel in zgodilo se je: olje se je podražilo za več kot 20 odstotkov, na nekakšen način tudi mleko, ker mu odvzemajo več maščobe, da o sladkorju sploh ne govorimo, ker je njegova podražitev takorekoč že zgodovina. Časopisje je podražitev registriralo, ponekod z rahlim olajšanjem, saj se je v tisti avgustovski časopisni vojni govorilo celo o predlogu za 125-odstotno podražitev olja.

Pred štirinajstimi dnevi smo bili priča velikemu navalu naših občanov v italijanske in avstrijske trgovine. »Iz dobro obveščenih krogov« je prišla »novica«, da je bil na hitro izglasovan zakon o plačevanju takse za prehod državne meje. Potem smo lahko prebrali izjavo zveznega sekretarja za finance Kostića, ki je povedal, da zvezni izvršni svet nima pravice takšen zakon izglasovati, da pa to lahko stori skupščina... Na to spet glasovi, da je enkratna zavrnitev predloga zakona o taksah dovolj, da je treba iskati drugačne rešitve, da na primer Osimski sporazum med Jugoslavijo in Italijo izrecno prepoveduje kakršne koli takse v zvezi z mejnim prometom, da lahko pričakujemo kakšen »protiudarec« naših sosedov itd.

Nihče ne more zagovarjati tega, kar se je zgodilo. Stane Dolanc je v nedavni televizijski oddaji o zdajšnjem družbenem trenutku menil, da gre pri tem tudi za pomanjkanje nacionalnega ponosa.

Če je brez dramatiziranja res, da naš gospodarski trenutek ni rožnat in če je tudi res, da se tega še vse premalo zavedamo, potem smemo tudi trditi, da ne ubiramo prave poti. Danes se lahko vprašamo, je šlo pri omenjenih podražitvah za postopek ali za vsebino postopka. Neverjetno namreč je, da pred dvema mesecema tako na gospodarski zbornici in tudi drugod ne bi znali, da je podražitev vendarle nujnost. Ali gre za namerne dezinformacije?

Zaupanje je temelj vsakršnega dogovarjanja, na zaupanju gradimo tudi pot k našim ciljem. Tako pa ostaja vtis, da se tega marsikdaj ne zavedamo dovolj, kajti nemogoče je trditi, da je pri vsem tem delovni človek in občan tista najmanj pomembna postavka, s katero lahko tudi manipuliramo.

Kmetijstvo daje premalo

V pripravah na 11. sejo CK ZKS, ki bo prihodnjo sredo obravnaval razvoj in socialistično preobrazbo kmetijstva, je predsedstvo CK ZKS pred dnevi ugotovilo, da bo moral CK dati odgovor predvsem na dve vprašanji: prvič — koliko so realni proizvodno materialni vidiki, predvsem uresničevanje tega srednjeročnega plana oziroma njegovih ciljev, da si leta 1985 Slovenija zagotovi 85 odstotkov oskrbe z lastno hrano; in drugič — s kakšnimi družbenoekonomskimi odnosi bo moč doseči ta proizvodno materialni cilj oziroma kako zagotoviti večjo produktivnost in večje podružbljanje kmetijske proizvodnje.

Na predsedstvu so ugotovili, da so v zadnjih letih, kar zadeva razvoj kmetijstva, največ naredili na tistih področjih, ki so v pristojnosti republike (zakonodaja s področja kmetijstva in gozdarstva), marsikje pa sta odpovedala osnovni in ključni nosilec razvoja: kmetijska organizacija in občina. Tudi ukrepi tekoče ekonomske politike niso sodbujali združevanja zemje, dela in sredstev in povezovanja kmetov, zato smo prišli v položaj, ko imamo tehnološko visoko opremljeno kmetijstvo z nizko produktivnostjo.

Iz tega izvirajo pritiski na spremembo družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu. Najbolj se to odraža v vse glasnejših zahtevah po povečanem zemljiškem maksimumu. Predsedstvo je takšne pobude zavrnilo z ugotovitvami in izkušnjami drugod, ki kažejo, da niti 50 h hektarov ne zagotavlja takšne gospodarsnoti kot si to pri nas predstavljamo. Zato se je predsedstvo zavzelo za povezovanje na skupnih proizvodnih programih, pri čemer je ena temeljnih nalog upirati se širjenju lastninskega monopola nad zemljo. Sem sodijo tudi prizadevanja, da ne bi več dovolili drobljenja kmetijskih zemljišč, za kar je bil sicer sprejet zakon, vendar ga niti v občinah niti na sodiščih dosledno ne spoštujejo.

Govorili so tudi o obdavčevanju kmetov, ki bi moralo biti bolj kot doslej spodbudno za dobre gospodarje in za združevanje kmetov, o kreditni politiki, o socialni varnosti kmetov na osnovi minulega dela ter o potrebi po večjem vplivu kmetov — kooperantov pri gospodarjenju v zadrugah.

O kmetijstvu in o družbenoekonosmkih odnosih na tem področju je zveza komunistov razpravljala zadjič pred desetimi leti na drugi konferenci ZKS o kmetijstvu.

Dušan Dragosavac

predsednik predsedstva CK ZKJ

Na seji predsedstva CK ZKJ je bil na podlagi poslovnika o organizaciji in načinu dela predsedstva CK ZKJ za predsednika predsedstva centralnega komiteja ZKJ do 12. kongresa ZKJ izvoljen član predsedstva Dušan Dragosavac.

Predsedstvo je izreklo dosedanjemu predsedniku Lazarju Mojsovu priznanje za uspešno opravljanje dolžnosti predsednika predsedstva CK ZKJ, novemu predsedniku Dušanu Dragosavcu pa je zaželelo veliko uspeha pri delu.

Dušan Dragosavac se je rodil leta 1919 v Vrhovcu pri Gospiću v SR Hrvatski, član KPJ je od leta 1942, je tudi nosilec partizanske spomenice 1941. Med vojno je deloval v Liki, po vojni pa je bil na več odgovornih dolžnostih v SR Hrvatski. Leta 1954 je bil prvič izvoljen v CK ZK Hrvatske in nato na vseh naslednjih kongresih. Udeležil se je vseh povojnih kongresov ZKH in ZKJ. Na sedmem kongresu ZKH so ga izvolili za sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKH. Na osmem kongresu ZKH je bil izvoljen za člana predsedstva CK ZKJ. Leta 1979 je bil izvoljen za sekretarja predsedstva CK ZKJ.

Končal je pravno fakulteto v Zagrebu in višjo partijsko šolo »Djuro Djaković« v Beogradu. Doktoriral je iz ekonomskih ved na zagrebški univerzi. Dušan Dragosavac je ugleden publicist. Prejel je tudi več visokih odlikovanj.

PREVREDNOTENJE DELA

Vrednotenje človeka po rezultatih dela je že od zdavnaj znano načelo za razporejanje novo ustvarjenih vrednosti. Toda kaj storiti, ko prideš do dohodka brez dela ali pa z delom, ki ne daje novih vrednosti?

V vsakem obdobju nestabilnega gospodarjenja se nam to vprašanje odpira z vsemi problemi.

Zadnja desetletja smo naredili ničkoliko najrazličnejših pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov po tem načelu, vendar se nam vedno znova in znova zastavlja vprašanje: kako pravzaprav vrednotimo delo? Kar naprej se nam namreč v te pravilnike vtihotapljajo prevelike cene administrativnemu delu in premajhne proizvodnemu delu. Zadnje čase so nas razmere neizprosno prisilile v prevrednotenje najtežjega dela — rudarjev v premogovnikih. Da bi sploh dobili delavce za delo v premogovnike, smo jih morali plačati izdatneje, in sicer za ceno zmanjšanja dohodkov in tudi za ceno izgub. Toda takega dela nimajo delavci samo v premogovnikih. Na istem so rudniki kovin, železarne in druga težka industrija pa še marsikje je tako.

PISMO IZ BEOGRADA

V zvezi s tem se znova zastavlja vprašanje: kdo je pravzaprav nosilec gospodarskega in samoupravnega razvoja nasploh? V klasičnih mezdnih odnosih je veljalo pravilo, da je kvalificirani delovec nosilec vsega razvoja. V sedanjem času moderne tehnologije klasičnega kvalificiranega delavca pravzaprav nimamo več, vsaj v tehnološko visoko razvitih deželah oziroma dejavnostih ne. Samoupravna družba pa seveda ne more snovati razvoja samo na proizvodnem delu, saj morajo biti delavci udeleženi tudi v gospodarjenju. In — kateri delavci so pravzaprav nosilni steber razvoja?

Po dosedanjih gibanjih osebnih dohodkov je bilo videti, da so vodilni delavci nosilci gospodarskega razvoja in še raje vodilni v družbeno-političnih skupnostih, torej se je kar zdelo, da so adminitrativni delavci nosilni steber razvoja. Zdajšnji premiki v prid proizvodnim delavcem pomenijo prelomnico takšnega pojmovanja vrednosti dela in spravljajo neproizvodno delo v potrebno odvisnost, vendar se to praktično spreminja že tudi v uravnilovko, kajti dohodki ne nastajajo kot rezultat programov dela in menjave dela na podlagi programov dela, temveč čaranja s cenami in drugim, kar lahko daje dobre ali slabe rezultate gospodarjenja, neodvisno od dobrega ali slabega gospodarjenja.

Prevrednotenje dela torej očitno ni samo stvar občasnega premikanja osebnih dohodkov glede na potrebe trenutnega življenjskega standarda, temveč temeljitega spreminjanja družbeno ekonomskih odnosov ali še jasneje rečeno — osvobajanja dela, torej uresničevanja doslednega samoupravljanja zaradi pospeševanja prehoda v socializem in dalje.

Tema, kako odmerjati vrednost dela, je bila na ta način tudi na tretjem kongresu samoupravljalcev kar najresneje obravnavana. Vprašanje kvalificiranega delavca, večinskega delavca, na čigavem ramenu je ves razvoj družbe, pa je ostalo še za razpravljanje. Povsem gotovo je, da bo o tem tekla razprava tudi na bližnjih kongresih ZKJ, kajti s tem v zvezi je tudi odmerjanje politike zveze komunistov Jugoslavije, da ne govorimo o odmerjanju vizionarstva.

Toda ob vprašanjih dalekosežnosti naših spoznanj je odmerjajoča tudi naša vsakdanja praksa, omejena z realnostjo sodobnega sveta, v katerem imamo opravka z vprašanjem: kako napreduje obvladovanje vsega dohodka, vsega gospodarjenja zaradi delavcev samih. O tem govorimo toliko, da se nam zdijo govori o obvladovanju dohodka že kar navadne fraze. Toda to niso fraze, kajti od naše delavnosti so odvisni tudi vsi rezultati našega dela oziroma moč ali nemoč delavstva, da odločilno vpliva na naš skupni razvoj.

Tema je tako široko zastavljena, da sega od mezde do oblasti v polnem marksističnem smislu, s čimer torej ni mišljen zgolj nekakšen konkreten osebni dohdek, temveč vloga človeka v sodobnem delu in gospodarjenju. In če se kje zastavlja problem motiviranosti za delo, je to vprašanje motiviranosti za gospodarjenje oziroma odtujenosti človeka nasploh v teh zapletenih razmerah različnih interesov v svetu in med nami samimi v lastni hiši.

Kongresni turizem

Ne nadvse resne ekonomske razmere ne vsakodnevni pozivi, naj zmanjšajo nepotrebno porabo, niso mogli obrzdati poslovno-turističnih ekskurzij, ki so te dni usmerjene v mikavna turistična središča na jadranski obali.

Gre seveda za kongrese, seminarje, znanstvena zborovanja ali kakor jih že imenujejo tisti, ki želijo nalepiti resne etikete na v glavnem nekoristno trošenje denarja in časa. Predvsem po zaslugi jugoslovanskih poslovnih mož si hotelirji v Opatiji, Portorožu, Crikvenici, Šibeniku ali Dubrovniku polnijo blagajne in si popravljajo turistično bilanco tudi po preteku glavne poletne sezone.

Na videz ni razloga, da bi se jezili na domače kongresnike, saj so hoteli polni, natakarji in kuharji zaposleni, prodajalci suvenirjev dobro služijo, agencije pa si kujejo z izleti v Trst ali Benetke lepe iztržke. Toda natančni statistiki so vendarle dokazali, da smo kljub tej jesenski idili, „nadevani" s poslovnimi shodi, lahko tudi zaskrbljeni. V Opatiji je na primer nesmotrna poraba v teh dneh dosegla vrhunec. Zato smemo domnevati, da v drugih primorskih mestih naši „poslovneži" ne trošijo manj.

Naše domneve lahko opremimo s podatkom, da bo samo oktobra na opatijski rivieri kakih 15 zborovanj z okoli 3.500 udeleženci. Iz pregleda zborovanj za oktober lahko razberemo, da bodo filatelisti, pravniki, ekonomisti, strojniki, zdravniki, računovodje, novatorji, energetiki in drugi v razkošnih kongresnih dvoranah Adriatica, Kristala, Slavije, Ambasadorja in Kvarnerja celih 49 dni „izmenjavali mnenja". Naj na primer na zborovanju strokovnjakov za trženje v proizvodnji in predelavi plastičnih mas in gume izrekajo še tako modre in zanimive misli, to ne upravičuje tako visoke cene seminarja. Posvetovanje v kongresni dvorani hotela Adriatic je za kakih 200 udeležencev veljalo okrog 500 tisoč dinarjev. Zdi se, da bi lahko plastiki in gumarji nekoliko ceneje in učinkoviteje — s konkretnim delom — precej več prispevali k stabilizacijskim in izvoznim naporom države. Nadalje nam ni razvidna upravičenost kongresov, ki trajajo pet, šest ali več dni. Pri tem mislimo na seminar zavoda za produktivnost, na katerem bodo udeleženci celih šest dni razpravljali o produktivnosti.

Namesto da bi vsiljevali kako ugotovitev, ki bi naše poslovneže utegnila spomniti na njihove obveznosti v sedanjem in prihodnjem gospodarskem položaju države, navedimo raje konkreten podatek: po nekaterih izračunih bodo naši poslovneži samo oktobra v Opatiji zapravili za zborovanja, kongrese in seminarje 12 milijonov dinarjev.

(BORBA)

Naša prisotnost v deželah v razvoju

Do konca septembra letos je znašala vrednost našega izvoza v države v razvoju 1292 milijonov dolarjev, kar je za 16 odst. več kot v enakem obdobju lani. Uvoz iz teh držav je znašal 1784 milijonov dolarjev, kar je za 6 odst. manj kot lani.

V prvem polletju leto so naše delovne organizacije opravile v deželah v razvoju dela v vrednosti 449 milijonov dolarjev, do konca leta pa naj bi dosegli 1,1 milijarde dolarjev.

Letos številne naše delovne organizacije sodelujejo pri investicijskih delih v Iraku, Libiji in Alžiriji. V Libiji so podpisali pogodbo, na podlagi katere bodo ustanovili mešano družbo za gradnjo aluminijskega kompleksa v vrednosti okrog milijardo dolarjev. V Iraku bodo naši delavci zgradili hidroelektrarno (572 milijonov dolarjev), v Alžiriji tri jezove (350 milijonov dolarjev), tovarno obutve (60 milijonov dolarjev), v Libiji pa pristanišče Misurata (350 milijonov dolarjev) ter zgradbo pomorske akademije (220 milijonov dolarjev).

Ker je boljše sodelovanje z državami v razvoju eden izmed naših strateških ciljev — delež teh držav v gospodarskih odnosih Jugoslavije s tujino naj bi do leta 1985 znašal 26 odstotkov — bi morali povečati izvoz v te države. Uvoz iz dežel v razvoju se razen nafte vedno bolj zmanjšuje, kar pa do neke mere pogojuje tudi uspešnost našega izvoza v te dežele.

Prenizke kazni

V prvem polletju letos so si delovne organizacije s protizakonitimi podražitvami pridobile 3.395 milijard dinarjev. Problematiko v zvezi s tem so pred dnevi obravnavali na seji odbora sveta republik in pokrajin skupščine SFRJ za tržišče in cene. V poročilu za delegate je bilo tudi ugotovljeno, da je omenjeni znesek za 210 odstotkov večji kot v enakem obdobju lanskega leta.

Tržni inšpektorji so podali 17.390 prijav, kar je za 33 odstotkov več kot lani. Ugotavljajo pa, da so bile kazni v večini primerov prenizke, saj so v povprečju znašale za delovno organizacijo le 46 tisoč, za posameznike 3300 dinarjev. Tudi odvzem protizakonito pridobljenih sredstev kaže bolj klavrno bilanco: 1.473 milijone dinarjev. Člani odbora so bili mnenja, da s tako nizkimi kaznimi ne bo mogoče zmanjšati števila kršilcev.

Prispevkov ne bodo zviševali

Območna samoupravna interesna skupnost za PTT promet v Murski Soboti je v minulem obdobju opravila svoje poslanstvo, saj je omogočila znatno hitrejši razvoj poštnega, telegrafskega in telefonskega prometa v Pomurju — izhaja med drugim iz poročila o delu izvršnega odbora med dvema sejama, ki so ga na nedavni skupščini potrdili tudi delegati omenjenega sisa. Le-ti so dali tudi soglasja k aneksu samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja ptt prometa v naši republiki v srednjeročnem obdobju 1981—1985, samoupravnem sporazumu o delovnem času ptt enot, ki omogoča učinkovitejše in boljše izkoriščanje delovnih sredstev in dela, sporazumno z drugimi zainteresiranimi delovnimi organizacijami pa je možno določiti tudi drugačen delovni čas. Delegati iz vseh štirih pomurskih občin pa so sprejeli tudi družbena dogovora o načinu zagotavljanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza oziroma mladinskih delovnih akcijah, kjer je delovna organizacija za PTT promet iz Murske Sobote že doslej sodelovala pri financiranju delovnih akcij.

V nadaljevanju skupščine so delegati poslušali še informacijo o vključevanju telefonskih dvojčkov na omrežje, ki poteka brez večjih zastojev, s čimer je omogočeno znatno boljše izkoriščanje telefonskih priključkov. Podatek, ob katerem velja biti pozoren, da je celo 45 odstotkov takšnih naročnikov, ki ne dosegajo osnovnega števila pogovorov, določenega s pavšalom 120 dinarjev, amortizacija telefonskega priključka pa znaša okrog 500 dinarjev. Med sklepi skupščine sis za ptt promet, je, da se prispevki za omenjeno interesno skupnost v prihodnjem letu ne bodo zvišali, ampak bodo ostali na letošnji ravni. Hkrati pa bodo oproščeni prispevka vsi novi telefonski naročniki, ki so oziroma bodo v izgradnjo telefonije vložili več kot 50 tisoč dinarjev. To je zlasti pomembno za tiste krajevne skupnosti v Pomurju, kjer so občani že doslej za hitrejši razvoj telefonskega prometa na svojem območju. prispevali znatna finančna sredstva. Novim naročnikom pa je omogočeno obročno odplačevanje zneska, in sicer polovico pred začetkom gradnje telefonskega priključka, drugo polovico pa v roku šetih mesecev od dneva vključitve telefonškega naročnika.

Milan Jerše

O sanacijskih programih

Na skupni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov in komiteja občinske konference ZKS Lendava so največ pozornosti posvetili razpravi o sanacijskih programih organizacij združenega dela, ki so ob polletju poslovale z izgubo, te pa so v lendavski občini: TOZD Rafinerija, TOZD Petrokemija, Gorenje-Varstroj TOZD Varis in Predelava mesa Lendava. Čeprav je osnovni namen sanacije zagotovitev osnovnih tokov za uspešno dolgoročno poslovanje, krepitev materialne baze, so sanacijski programi še vedno le formalno kritje izgub, ki rešujejo trenutni položaj. V primeru INA-Nafte pa je seveda položaj toliko bolj zapleten, saj so izgube nastale tudi zaradi neusklajenosti cen. Tu bo potrebno poiskati drugačne rešitve. V lendavski občini menijo, da so te v novih proizvodnih programih na bazi kemije, vendar se bodo ti programi morali hitreje uveljavljati. Predvsem komunisti bodo morali terjati večjo odgovornost, zlasti tam, kjer izguba nastaja zaradi lastnih slabosti. Medtem ko bodo sanacijo izgub v Gorenje-Varstroju in Predelavi mesa odpravili v okviru delovnih organizacij, bo pri reševanju INA-Nafte morala priskočiti širša družbena skupnost, saj je izguba tako velika, da je lendavska občina sama ne zmore odpraviti. Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov je na ločeni seji razpravljalo o pripravah na javno razpravo o gradivu za 3. konferenco ZSS, komite občinske konference pa je spregovoril o pripravah na volilne konference osnovnih organizacij.

Jani D.

GORNJA RADGONA

Premagati parcialne interese

Osem let je poteklo, odkar so v občini Gornja Radgona na osnovi družbenega dogovora, katerega podpisnice so vse kmetijske delovne organizacije v občini, vse krajevne skupnosti, SO ter OK SZDL, ustanovili kmetijsko zemljiško skupnost. Prvič po tako dolgem času pa so o delu te skupnosti — nosilcu kmetijsko zemljiške politike v občini — povedali svoje tudi delegati vseh treh zborov SO.

In že po tem, kar je bilo o tem povedanega v razpravi med delegati družbenopolitičnega zbora, bi ne bilo odveč, če bi se s tem spoprijeli že prej. Pa ne zaradi dela kmetijsko zemljiške skupnosti občine Gornja Radgona — ta opravlja svoje naloge po najboljših močeh — temveč zaradi nerešenih vprašanj in odnosov, ki še vedno tarejo kmetijstvo in tako ovirajo razvoj te prioritetne gospodarske panoge, ki daje kruh velikemu delu občanov te pomurske občine. Vsi, ki so odgovorni za razvoj kmetijstva v družbeno organizirani, pa tudi zasebni proizvodnji, še vedno ne oziroma nočejo razumeti in slediti usmeritvam, katerih globalni cilji so jasno in nedvoumno opredeljeni v boju za čim večjo proizvodnjo hrane in maksimalno izkoriščenost obstoječih rodnih površin. Tako pa še, žal, marsikje prevladujejo parcialni interesi posameznikov, ki ovirajo doseganje splošnih družbenih interesov. To je še posebej opazno, ko gre za pridobivanje oziroma priključitev novih zemljišč. Velikokrat pride na ta način do še večje razkosanosti parcel in ne do zložbe v velike površine, ki bi omogočale boljšo obdelavo s sodobno in težko mehanizacijo, s tem pa do zmanjšanja proizvodnih stroškov in večjega in kvalitetnejšega pridelka.

Uskladiti in preseči parcialne interese ter slediti splošnim družbenim ciljem, je nujnost. Za to pa je najprimernejše mesto prav kmetijsko zemljiška skupnost s svojimi samoupravnimi organi. Naloge so velike, ključni problemi v tem trenutku pa so zajezitev neorganiziranih zazidav, skrb za pravilno rabo kmetijskih zemljišč (v občini je še vedno pomanjkljivo ali sploh neobdelanih 151 hektarov zemlje), predvidevajo pa še številne agrarne operacije, izmed katerih so nekatere že v teku. Svojevrsten problem pa predstavlja 322 hektarov površin, kolikor jih zajema 70 ostarelih kmetij v občini. Tem kmetom bo potrebno v smislu zakona o preživninskem varstvu zagotoviti socialno varnost, zemljo pa odkupiti. Do sedaj je bilo prevzetih pet zemljišč, do konca tega srednjeročnega obdobja pa jih načrtujejo vsaj trideset.

V. Paveo

Sklepi o sklepih

Občinska konferenca ZK Ljutomer je svojo zadnjo sejo namenila stabilizacijskim vprašanjem, štirim problemskim konferencam in volitvam novega sekretarja OK ZKS Ljutomer.

Stabilizacijska prizadevanja morajo tudi v bodoče biti prva naloga vseh komunistov in delovnih organizacij — se pravi celotnega ljutomerskega gospodarstva. Posebno skrb bo potrebno posvetiti uvozu in izvozu, zvišanju produktivnosti in dolgoročnemu reševanje izgubarjev (v občini sta to ob koncu tretjega četrtletja TOZD Simentalka in TOZD Tovarna pohištva).

Na štirih problemskih konferencah o gradbeništvu, socialnih problemih, inovatorstvu in kmetijstvu je bilo sprejetih veliko sklepov, ki pa vse do danes v glavnem niso bili realizirani. Vzrokov je več. Nima pomena, da jih naštevamo, kajti o tej problematiki je bilo napisanega dovolj. Naštejmo samo nekatere pomembnejše sklepe, ki so jih komunisti sprejeli na tej (pomembni) seji:

V čim krajšem roku naj se realizirajo vsi doslej sprejeti sklepi. Na posameznih problemskih konferencah so bili sprejeti rokovniki in našteti izvajalci sklepov. Te dokumente so na seji (še enkrat !) potrdili. Pri reševanju morajo prednjačiti predvsem komunisti, ki delujejo v DO, ki jih sklepi zavezujejo. Seveda pa zato niso odgovorni samo komunisti. Ti morajo biti le gibalna sila, vse ostalo pa je prepuščeno ostalim.

Pri reševanju se je potrebno dosledno držati zapisanih sklepov in stališč in v primeru neizvajanja poseči tudi po ostrejših metodah.

Predvsem je potrebno rešiti — dolgoročneje — problem mesno-predelovalne industrije. Najprej v samem kolektivu, pozneje pa tudi v regiji, republiki in federaciji.

Sklepi, ki vzbujajo zaupanje!

Četrtkova seja OK ZKS Ljutomer je bila tudi volilna, saj so na njej razrešili dolžnosti dosedanjega sekretarja Iva Peršaka, za novega pa izvolili Jožeta Vidoviča.

Dušan Loparnik

Organizirano zaposlovanje in zdravstvo

Na skupni razširjeni seji medobčinskega sveta ZSS in pomurskega medobčinskega sveta SZDL — bila je v ponedeljek v Murski Soboti — so obravnavali predlog nove strokovne in samoupravne organiziranosti regijske in občinskih skupnoti za zaposlovanje in samoupravno organiziranost pomurskega zdravstva. Če bi sodili po sprejetih usmeritvah ob koncu razprave, lahko ugotovimo, da tudi po njej ostaja odprtih vrsta vprašanj, čeprav je regijska strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje dala letos v javno obravnavo kar troje gradiv.

Naj omenimo štiri od sprejetih usmeritev! Dogovorili so se, da je za organiziranje strokovne službe na ravni regije kot posebne organizacije združenega dela nekoliko prezgodaj in jo je treba znova pretehtati skupaj z modelom, ki ga bo pripravila republiška zveza skupnosti za zaposlovanje. Organiziranje strokovnih služb v posameznih občinah skupaj za vse samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti morajo še posebej obravnavati občinske skupnosti za zaposlovanje z občinskimi izvršnimi sveti in občinskimi konferencami SZDL. V tej zvezi bo treba še posebno pozornost nameniti krepitvi delegatske skupščine za omenjene skupnosti, zlasti z vidika priprav na bližnje delegatske in skupščinske volitve.

Kar zadeva samoupravno organiziranost na področju zdravstva v Pomurju, naj omenimo le misel ali dve. Izoblikovan je namreč samoupravni sporazum o ustanovitvi medobčinske zdravstvene skupnosti, ki je sicer še v fazi osnutka in bo doživel še nekaj sprememb in dopolnitev, vsekakor pa je zdaj poteza na delavcih, ki združujejo naloge in sredstva v okviru Pomurskega zdravstvenega centra, ki morajo ponuditi, kar se dá ustrezno rešitev.

Branko Žunec

... in zapomnite si, da se kvadratni meter stanovanjske površine ne sme podražiti niti za dinar.

GORNJA RADGONA

PADLI NA IZPITU

Prav boleča je bila resnica, ki smo jo slišali na nedavni seji družbenopolitičnega zbora SO Gornja Radgona, češ, da se med delavci posameznih delovnih organizacij v občini pojavljajo odpori za združevanje njihovega enodnevnega zaslužka kot pomoč vinogradnikom po katastrofalni zimski in majski pozebi. Ob tem se poraja vprašanje, ali umira solidarnost, ta humana vrlina našega samoupravnega socialističnega družbenega sistema, oziroma zakaj bi naj zatajila prav v gornjeradgonski občini.

Ne, solidarnost, ki je že tolikokrat dokazala visoko zavest in zrelost naših delovnih ljudi in občanov ter bila v moralno in materialno oporo v najhujših časih, ne izumira.

Tokrat so na izpitu zrelosti padle le samoupravno organizirane subjektivne sile. Kot, da so pozabili, da je za uspešnost delovanja celotnega sistema socialističnega samoupravljanja in vseh njegovih sestavnih delov, od delegatskega sistema vse do načela solidarnosti in vzajemnosti, predpogoj prav obveščenost.

In to tista prava, pravočasna, objektivna in argumentirana, značilna ter predpogoj za socialistično samoupravno demokracijo, ki nam je vedno na jeziku, vendar, žal, mnogokrat izostane.

Če bi vsi odgovorni družbenopolitični dejavniki, tako v okviru občine, kot tudi znotraj posameznih delovnih organizacij, pristopili k akciji skrajno odgovorno in pravočasno ter objektivno obvestili delavce o katastrofalnih posledicah — te mejijo že na pravo elementarno nesrečo in jih bo vinogradništvo čutilo še vrsto let, pa še dalj, če ne bodo nemudoma posredovali s sanacijo — solidarnost tudi tokrat ne bi zatajila.

Potem bi ne prišlo do negodovanj, da imajo vinogradniški delavci že sedaj visoke osebne dohodke, čeprav se nihče ne vpraša, pod kakšnimi pogoji opravljajo najtežja fizična dela. Delavci bi se zavedli in se, v to smo prepričani, tudi bodo, da gre za reševanje dela kmetijstva, za ogrožen socialni položaj precejšnega števila vinogradnikov.

Saj našemu delavcu ni bilo nikdar žal truda in sredstev iz lastnega žepa za pomoč sočloveku. Vendar je vedno želel vedeti, kam in za koga je ta denar namenjen. To potrjujejo številni svetli primeri. In tako bo tudi tokrat. Saj solidarnost ne more zatajiti, ker je globoko zakoreninjena v naših delovnih ljudeh. Tokrat sta zatajili akcija družbenopolitičnih organizacij in obveščenost.

V. Paveo

LENDAVA

Več znanja za boljše delovanje

Razvejani sistem idejnopolitičnega izobraževanja in usposabljanja v zvezi komunistov občine Lendava je bil osrednja tema razprave na nedavni seji komiteja občinske konference. Največ pozornosti je bilo posvečeno idejnopolitičnemu izobraževanju v osnovnih organizacijah, ki je zajelo tudi vse komuniste. Osnovne organizacije so sicer predelale obvezni program izobraževanja, ponekod pa se je zataknilo pri dodatnem programu. Komite je v lanski izobraževalni sezoni organiziral tudi vrsto seminarjev, občinsko politično šolo, nekaj članov pa je končalo dopisno šolo marksizma. V novi izobraževalni sezoni, osnovne organizacije ZK bodo svoje programe izobraževanja sprejele do konca novembra, bo poleg obstoječih oblik izobraževanja na voljo tudi več problemskih seminarjev, ponovno pa bo delovala tudi občinska politična šola. Ko je komite občinske konference ZKS Lendava opredeljeval naloge na področju izobraževanja, je poudaril, da je slehernemu komunistu potrebno več znanja, saj rezreševanje številnih vprašanj današnjega družbenopolitičnega in ekonomskega življenja zahteva temeljite razprave, ki so jim kos le ljudje, oboroženi z znanjem. O lanskem in letošnjem idejnopolitičnem izobraževanju bodo kmalu razpravljali tudi na seji občinske konference, pogovorili pa se bodo tudi o kadrovskih, vsebinskih in organizacijskih pripravah na volilne konference osnovnih organizacij ZK.

Jani D.

Zavrnjen sporazum

Samoupravni sporazum, oziroma osnutek tega dokumenta o ustanovitvi medobčinske zdravstvene skupnosti Murska Sobota, so v ljutomerski občini obravnavali v večih družbenopolitičnih organih (izvršni svet, OSZSS Ljutomer, . . .). Tudi svet za socialno-zdravstveno politiko pri OK SZDL Ljutomer je razpravljal o njem. Vsi razpravljalci so sedaj (že drugi) osnutek zavrnili.

Dokument, ki naj bi potrdil sklep o ustanovitvi, ni pripravljen v skladu z že sprejetimi zakoni na področju zdravstvene varnosti in zakona o svobodni menjavi dela in drugih družbenopolitičnih izhodišč. Iz vsebine pripomb je razvidno, da osnutek sporazuma ni dorečen, poleg tega pa je še preveč obširen, saj pri določenih nalogah posega v pristojnosti posameznih občinskih zdravstvenih skupnosti. Pomanjkljivost tega dokumenta je tudi ta, da iz njega ni mogoče razbrati, kaj pomeni takšna organiziranost na področju zdravstva v bodoče: koliko novih zaposlitev, kakšno povečanje učinkovitosti dela, meje med OZS in MZS. . .

Vsebinsko bi bilo potrebno tudi ločiti samoupravno organiziranje v MZS od organiziranja neke posebne strokovne službe (tajništva) na MZS, za katero gotovo ne bo podpore v občini, saj v tem času poteka organiziranje skupnih strokovnih služb SIS za družbeno dejavnost in s tem tudi prenašanje služb za potrebe zdravstva na občinske nivoje. Ker bo verjetno potrebno narediti nov osnutek, je svet v Ljutomeru predlagal, da se sestavi nova komisija, v kateri bodo tudi člani svetov za socialnozdravstveno politiko vseh štirih občin.

D. L.

Gradbeništvo na rešetu

Neizpolnjevanje planskih nalog in s tem povezani slabi rezultati, predolgo trajajoča dilema organiziranosti in kadrovsko osiromašenje so glavni vzroki za težak gospodarski položaj, v katerem se je znašla Konstruktorjeva temeljna organizacija združenega dela Gradbeništvo Pomurje. Gradbeništvu sicer pa se v času omejenih naložb in investicij ter tako gradenj že tako pišejo hudi časi, zato ni naključje, da se je minula skupna seja komunistov, zaposlenih v omenjeni delovni organizaciji, in članov komiteja občinske konference zveze komunistov na kateri so problematiko gradbeništva pri nas obravnavali, zavlekla v pozno popoldne.

Kljub številnim opozorilom in kritikam, da bi morali soboški gradbinci marsikaj tako v delovnih navadah, kot v organiziranosti spremeniti, doslej temu ni bilo tako. Na domačih tleh monopolisti, so često zatiskali oči in na kritike reagirali užaljeno in s podtikanji, delo pa je cvetelo dokler ni prišla streznitev v obliki izgube dveh, za njihov nadaljnji razvoj ključnih gradenj: gradnje kirurškega bloka bolnišnice v Rakičanu ter obnove in dograditve prašičjih hlevov v Podgradu. Pri obeh je šlo za licitacijo, edino večje delo, pri katerem bodo soboški gradbinci v Pomurju sodelovali, pa je izgradnja novega hotela v Moravcih. Ob že obstoječi izgradnji blokovskega kompleksa na Lendavski v Murski Soboti in čistilne naprave na farmi v Nemščaku. Na tujem je za Konstruktor perspektiva gradnja v Sovjetski zvezi, prav tako pa dela v Iraku in Nemčiji. Izgradnja nove farme v Bjelovaru še ni dorečena, zato pa bo dela dovolj na podobnem objektu v Belju.

Vse našteto pa še ne pomeni, da bo prihodnost 1.100-članskega kolektiva rožnata, če ne bodo odpravili notranja nesoglasja in se prilagodili nastali situaciji v jugoslovanskem gradbeništvu s kvaliteto, katera v zadnjih letih ni bila njihov ponos, čeprav jim gredo vse zasluge za izgradnjo pomurskega središča in so Pomurci znani kot dobri graditelji. Ob tem je težko razumljivo, kako to, da so se v zadnjem času zredčile predvsem vrste tistih, ki na gradbiščih imajo velik delež za brezhibne zgradbe. Z gradbišč so se preselili v pisarne in tako povečali že tako neskromni administrativno-birokratski aparat, proti kateremu se v stabilizacijskem obdobju očitno borimo le z besedami, medtem ko praksa kaže drugo plat. Tudi zato je zdaj pravi čas ne le razmišljati, ampak se z vso resnostjo lotiti združitve organizacij, ki se na ta ali oni način vključujejo v gradnjo. Trenutno jih v občini Murska Sobota deluje dvanajst, taka razdrobljenost sredstev, opreme in strokovnjakov pa v sedanjem času nobeni od omenjenih organizacij ne koristi. Zato so že več kot dve leti trajajoče razprave o ustrezni samoupravni in dohodkovni povezanosti v letošnjem letu postale konkretnejše. Pri tem se je sicer izkristaliziralo, da s predlaganim načinom združitve ne soglašata soboški Projektivni biro in podjetje Sobota. O tem, kako menijo ostali, je bil govor na problemski konferenci komunistov, ki je vprašanju združitve in gradbeništva v soboški občini namenila osrednjo pozornost.

Brigita Bavčar

Zoper razdrobljenost

Ravno nespoštovanje lanskoletnih stališč zborov skupščine občine v Murski Soboti, ko se tudi po delegatski poti zadeve niso skorajda nič premaknile z mrtve točke, je primoralo zvezo komunistov, da je odločneje stopila v akcijo glede nakopičene problematike na področju gradbeništva v murskosoboški občini. Ne more biti drugačne alternative, kot so trdni argumenti za ustrezne oblike združevanja celotne gradbene dejavnosti, zato je nemogoče sprejeti določeno tozdovsko obnašanje, temveč je treba probleme proučiti s širših družbenih vidikov. Seveda pa zveza komunistov ni dolžna dajati receptov za konkretne oblike povezovanja gradbenih organizacij v murskosoboški občini, kjer se s to dejavnostjo ukvarja celo 12 delovnih oziroma temeljnih organizacij združenega dela, ampak morajo ekonomsko-tehnične zadeve urediti v strokovnih službah gradbeništva.

Takšne so bistvene ugotovitve problemske konference zveze komunistov v Murski Soboti, na kateri so namenili osrednjo pozornost nalogam komunistov pri uresničevanju gospodarske stabilizacije v gradbeništvu. Kot je pokazala dokaj razgreta razprava, so bili za neuspehe kvečjemu jalovi izgovori, ki so jih velikokrat pripisovali zunanjim dejavnikom, ne pa lastnim slabostim, zlasti nujnosti po trdnejših integracijskih procesih, večji delitvi dela in specializaciji. Za glavnega nosilca je določen Konstruktor TOZD Gradbeništvo Pomurje. Zaostreni pogoji gospodarjenja, skrajšani roki gradnje, zahteve investitorjev za prevzemanje kompleksnih del in ne nazadnje izvozna usmerjenost silijo, da na področju gradbeništva storijo odločnejši korak za premagovanje nič kaj rožnatega stanja. Znova je prišla do izraza zahteva po odgovornosti komunistov, saj je treba, kot so poudarili delegati OK ZKS, odstraniti vse tiste subjektivne ovire, ki onemogočajo hitrejši in stabilnejši razvoj gradbeništva v murskosoboški občini.

Na konferenci pa so obravnavali tudi poročilo o idejnopolitičnem usposabljanju v ZK in sprejeli program dela v sezoni 1981/82. Prav tako so sprejeli predlog stališč in nalog o hitrejšem uveljavljanju raziskovalnega dela in inventivne dejavnosti v občini.

Milan Jerše

MURSKA SOBOTA

Konkretnejši pristop k občinski resoluciji

Predvsem je treba imeti pred očmi nov pristop k oblikovanju občinske resolucije in čimbolj konkretizirati odgovornost vseh dejavnikov. Zato je potrebno besedilo občinske resolucije skrčiti in vanjo vnesti nekaj praktičnih podatkov, kot npr. zaposlitveno bilanco itd. To pa pomeni, da bi usklajevanje resolucije morali opraviti do konca leta, zlasti v dogovoru z nosilci gospodarstva, s čimer bo omogočeno zares realno planiranje.

To je eden od poglavitnih poudarkov s seje izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti, na kateri so obravnavali predlog izhodišč za pripravo osnutka resolucije o politiki izvajanja družbenega plana soboške občine za obdobje 1981—1985 v letu 1982. Pri tem so izhajali iz najnovejšega osnutka slovenske resolucije o politiki izvajanja družbenega plana v prihodnjem letu, ki se kot temeljni republiški planski dokument zavzema za nadaljnje poglabljanje samoupravnih odnosov, kar je bistven pogoj za doslednejše uresničevanje politike ekonomske stabilizacije. Razen tega pa gre tudi za večje izvozna prizadevanja združenega dela, da bi izboljšali devizno-bilančni položaj, povečali proizvodnjo hrane, hitreje uveljavili kvalitetne dejavnike razvoja in podobno.

V razpravi so podprli osnovno usmeritev delovnega gradiva za pripravo občinske resolucije, ki naj v prihodnje, kot so menili, predvsem upošteva trende gospodarjenja v letošnjem letu. Na osnovi teh podatkov bi v letu 1982 znašala rast družbenega proizvoda kvečjemu en odstotek, nikakor pa ne prvotno predvidene 3 odstotke, kar velja tudi za industrijsko proizvodnjo, medtem ko bo kmetijska proizvodnja naraščala po 4-odstotni stopnji. Zaostreni pogoji gospodarjenja pa bodo vplivali tudi na nižjo rast zaposlovanja, ki bo okrog 1,5 odstotka, pri čemer bi se naj produktivnost dela gibala okrog enega odstotka. Ob zdajšnji strukturi proizvodnje pa je treba zlasti upoštevati naraščanje zalog in neplačane realizacije, kar z močnim porastom cen vred dokaj obremenjuje soboško gospodarstvo. Seveda pa se mora bolj uveljaviti tudi združevanje sredstev, varčevanje in integracije, kar zahteva zaostrovanje odgovornosti za uresničevanje planskih nalog.

V poglavju o materialnih naložbah v letu 1982 pa so ugotovili, da znaša predračunska vrednost investicij kar milijardo 900 milijonov dinarjev oziroma 25 odstotkov vrednosti družbenega proizvoda, kar dokazuje, da so v organizacijah združenega dela vnovič preveč optimistično načrtovali obseg naložb. V okviru realnih možnosti so namreč investicije Iskre, LIV, kafilerije mesne industrije, vse kmetijske investicije, TOZD Moravske toplice in pa seveda bolnišnica na področju družbenih dejavnosti. Kot kaže, bo nujno bolj odgovorno ravnanje s finančnimi sredstvi, da ne bi le-ta ostala dalj časa neizkoriščena.

Milan Jerše

GORNJA RADGONA

Ponovno proučiti možnosti

Čeprav so se pogoji od takrat, ko so si v občini Gornja Radgona začrtali referendumski program, bistveno spremenili, je skrajni čas, da se v okviru realnih možnisti, lotijo njegove realizacije. O tem so si bili enotni tudi člani IS SO na svoji zadnji seji. Kljub prizadevanju odbora, ki je določen za izvajanje referendumskega programa, pa do danes v te namene zbrana sredstva še niso rodila sadov. Nemalo prav zaradi OK SZDL in ostalih DPO v občini, ki za njegovo uresničitev ne kažejo potrebnega zanimanja.

Vseeno pa bomo, tako vsaj kaže, priča dvema naložbama na področju otroškega varstva v občini. Gre za dvooddelčni otroški vrtec v Apačah, za katerega so sredstva že zagotovljena — predračunska vrednost se giba med šestimi in sedmimi milijoni dinarjev, in podoben vzgojno-varstveni objekt v mestu Gornja Radgona. Z gradnjo prvega bi naj pričeli že letos, pričetek gradnje drugega pa bo prihodnje leto.

Za naprej pa bi morali v občini slednjič proučiti, kaj so v tej zaostreni gospodarski situaciji, ki še kako omejuje naložbe, sploh sposobni realizirati. Jasno je, da se bo nekaterim novostim potrebno za nekaj časa odpovedati, prav pa zopet ni, da zbrana sredstva ležijo, ko so storitve iz dneva v dan dražje. Dobro pa bi bilo, da bi odpravili ponavljanje napak iz preteklosti, saj je znano, da že programa iz prejšnjega obdobja niso realizirali. Zato morebiti ne bo odveč ponovno proučiti referendumskega programa, pa tudi virov finančnih sredstev. To je sklep IS SO.

vp

mala anketa

NAS BO ZEBLO?

V teh dneh, ko nam zima že kar krepko trka na duri, smo začeli pošteno misliti na mrzle dneve in hkrati tudi na to, kako se bomo ogrevali. Res je sicer, da smo se mnogi na lanskoletnih izkušnjah, ko sredi najbolj mrzlih zimskih mesecev ni bilo dobiti premoga, plina, pa še drv skorajda ne, nekaj naučili in letos že kmalu potem, ko je pomadansko sonce pobralo še poslednje krpe lanskoletnega snega, odhiteli v trgovine s kurivi.

Žal pa tudi pravočasno naročilo povsod ni zaleglo. Preprosto zato, ker so tudi letos potrebe precej večje od ponudbe. Tako so vsaj zatrjevali trgovci, ki smo jih obiskali in povprašali, koliko toplote si lahko obetamo v letošnjih zimskih mesecih.

FRANC KARDINAR, poslovodja železnine DO Mercator — Sloga iz Gornje Radgone: »Povedati moram, da so letošnje potrebe, zbrali smo jih že na začetku tega leta, kar 10 tisoč ton premoga, doslej pa smo prejeli le okrog 4 tisoč ton tega kuriva. Res je, da so se kupci lansko leto nekaj naučili, in zato mnogi letos pravočasno naročili premog, kljub temu pa, čeprav smo ga v glavnem prodajali skozi vse leto, nismo mogli zadovoljiti vseh potreb. Posameznemu kupcu izdobavljamo le največ do 3 tone premoga, doslej pa smo prejeli veliko več rjavega kot pa lignita, po katerem je večje povpraševanje. Nerodno je tudi to, da nikoli ne vemo, kakšno ceno bo imel premog, ki ga bomo prejeli in tudi zato stranke velikokrat čakajo ali ne morejo plačati celo prejetega premoga.«

LUKVIK VLAJ, poslovodja poslovalnice »Kurivo-gradivo« soboške DO Potrošnik: »Stanje vendarle ni tako kritično, kot smo sprva pričakovali, saj so kupci letos pravočasno naročili premog. Pri naši poslovalnici pa ta čas še čaka okrog 500 naročnikov na lignit, ki ga je težje dobiti. Z izjemo teh 2 tisoč ton lignita pa smo rjave, torej visokokalorične premoge, skorajda skozi vse leto tekoče dobavljali, saj je naročnik po plačilu prejel premog v dobrih 14 dnevih. Naše potrebe za letošnje leto so znašale okrog 16 tisoč ton vsega premoga in skupno smo ga doslej izdobavili približno 70 odstotkov teh količin.«

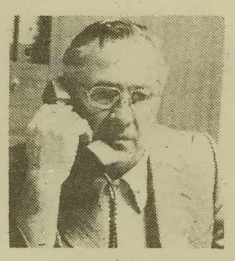

JOŽE ŠULAK, vodja komercialnega sektorja TP »Vesna« Ljutomer: »Naša delovna organizacija prodaja samo premog in plin. Pri obeh kurivih je stanje podobno. Že sedaj pa moram povedati, da nikakor ni kritično in menimo, da bo ob racionalni uporabi teh vrst kuriv dovolj za vse. Naše potrebe so letos okrog 11 tisoč ton. Čeprav smo jih sprva načrtovali le okrog 7300 ton. Kupcem prodajamo samo eno prikolico »črnega zlata«, tudi pri plinu pa zaenkrat kupec lahko prejme le eno jeklenko, saj so količine zmanjšane. Iz mariborske plinarne pa so nam sporočili, da bomo že v kratekm spet lahko dobili nekaj več tega kuriva.«

ALOJZ PAVLINJEK, poslovodja trgovine »Kurivo« soboške DO Potrošnik v Beltincih: »Plan potreb po premogu v letošnjem letu je 12 tisoč ton, od tega pa smo prejeli visokokaloričnega premoga okrog 70 odstotkov, nizkokaloričnega pa le kakšno polovico. Največ naročil imamo letos za velenjski lignit, zbiramo pa tudi naročnike za brikete iz Sovjetske zveze, pričakujemo pa še nekaj lignita iz Velenja. Seveda pa ne moremo zagotovo reči, kolikšne količine premoga bomo še dobili do konca letošnjega leta.«

ALEKSANDER VARGA, komite za planiranje SO Lendava: »Letošnja preskrba s kurivi je neprimerno boljša od lanske, to pa pomeni, da so se trgovci odločili, da potrošnike oskrbujejo skozi celo leto. Trgovci pravijo, da je bilo skozi vse leto na zalogi dovolj premoga, ljudje so se torej pravočasno oskrbeli s kurilnim oljem pa je tako kot vsako leto le delno dobro, včasih namreč na črpalkah tudi olja zmanjka. Sicer pa se mislim, da je letošnja preskrba s kurivom veliko boljša kot lani, torej se nam mraza ni treba bati.«

Stabilizacijska prizadevanja tudi v zdravstvu

AKTUALNA TEMA

Gospodarske težave, zlasti pa dokaj težak finančni položaj občinskih zdravstvenih skupnosti v Pomurju, terjajo večja stabilizacijska prizadevanja tudi v pomurskem zdravstvu. Tega se delavci v zdravstvu dobro zavedajo, zato so tudi samoupravno sprejeli programe stabilizacijskih ukrepov. Pri tem so bili najbolj aktivni delavci Splošne bolnišnice, ki so na seji delavskega sveta sprejeli zelo konkreten program ukrepov, ki pogojujejo spremembe tudi v njihovi notranji organizaciji dela. To pa z namenom, da zmanjšajo sredstva za nagrajevanje posebnih oblik dela in materialnih stroškov, ki so izredno narasli zaradi cene zdravil in medicinskega materiala, električne energije in živil. Tudi ostale TOZD Pomurskega zdravstvenega centra so sprejele programe stabilizacijskih ukrepov in s tem pokazale pripravljenost prispevati svoj delež pri premagovanju sedanjih težav. Poleg tega pa je tudi Zdravstvena skupnost Slovenije sprejela nekatere konkretne ukrepe, ki so jih dolžne izvajati vse zdravstvene organizacije v Sloveniji. Ti se nanašajo na uskladitev posteljnega fonda v bolnišnicah, usposobitev osnovne zdravstvene dejavnosti za organiziranje in izvajanje zdravljenja in nege bolnika na domu, delitev dela med bolnišnicami in zdravilišči v Sloveniji, odpravljanje nepotrebnega podvajanja zmogljivosti, zmanjšanje obsega bolnišničnega zdravljenja, skrajšanje ležalne dobe na oddelkih nad republiškim povprečjem, zaostritev kriterijev za sprejem bolnikov na draga bolnišnična zdravljenja in uskladitev nagrajevanja vseh oblik dela zunajrednega delovnega časa z zakonom o zdravstvenem varstvu. Nekateri od teh ukrepov so takojšnji, drugi dolgoročni, oboji pa kažejo na urejanje razmer v zdravstvu ne samo v Pomurju, temveč v celotni Sloveniji.

Največ so storili v bolnišnici

V stabilizacijskih prizadevanjih so med zdravstvenimi organizacijami konkretno največ storili v Splošni bolnišnici. Samoupravno so se dogovorili, da dežurstva ne bodo plačevali za 17 ur, temveč samo za 10 ur, preostalih 7 ur pa koristili prosti dan, s tem da bo delo tako organizirano, da ne bo prizadelo uporabnikov zdravstvenega varstva. Na nekaterih oddelkih pa so tudi uvedli turnosno delo, naprimer na rentgenskem. Nadalje so ukinili tako imenovano osmo uro, to je delo preko sedme ure, kar v nočnem turnusu pomeni tri nadure. Višje medicinske sestre, ki so doslej dežurale, bodo delale v turnusu. Na ta način bodo v Splošni bolnišnici v Murski Soboti prihranili za letošnje tri mesece 710.000 dinarjev. Varčevali pa bodo tudi pri električni energiji, kurjavi, zdravilih in drugem. Tudi v zdravstvenem domu v Murski Soboti so se dogovorili, da bodo z boljšo organizacijo dela poskušali zmanjšati dežurstva, varčevali pri električni energiji, telefonu, kurjavi in drugem. Podobno pa so se dogovorili tudi v ostalih pomurskih zdravstvenih organizacijah.

Planiranje v zdravstvu zahtevna naloga

Prav gotovo je v zdravstvu težje planirati kot v ostalih dejavnostih, kajti nikoli ni mogoče predvideti koliko zdravstvenih storitev bo potrebno opraviti v enem letu. To še zlasti zato, ker se pravice zavarovancev nenehno širijo. Tako ugotavljamo, da vsako leto prihaja do prekoračitve finančnega obsega zdravstvenega varstva, s tem pa tudi do finančnih težav. Zaradi tega se tudi delegati občinskih zdravstvenih skupnosti vse preveč ukvarjajo z iskanjem rešitev iz finančne zagate, namesto da bi se več ukvarjali z vsebinskimi vprašanji. Pomembno vlogo pri tem pa imajo tudi prispevne stopnje. Vsaj v soboški občini ugotavljajo, da je prispevna stopnja, za katero so se dogovorili za letošnje leto prenizka, saj znaša 10,47 in je najnižja v pomurskih občinah, hkrati pa tudi pod povprečjem tistih občin, ki dajejo solidarnostna sredstva, kar ima lahko negativno posledico. Zato bodo v soboški občini nujno morali ukrepati, čeprav pomeni povišanje prispevne stopnje za zdravstvo znižanje prispevnih stopenj ostalih samoupravnih interesnih skupnosti, kar tudi pomeni zmanjševanje že sprejetih programov. Prav gotovo pa težkega finančnega stanja, zlasti v občinski zdravstveni skupnosti v Murski Soboti, ne bo mogoče rešiti samo s prispevno stopnjo, temveč si bo potrebno prizadevati za realizacijo sprejetih stabilizacijskih ukrepov v zdravstvenih organizacijah, hkrati pa tudi apelirati na zavarovance, da ne bodo po nepotrebnem trošili zdravstvenega dinarja, temveč bodo iskali zdravstvene storitve samo takrat, kadar je to potrebno. Apelirati bo potrebno tudi na tiste zavarovance, ki koristijo bolezenske dopuste v času kmetijske sezone ali dela v vinogradu, gradnje hiše in podobno. Samo na ta način bomo v zdravstvu dosegli zaželjene cilje.

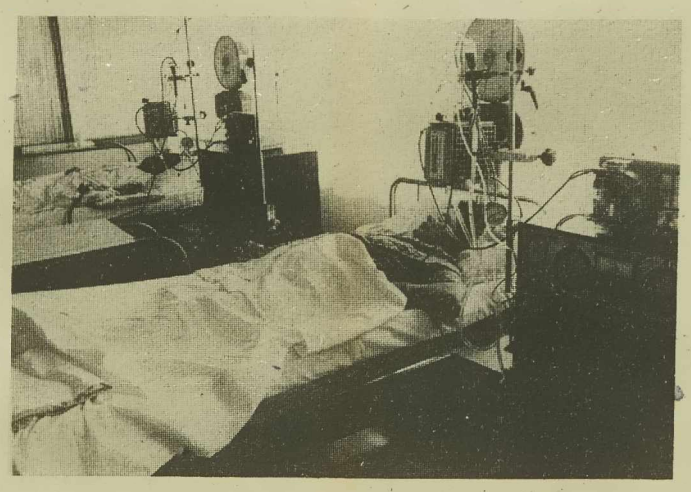

Delitev dela ne uresničujemo dosledno

Z združitvijo pomurskega zdravstva je bila dogovorjena tudi delitev dela, ki pa je ne uresničujemo dosledno. Res je sicer, da na to vpliva tudi pomanjkanje zdravstvenih delavcev v Pomurju saj je na primer v soboškem zdravstvenem domu le 40, v bolnišnici pa v povprečju 65-odstotna zasedenost zdravnikov. Kljub temu pa ugotavljamo, da delitve dela ne uresničujemo povsod, in sicer zaradi ozkih tozdovskih interesov.

Ker delitve dela ne upoštevamo dosledno, prihaja do podvojitev storitev, neenotna je reševalna služba, ki je organizirana v vseh zdravstvenih domovih itd. Sploh pa bi morala biti prizadevanja v popolnejši samoupravni organiziranosti in smotrni delitvi dela med bolnišnično in osnovno zdravstveno službo, kjer bi si morali prizadevati za cenejšo obliko zdravstvenega varstva. Rezerve torej so in morali bi jih poiskati zdravstveni delavci, kajti to terjajo sedanje razmere in to bi bilo tudi v prid razvoju zdravstvene službe v Pomurju.

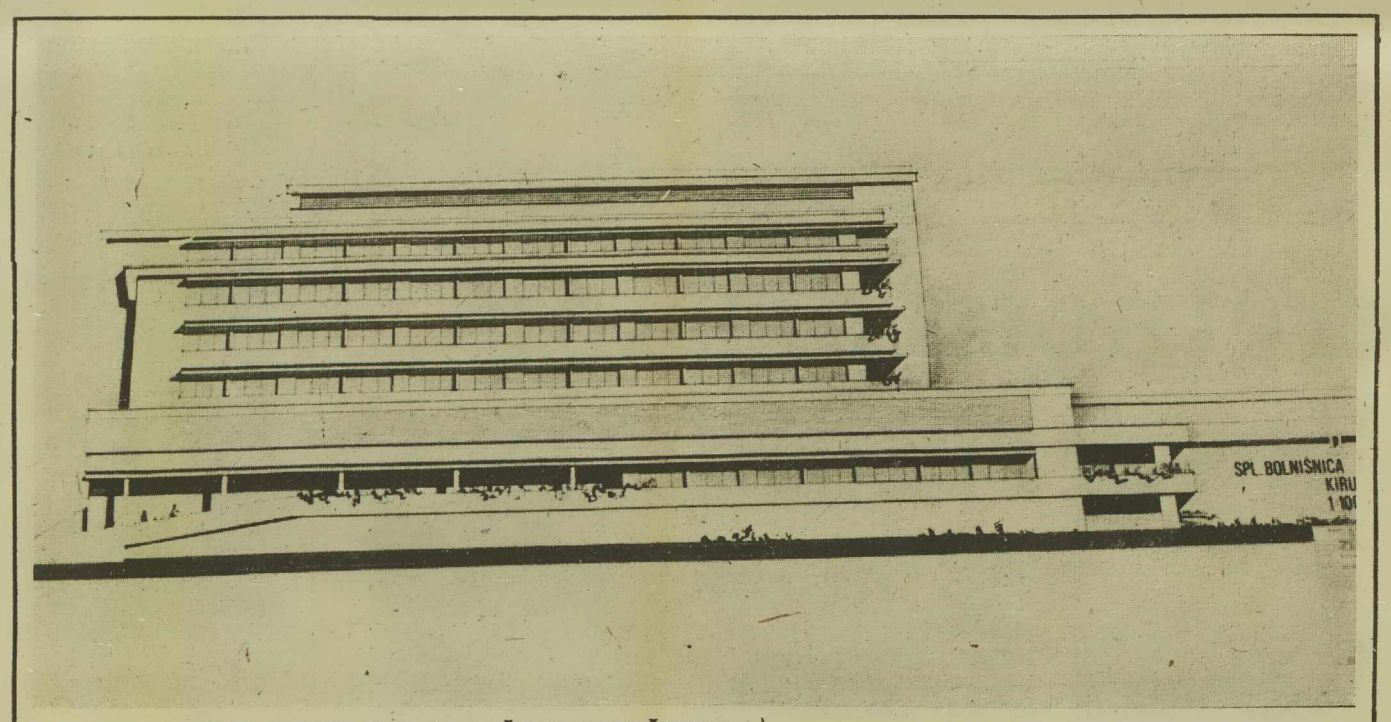

MAKETA KIRURGIJE SOBOŠKE BOLNIŠNICE.

Odliv zavarovancev poseben problem

V Pomurju že dalj časa ugotavljamo, da je odliv zavarovancev v druge regije prevelik. Tu mislimo predvsem na tiste zdravstvene storitve, ki jih imamo doma dobro organizirane. Prevelik pa je tudi pritisk zavarovancev v višje organizirane zdravstvene zavode kot je Klinični center in druge, kar ni vedno upravičeno. To pa seveda zahteva velika finančna sredstva, ki pa jih vedno primanjkuje. Pri tem bi seveda morali odigrati pomembnejšo vlogo zdravstveni delavci, kajti oni dajejo napotnice. Odhajanju zavarovancev v druge regije bomo torej morali v Pomurju v prihodnje posvetiti več pozornti, saj bomo na ta način tudi prihranili nekaj zdravstvenega dinarja.

Dobro zastavljena štipendijska politika

V Pomurju nam zelo primanjkuje zdravnikov, zlasti v osnovnem zdravstvu, zato je za pozdraviti politiko štipendiranja, ki so jo ubrali v Pomurskem zdravstvenem centru v Murski Soboti. Trenutno štipendirajo nad 100 štipendistov, od tega nad 40 na medicinski fakulteti, 10 na stomatologiji, 13 na farmaciji itd. Upajmo, da se bodo ti štipendisti vrnili nazaj v Pomurje. Ob tem pa je potrebno povedati, da je vse premalo interesentov za študij na medicinski fakulteti, verjetno zaradi rigoroznih sprejemnih preizkusov na fakulteto. Lep uspeh pa so dosegli letos, ko se je s pomočjo inštruktaže vpisalo na medicinsko fakulteto 11 študentov in 2 na stomatologijo. Poleg štipendiranja pa seveda v Pomurskem zdravstvenem centru tudi skrbijo za specializacijo kadrov.

Samoupravna organiziranost

V okviru delovne organizacije Pomurski zdravstveni center Murska Sobota je 7 temeljnih organizacij združenega dela in delovna skupnost. Ugotavljajo pa, da taka samoupravna organiziranost ne daje zaželjenih ciljev, temveč se kažejo tudi nekatere negativne posledice, ko so zaprtost temeljnih organizacij združenega dela, nepovezanost osnovne zdravstvene službe, slaba povezanost med osnovno zdravstveno in bolnišnično službo, neuresničevanje zastavljenih skupnih interesov itd. Zato so na pobudo osnovne sindikalne organizacije v Pomurskem zdravstvenem centru v Murski Soboti že leta 1979 pripravili gradivo za spremembo samoupravne organiziranosti pomurskega zdravstva, ki je bilo tudi nekaj časa v razpravi. Toda takrat sta se oblikovala dva sklepa. Prvi je bil ta, da je potrebno pomursko zdravstvo organizirati tako, da bo delovnim ljudem in občanom Pomurja nudilo racionalno, in kvalitetno zdravstveno varstvo, da pa se odločanje o novi samoupravni organiziranosti odloži do sprejema posebnega družbenega dogovora, ki pa ga doslej še niso sprejeli.

Kirurgija in kuhinja se že gradita

Naposled je Pomurski zdravstveni center v Murski Soboti od občinskih organov dobil še potrebno gradbeno dovoljenje, tako da je izvajalec gradbenih del Slovenija ceste — Tehnika Ljubljana v sodelovanju z gradbenim podjetjem Konstruktor — Pomurje iz Murske Sobote že začel z deli pri gradnji kuhinje in kirurškega bloka soboške bolnišnice v Rakičanu. Kot je znano gre v Pomurju za prepotreben zdravstveni objekt, ki je dobil vseslovensko verifikacijo. Gradnja kirurškega bloka soboške bolnišnice se je začela po spremembi — racionalizaciji projektne dokumentacije, vendar ne na račun funkcionalnosti, so poudarili na zadnji seji osrednjega gradbenega odbora za izgradnjo bolnišnice, ko so obravnavali pričetek gradnje. Pomurski zdravstveni center, kot investitor, je že sklenil pogodbo z izvajalcem gradbenih del Tehniko Ljubljana v višini 237,669.000 dinarjev. Od tega zneska odpade na gradbena dela 144,700.000 dinarjev in 92,900.000 dinarjev na najnujnejša obrtniška dela. Tako so prvotni predračun 170,000.000 dinarjev znižali na 144,700.000 dinarjev. Novi kirurški blok soboške bolnišnice v Rakičanu, ki bo zgrajen v petih nadstropjih, bo imel 16.229 kvadratnih metrov površine. Še posebej velja omeniti, da je izvajalec del s pogodbo zagotovil investitorju, da se razlike v ceni ne bodo obračunavale za dela v višini 61,20 odstotka.

Člani osrednjega gradbenega odbora za izgradnjo bolnišnice v Rakičanu so ugodno ocenili dosedanje priprave na pričetek gradnje kirurškega bloka in kuhinje, hkrati pa se zavzeli, da je potrebno zagotoviti nemoten dotok sredstev, ki se v ta namen zbirajo iz samoprispevka in prispevne stopnje. Ugotovljeno je namreč bilo, da nekatere občine tega ne delajo sproti, zaradi česar bi lahko v času gradnje prišlo do nepredvidenih težav. Nadalje je bilo na seji osrednjega gradbenega odbora poudarjeno, da bi morali nadaljevati s prostovoljnimi prispevki za izgradnjo kirurškega bloka, saj so občani že doslej prispevali precej sredstev. Dogovorjeno je tudi bilo, da bodo o poteku gradnje kirurgije in kuhinje dali širšo informacijo delegatom vseh štirih pomurskih občin. Člani odbora so se tudi zavzeli zato, da bi morali vsa razpoložljiva sredstva, ki ne bodo drugje angažirana, racionalno usmeriti v gradnjo bolnišnice, kar pa bi zdravstvo potem vrnilo. Dogovorjeno je, da bi naj bil kirurški blok soboške bolnišnice zgrajen do 1. marca 1984, kuhinja pa do 1. avgusta prihodnjega leta. Sicer pa bomo o poteku gradnje tega izjemnega zdravstvenega objekta delovne ljudi in občane sproti seznanjali, kar smo tudi dolžni storiti, saj so prav oni pokazali veliko razumevanje, da s samoprispevkom prispevajo k hitrejši izgradnji kirurškega bloka.

Feri Maučec

ZAKAJ TAKO?

NA ROVAŠ KVALITETE

Samovoljnost ali res finančno pogojena nuja za spreminjanje sporeda kina Park v Murski Soboti, se lahko sprašujemo ob torkovi programski spremembi (v sredstvih javnega obveščanja pa tudi sicer drugače) napovedane filma. Tokrat gre za ponedeljkov in torkov program zahtevnejših projekcij posebej izbranega zahodnonemškega barvnega filma Zakon Marije Braun; potrjenega tudi na beograjskem FESTU.

Omenjeni film je igral v ponedeljek ob 18. in 20. uri, prav tako pa bi moral ob istih urah igrati v torek, vendar so bili kinoobiskovalci večerne predstave neprijetno presenečeni, ko je namesto napovedanega kvalitetnega, igral manj kvalitetni, zato pa (po presoji delavcev soboškega kina) bolj odzivni zahodnonemški film Jaz sem tvoj morilec. O zvrsti nadomestnega filma ni potrebno posebej govoriti, dovolj zgovoren je že sam naslov. Poleg nezadovoljstva, skorajda že ogorčenja, ob takih programskih spremembah, ki mimogrede niso tako redke, običajno pa gredo na rovaš dobrih filmov kot pri domači filmski uspešnici Se spominjaš Dolly Bell na primer, pa kaže le napisati. Tudi zaradi programskega sveta kina, ki se trudi, da bi dvignil nivo edinega soboškega kinematografa z izborom filmov za različne okuse, ne le za obiskovalce skomercializiranih in umetniško nezahtevnih projekcij. Pa to težko uspeva, saj se vedno zatakne pri samofinanciranju filmske dejavnosti, ki je pod okriljem kulturnega centra v glavnem le na papirju. Tudi v času, ko postaja filmska v okviru kulturne vzgoje del usmerjenega izobraževanja.

bb

OB 80-LETNICI ŽIVLJENJA

ZOLTAN CSUKA

Pred kratkim je praznoval visok življenjski jubilej madžarski literat in prevajalec literarnih del iz književnosti jugoslovanskih narodov — Zoltan Csuka, rojen v Jugoslaviji.

Rodil se je 22. 9. 1901 v Plandištu v Banatu. Madžarsko osnovno šolo in nižjo gimnazijo je obiskoval v Subotici, višje razrede gimnazije pa v Pecsu, kjer je leta 1920 maturiral. Zelo mlad se je vključil v takratno revolucionarno vrenje in sodeloval pri ustanavljanju Baranjske socialistične republike. Po njenem porazu avgusta 1921 je Csuka emigriral v Jugoslavijo in se naselil v Novem Sadu. Leta 1933 se je vrnil na Madžarsko in se naselil v Erdligetu blizu Budimpešte.

Že v Pecsu je sourejal revijo Kronika in izdal pesniški zbirki Pesmi in Pripovedka o orgelskem kraljeviču.

Po vrnitvi v Jugoslavijo se je v Novem Sadu vključil v literarno življenje in delovanje madžarske književnosti v Vojvodini in je eden od prvih pionirjev. Uveljavil se je kot pesnik (doslej je izšlo približno nekaj nad 12 pesniških zbirk), urednik, izdajatelj, organizator in prevajalec iz književnosti jugoslovanskih narodov. V svojem prevajalskem opusu ima že nad 100 prevedenih del jugoslovanskih avtorjev, med njimi Andrića, Krležo, Selimovića in druge.

Iz slovenščine je prevedel Prešernov Sonetni venec, Borovo pesnitev Šel je popotnik skozi atomski vek, Grahova Deveta nebesa, Potrčev Zločin, Prežihovo Jamnico, bogat izbor slovenske partizanske lirike Kri v plamenih (1974), uredil antologijo sodobne slovenske poezije Zvezde in srca, antologijo slovenske poezije od ljudskih pesmi do dobe srednje generacije Malo zrcalo slovenske književnosti (1973) in leta 1971 izbor iz jugoslovanske poezije Zvezdni prah. Nadalje je prevajal odlomke del Župančiča, Cankarja in drugih naših literarnih ustvarjalcev.

Csuka se je izkazal kot dober poznavalec naše književnosti, saj je pripravil obsežno Zgodovino književnosti jugoslovanskih narodov.

Ob njegovi 75-letnici ga je domača Pomurska založba predstavila Slovencem z izborom pesmi z naslovom Pesem večnega upora (1976) v prevodu Jožeta Olaja.

Še vedno je tesno povezan z Jugoslavijo in še vedno spremlja literarna dogajanja pri nas. Ob njegovem lepem in visokem življenjskem jubileju so mu na Madžarskem posvetili veliko pozornost. Njegovo lastno delo in prevodi so obogatili madžarsko književnost in še močneje utrdili most med dvema narodoma. Zato je prav, da se tudi mi zahvalimo in čestitamo prizadevnemu literarnemu delavcu Zoltanu Csuki in mu zaželimo še veliko zdravih in ustvarjalnih let!

F. KUZMIČ

Odmevi Borštnikovega srečanja v Pomurju

Šestnajsto srečanje slovenskih gledališč, ki se odvija v Mariboru, odmeva v vsej severovzhodni Sloveniji, kjer se ob tej kulturni manifestaciji obeta občinstvu več gledaliških dogodkov kot običajno. Desetdnevno Borštnikovo srečanje, ki je letos v znamenju 142 prireditev, od tega 22 najboljših predstav slovenskih poklicnih gledališč odmeva tudi v 40 drugih krajih. Med njimi v Ljutomeru in Lendavi. V ljutomerskem domu kulture bo v petek uprizoritev dela Frana Milčinskega: Butalci, v Lendavi pa dan kasneje gostuje slovensko narodno gledališče iz Trsta s Partijo remija. V Mariboru najbližji Gornji Radgoni letos gostovanja v okviru Borštnikovega srečanja ni, ker je zmanjkalo sredstev (beri izpraznjeni fond za pričujoče leto), čeprav so bili gledališčniki sicer čest gost. V pomurskem središču pa gostovanja prav tako ne bo, ker so bile predstave v glavnem že zasedene in bomo tako morali počakati na prihodnje leto, če bo že v letošnjem gledališka ponudba spet bolj borna.

bb

Izšlo pri Pomurski založbi

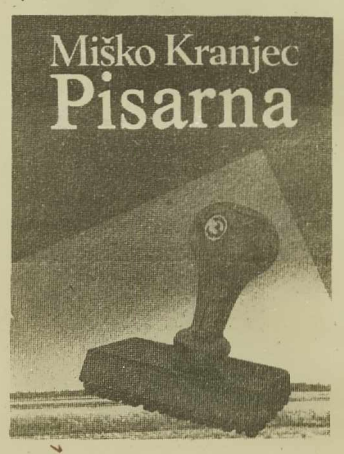

PISARNA

Pri domači založbi je pred kratkim izšla druga, popravljena izdaja Kranjčevega dela Pisarna. »Kronika oblasti, ki je od boga,« ponaslavlja avtor — znani rojak Miško Kranjec svoje delo, ki se nadaljuje z »romanom o ljudski oblasti v Ravnem,« prizorišču dogajanja.

Pisarna v Ravnem je zbirališče političnih klik ter zatočišče protirevolucionarnega, leglo mračnjaštva, večinoma je tudi podružnica Cerkve.

V pisarni se nerazumljivi uradni dopisi spreminjajo v oblast nad ljudmi, v njej županijo nezmožni bogataši in predrzneži, tu se spodrivajo liberalci s fašistoidnimi klerikalci, nad vsemi pa se razpenja vaški tajnik, ki služi vsem županom, režimom, državam.

Tajnik Matjašec je zato nekak simboličen epski lik za birokrata sicer v malem vaškem okolju, ki pa zato ni nič manj birokrat. Kranjec ga je dobro opisal in v slovenskem romanopisju birokrat Matjašec izstopa kot izvrševalec odtujene oblasti ali oblasti nad ljudstvom, pisarna pa je prikaz zbirališča moči, ki poskušajo zavreti prodor humanističnih, socialnih misli v prekmursko vas.

Romanu na 409 straneh v knjigi sledi pojasnilo nekaterih besed, prav tako pa je nova izdaja dopolnjena s študijo dr. Franca Zadravca: Roman in politična snov. Delo je uredil Ludvik Sočič, avtor naslovne fotografije je Kranjčev sin Miško, opremil in tehnično uredil pa je omenjeno knjigo Franc Mesarič. Naprodaj je po 350 dinarjev.

bb

Repertoarni posvet

Minulo soboto je v prostorih soboške nove galerije pri kulturnem centru potekal repertoarni posvet o gledališki in lutkovni dejavnosti v občini Murska Sobota. Prav slednja je tod posebej živahna, ob pomanjkanju gostovanj profesionalnih gledališčnikov pa je bil odziv tudi med ljubitelji gledališča. Posveta so se poleg vabljenih (Marjana Beline, Tineta Varla, Vladimirja Kocjančiča in Janeza Končana) udeležili številni animatorji lutkovnih skupin in režiserji, delo pa je po uvodnih poročilih o dejavnosti potekalo v dveh skupinah. Posebej za gledališčnike in lutkarje, ki so se potem združili v skupnem dogovoru o programu dejavnosti v bodoče.

bb

Domači gledališčniki iz Münchna

Minulo nedeljo je v Bogojini gostovala dramska skupina kulturno prosvetnega društva Triglav iz Münchna. S komedijo Marjana Marinca: Poročil se bom s svojo ženo so gostujoči ljubitelji gledališča, ki živijo na tujem, v domači besedi razveseljevali obiskovalce. Teh zaradi zgodnjega nedeljskega popoldneva (predstava se je pričela ob 14. uri) ni bilo toliko kot bi jih bilo v kasnejših urah, tja na večer naprimer. Pa vseeno, prav veselo je bilo ob uprizoritvi priljubljene komedije, ki jo je režirala Olga Wertyporoch-Voharjeva.

Kot izdaja njen dekliški priimek je naše gore list, v Münchnu pa je prevajalka, ki svoj prosti čas v glavnem namenja gledališki dejavnosti. Tej je bila naklonjena že vse od malih nog, saj se je na tem področju udejstvovala že v osnovni šoli in kasneje gimnaziji, razdaja pa se tudi sedaj.

V dramski sekciji Triglava v Münchnu pri odrasli skupini (dejavna je namreč tudi otroška) sodelujejo: še: Marija Kuštrin, Rudi Verhovšek, Štefan Pečnik, Edi Gajšek, Zdenka Auda, Valter Bah, Ivo Jovan, Velena Prelog—Gordnar in seveda Olga Wetyporoch. Večina od naštetih se je tudi predstavila ob minulem gostovanju pri nas. Čeprav v Bogojini uspelo, pa označuje gostovanje naših delavcev na začasnem delu v tujini, združenih v dramski sekciji Samorastniki tudi senca. Neprijetna plat je namreč nesporazum v organizaciji gostovanja, ki je bil pri nas v domeni zveze kulturnih organizacij, onkraj Mure v Apačah in Lenartu pa naj bi zanj poskrbela radiotelevizija vendar, temu ni bilo tako. Tudi v našem lokalnem časopisu napovedani prireditvi sta tako odpadli, čeprav je bilo med občani zanimanje za gostujoče gledališčnike, ki na tujem ohranjajo domačo besedo in so se prav z njo želeli predstaviti čim širšemu krogu obiskovalcev tudi doma.

B. Bavčar

Dramska skupina Samorastnikov kulturno prosvetnega društva Triglav iz Münchna na bogojinskem odru.

Nov program v novi sezoni

Obmejni simfonični orkester — edinstvena institucija v Evropi — ki ga sestavljajo glasbeni amaterji obmejnih občin Pomurja in sosednje Avstrije, je pričel novo sezono. Že na začetku lahko ugotavljamo, da je tudi v tem ansamblu zavel stabilizacijski duh. Doslej so namreč glasbeniki celoten program naštudirali skupno — se pravi, orkester je vse točke izvedel skupaj. Na eni od zadnjih sej upravnega odbora orkestra pa se je umetniško vodstvo odločilo, da bo odslej del programa izvedla vsaka stran posebej — le del programa pa bodo člani orkestra naštudirali skupaj. Zakaj to? Ker je Obmejni simfonični orkester amaterski, ga dotirajo kulturne skupnosti občin, iz katerih so člani. Največji stroški pa so bile kilometrine, se pravi nadomestila članom za vožnjo na vaje in nazaj. Ker pa se bo ta strošek z omenjenim načinom dela občutno zmanjšal, je to prispevek tega orkestra k stabilizacijskim prizadevanjem vseh.

In kakšen bo letošnji program: z eno besedo — pester. Na sporedu bo W. A. Mozart s svojo Simfonijo iz mladih let, jugoslovansko glasbeno umetnost bodo predstavili s Parmovim baletnim intermezzom iz Ksenije, nadaljevali bodo s simfonijo K. Andersona in Beethovnovimi Pastoralami (baletna glasba iz Prometeja). Za konec bodo glasbeniki zaigrali še baletno glasbo F. Schuberta Rozamunda.

V okviru tega orkestra je pričel delovati tudi pihalni trio, ki se bo predstavil na koncertih ansambla. Letošnji program bo vsekakor zadovoljil okuse poslušalcev, saj resnično predstavlja dobra dela pomembnih skladateljev.

Dušan Loparnik

LITERATI POZOR!

Delavsko prosvetno društvo Svoboda Gorenje — Elrad v sodelovanju z občinsko zvezo kulturnih organizacij v Gornji Radgoni pripravlja izid 5. številke literarne brošure Oči in srce, ki se je doslej izkazala kot najbolj odzivna publikacija med delavci v gornjeradgonskem združenem delu. Dosedanje štiri lično oblikovane mini brošurice, v katerih so s svojimi literarnimi prispevki sodelovali pisane besede in kovanja verzov vešči posamezniki, so bile izjemno priljubljene med širokim krogom bralcev, dobršen pa je bil v omenjeni publikaciji tudi delež likovnih ljubiteljev. Podobno se obeta tudi za novo številk brošure Oči in srce, k sodelovanju pa so vabljeni prav vsi, ki so se že preskusili v različnih glasilih ali revijah, in nenazadnje tisti, kateri so doslej pisali in ustvarjali le zase. Prispevke je na naslov društva Svoboda v Gorenje Elradu potrebno poslati do 13. novembra, zaželjeno pa je, da bi posamezni literati prispevali največ do pet pesmi oziroma tri literarne prispevke.

bb

kulturni koledar

ČETRTEK, 29. OKTOBRA

LJUTOMER — V dvorani kulturnega doma bo ob 19.30 uprizoritev predstave BUTALCI. Z znanim delom Frana Milčinskega gostujejo mariborski gledališčniki, predstava pa sodi v okvir Borštnikovega srečanja 81.

PETEK, 30. OKTOBRA

LENDAVA — V dvorani Nafte bo ob 20. uri gostovalo Slovensko narodno gledališče iz Trsta s PARTIJO REMIJA. Tudi omenjena predstava sodi v okvir Borštnikovega srečanja 81 — že šestnajstega srečanja slovenskih gledališč in gledališčnikov, ki posebej odmeva predvsem v severovzhodni Sloveniji.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji pri kulturnem centru je še vedno na ogled razstava del priznanega rojaka Jožeta Horvata — Jakija. Retrospektivo, ki ima v prostorni galeriji svojo pravo mesto, označujejo umetnikova olja, grafike, tapiserije, poslikana keramika, odtisi v zlatu — pestra paleta iz bogate ustvarjalnosti.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin se (predvsem z akvareli) predstavlja likovni ljubitelj Jure Godec iz Celja.

LENDAVA — V Galeriji Lendava sta poleg stalne zbirke na ogled tudi muzejska in zbirka zgodovine mesta ob meji z bogato likovno tradicijo.

LJUTOMER — V prleški metropoli je razstavljena muzejska zbirka Edvard Kardelj o taborskih gibanjih na Slovenskem.

knjige

USPEŠNICE tega tedna v prodajalni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: PORABSKO MORJE Branka Šömna iz trilogije o pisateljevi mladosti v Murski Soboti. Roman je izdala Pomurska založba. Pri Mladinski knjigi je izšlo delo Nika Grafenauerja: LOKOMOTIVA, LOKOMOTIVA, prav tako najmlajšim pa je namenjen Arharjev PASTIRČEK JAN.

Čentiba spreminja svojo podobo

Nedaleč od Lendave leži med vinograde stisnjena vasica Čentiba, ki s svojimi 752 prebivalci sodi med srednje velike vasi v lendavski občini. Večina prebivalcev je zaposlena v lendavskih delovnih organi- ijah, tistih nekaj starejših pa se v glavnem ukvarja s kmetijstvom, še posebej z vinogradništvom. Lahko se pohvalijo, da so dobri vinogradniki, saj so na letošnji vinski razstavi, ki je bila pripravljena za občinski praznik, odnesli največ pohval. Povedati je potrebno, da je vinogradništvo v tem kraju ponovno zaživelo šele pred dobrimi petimi leti, ko so zaradi ugodne prodaje grozdja vinograde začeli obnavljati. Danes so čentibski vinogradniki znani, njihovi vinogradi pa dajejo iz leta v leto večji pridelek.

Dejal sem že, da je večina prebivalcev zaposlenih v lendavskih delovnih organizacijah. Bližina Lendave je omogočila, da so delavci začeli v Čentibi graditi vrstne hišice. Ob blagi hrib, na katerem je nekoč rasla le trta, se je v zadnjih letih stisnilo kakih 20 novih domačij, zato so nedavni rezultati popisa prebivalstva dokazali, da število gospodinjstev v Čentibi raste, kar je izjemno, saj v vseh drugih obmejnih vaseh število pada. V vasi nimajo trgovine ne gostilne, sicer pa, zakaj bi jo sploh imeli, saj je do Lendave le nekaj sto metrov. Čentiba pravzaprav postaja predmestje Lendave, tako kot na drugi strani to postaja Dolga vas. Največ prebivalcev Čentibe je madžarske narodnosti, v zadnjem letu so ustanovili kulturno društvo, ki skrbi za kulturno delovanje mladih in starejših. Čentibčani so bili tudi edini v lendavski občini, ki so zgradili vaški dom že pred več kot 20 leti. Ta dom je postal zatočišče vseh, še zlasti takrat, ko je vanj privabljal eden prvih televizorjev v občini. Današnja mladina se seveda poleg kulture veliko zanima tudi za športno življenje, zlasti pa za nogomet. Uredili so lastno nogometno igrišče slačilnice, ob nedeljah pa se ob igrišču zbere staro in mlado. Uredili so tudi poti, vaške ulice so asfaltirali, tudi tisto v Zatak, del kraja, ki je nekoliko odmaknjen od centra vasi.

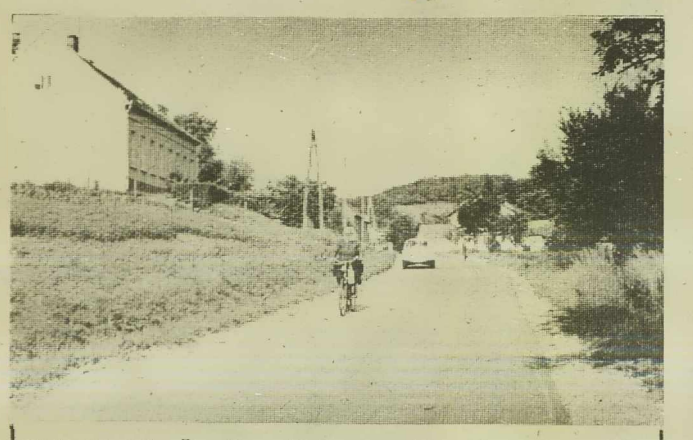

Nekoč je bila Čentiba stisnjena med dva vinorodna griča, ki sta jo zakrivala.

Uredili so vodovod, razmišljajo pa še o ureditvi poti v vinograde, saj jim te trenutno delajo največ skrbi. Te dni pa je v vasi še posebej živahno, saj potekajo razprave o vseh pomembnih vprašanjih razvoja krajevne skupnosti. Ocenili bodo dosežke na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, pregledali bodo delovanje delegatov in delegacij, da bi se kar najbolje pripravili na prihodnje volitve. Verjetno bodo ponovno zahtevali, da se v prihodnjem letu bolje organizira odkup grozdja, saj je letošnje leto pokazalo velike slabosti, kmetje so morali čakati na prodajo svojega pridelka tudi po 20 in več ur.

To kar obiskovalca Čentibe najbolj preseneti pa je hitra gradnja novih stanovanjskih hiš, ki so, mimogrede rečeno, zelo lične, vse to pa močno spreminja podobo kraja, ki je b' skoraj skrit očem in stisnjen med vinorodne griče. Danes je podoba vasi popolnoma drugačna, lepša in ljudje so z doseženim zadogovljni. Tega ne tajijo, želeli pa bi seveda še več, še boljše življenjske pogoje za vse prebivalce vasi.

Jani D.

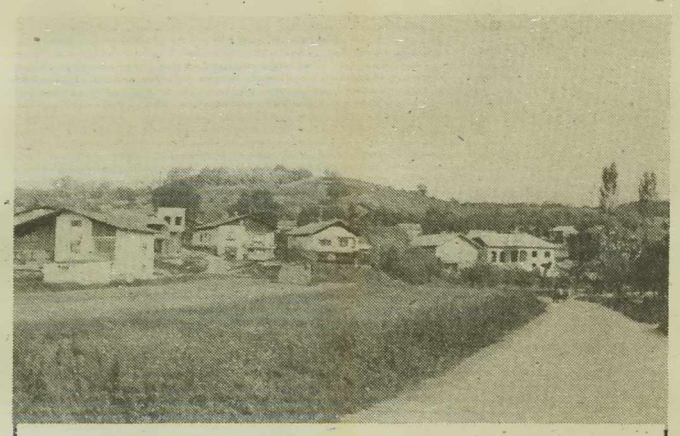

Taka pa je podoba vasi danes, nove domačije pomenijo, da se ljudje v ta kraj vračajo. Zakaj tudi ne? Lahko se zaposlijo v bližnji Lendavi.

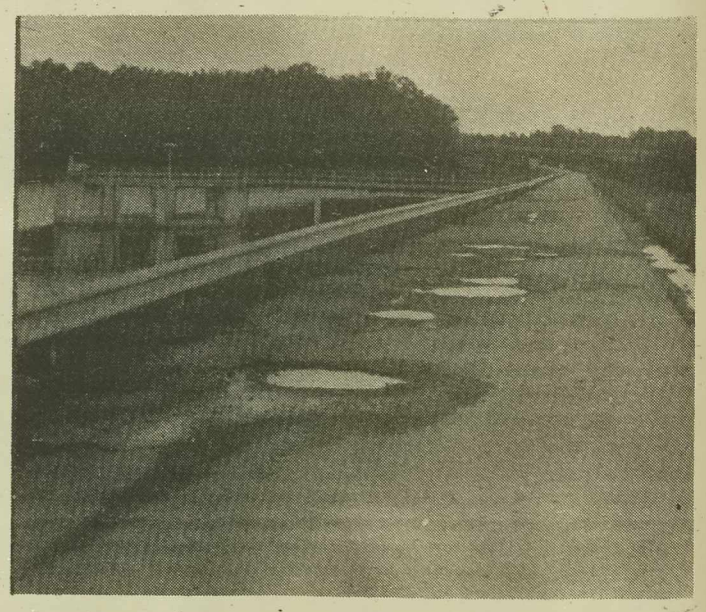

»CVETNA« CESTA OB LEDAVSKEM JEZERU — Ob nasipu akumulacije na Goričkem, ki naj bi postala bodoči rekreacijski center Pomurja, turize zaenkrat ne cvete, zato pa je vsa cvetoča cesta na sliki. Še polne tri leta nima, saj so jo naredili sočasno z zadrževalnikom, ki pa odlično služi svojemu namenu — zajezitvi voda pred poplavami. Omenjana cesta pa — ta je prebivalcem Krašč in okoliških vasi vse prej kot v veselje. Posebej, ker avtobusarji (razumljivo) neradi vozijo po njej in tako je promet po levi strani jezera v smeri iz Murske sobote v Rogašovce in Kuzmo živahnejši kot po desni strani, po omenjani cesti, ki pelje v smeri Motovilec in po kateri vozi avtobus na progi MED Mursko Soboto in Trdkovo. Slednji je zgodenj, 5.15 je njegov čas odhoda, zato se vozači s te strani jezera trudijo, da bi jih pobral dodatni avtobus v soboški smeri ob 7.15 in jim prihranil tri kilometre hoda do postajališča na nasprotnem bregu. Posebej v mrzlih dneh, ki se obetajo v bližajočo se zimo.

bb

GRLAVA

Želja po kulturi

V soboto je bila na Grlavi krajša slovesnost. Krajani tamkajšnjih vasi Grlave, Krištanec in Šalinec so predali namenu kulturno dvorano, ki so jo delno adaptirali v letošnjem letu.

»Seveda pa bo potrebno vložiti še mnogo truda, da bo dvorana imela pravi videz,« je v svojem govoru dejal predsednik KO SZDL Grlava Franc Kardinar. Podatek, da so vaščani teh vasi vložili v objekt kar čez 3000 delovnih ur, priča o želji po delčku kulture tudi v teh odročnejših krajih krajevnega središča Veržej.

Adaptacija je stala 140.000 dinarjev. Denar je prispevala kulturna skupnost, nekaj pa je odstopila tudi krajevna skupnost Veržej. Seveda so za ta denar dobili le material, delo pa so opravili prostovoljno vaščani in mladina, ki je tudi rada priskočila na pomoč. Če bi delo spremenili v denar, bi le-to znašalo kar 510.000 dinarjev.

Sobotna slovesnost, ki so jo pripravili člani KUD Slavko Osterc iz Veržeja v sodelovanju s tamkajšnjimi pionirji, priča o pričetku dobrega sodelovanja med vasmi. Kaže, da se bo le uresničila želja teh ljudi, da bi tudi v te kraje dobili delček kulturnega ustvarjanja, vsaj tistega, ki ga ustvarja preprost človek, delavec.

J. Ferenc

Obisk pri vas doma

OD ŠIVALNEGA STROJA V POKOJ

Najraje šiva bunde

Topli poletni dnevi vse bolj prehajajo v jesenske, nakar bo prišla zima. Treba se je torej že dobro obleči, sicer se človek prehladi. Ljudem ni vseeno, kako so oblečeni; nekateri sicer kupujejo obleke kar v trgovini, drugi pa si jih dajo sešiti po meri. Kaže, da teh slednjih niti ni tako malo, saj so krojači in šivilje tako rekoč »okupirani« z naročili. Zdi se mi primerno, da ne bo napak, če vam predstavim krojaškega mojstra Jožeta Lackoviča iz Velike Polane. Njegova značilnost je v tem, da najrajši šiva »težko« konfekcijo: bunde, dežne plašče ... torej oblačila, ki še kako pridejo prav v hladnih dneh.

»No, zdaj, ko sem v penziji, že nisem več tako produktiven kot pa sem bil, ko sem še delal v Delozi, TOZD Konfekcija Velika Polana. Res je, tam sem najrajši šival bunde; imel sem srečno roko, saj mi je uspel vsak šiv, torej ni bilo potrebno nič parati in znova šivati. V osmih urah sem uspel sešiti kar štiri bunde, kar ni malo. Tudi šivanje dežnih plaščev mi je šlo dobro od rok. Skoraj mi je bilo malo težko, ko sem se moral posloviti od direktorja Hozjana, sodelavcev Janeza in Tile, s katerimi sem prebil v tovarni kar 20 let. Toda leta so tu, tudi za pokojnino sem jih nabral dovolj, zato bi bilo nesmiselno, da še naprej vztrajal v tovarni i' na ta način onemogočal zaposlitev mladini.«

Ko Jože Lackovič pripoveduje o svojem delu v Delozi, s ponosom pove, da so tam zaposleni še trije njegovi otroci: Dragica, Tilka, in Štefan. Lackovičev torej tudi zdaj, ko je en odšel v pokoj, ne manjka v polanski tovarni.

Mojster šivalnega stroja se je poklica izučil pri Kranjčevem Štefanu v Veliki Polani. Pri njem je delal tudi kot pomočnik. Žal pa je vmes nastopila neke vrste kriza, zato je za nekaj let dal slovo šivalnemu stroju; kakih 6 let je bil industrijski miličnik. Leta 1961 se je zaposlil v krojaškem obratu, ki se je pred nekaj leti pridružil Delozi Zagorje ob Savi in se samoupravno organiziral v temeljno organizacijo združenega dela Konfekcija Velika Polana.

»Zdaj so delavci zelo srečni; delajo za sodobnimi stroji, imajo toplo prehrano, tudi primeren osebni dohodek ... V prejšnjih letih je bilo slabše. Res nisem prav nič ljubosumen, saj se še vedno čutim člana kolektiva, in če je treba priskočim tudi na pomoč.«

Jože Lackovič iz Velike Polane skrbno spremlja rast svojih »egiptovskih« šefov. Foto: Š. S.

Takole razmišlja Jože Lackovič iz Velike Polane. Navezanost na kolektiv je velika; čeprav se ne srečuje vsak dan z bivšimi sodelavci, pa vendarle živi z njimi, če ne drugače pa z mislimi. Vez s tovarno krepi tudi v pogovoru s svojimi otroki, ki ga dobro informirajo o tem, kaj je novega v Delozi. Zanimajo ga zlasti gospodarski uspehi, izvozni rezultati, novosti v tehnični opremi itd.

Z Jožetom sem se pogovarjal na njegovem domu. Nobena skrivnost ni, da tudi zdaj, ko uživa zasluženo pokojnino, ne miruje, torej tudi zdaj poganja star šivalni stroj in šiva predvsem bunde. Seveda pa tega ne počenja toliko zaradi zaslužka, ampak iz potrebe po sprostitvi. Kadar sede za šivalni stroj, je ves rečen; počuti se kot da bi bil v tovarni med sodelavci: Janezom, Lajčijem, Tiliko ...

»Res je prijetno sedeti za »mašinom« in oblikovati blago v obleko. Toda lepo je tudi paziti na vnuke. Kar sedem jih imam in prav vseh se razveselim, ko me obiščejo v delavnici. Rad pa stopim tudi na dvorišče, ki sicer še ni povsem urejeno, saj še vedno zidam, vendar je na njem že nekaj nasadov. Že nekaj let gojim tudi »šefe«. Poleg navadnih — podolgovatih — sem uspel vzgojiti tudi bolj okrogle. Seme zanje sem dobil na Bistrici od nekega možakarja, ki ga je prinesel iz Egipta.«

Sogovornik me je popeljal na dvorišče, kjer sem si ogledal njegovo veselje: »šefe«. Ker so bili tudi meni všeč, sem ga zaprosil za seme. Obljubil je, da mi ga bo dal, prav tako pa vsem ostalim, ki so ga prav tako zaprosili. Potem ko »šefi« dozorijo, jih je treba potrgati in dati sušit. Pozneje lahko vanje daš žarnico in tako dobiš poceni svetilko, »šefe« pa lahko uporabljaš tudi kot natego za jemanje vina iz sodov. Svojčas so vinogradniki »šefe« uporabljali pretežno v ta namen, dandanašnji pa le kot okrasni predmet. Tako tudi Jože Lackovič iz Velike Polane, ki ima v stanovanju ducat »šefov«, ki so prevlečeni z brezbarvnim lakom; delujejo zelo domače, dasiravno izvirajo iz prekomorskih dežel.

Jože Lackovič iz Velike Polane, ki je pretežni del življenja prebil za šivalnim strojem, je zdaj, ko je v zasluženem pokoju, zelo srečen človek: nihče ga ne priganja k delu, pazi na vnuke, si ogleduje rast »šefov«, poklepeta s sosedi in občasnimi obiskovalci ... še najbolj pa je srečen, ko spet sede za svojo staro »singerico« in jo požene, da igla kar poskakuje od veselja. Šiv je še vedno tak kot mora biti, zato tudi zdaj, če je treba, v najkrajšem času sešije bundo, dežni plašč, telovnik ... oblačila, ki jih poleti nismo nosili, zdaj, ko je zima pred vrati, pa brez njih ne bomo upali v beli dan, kaj šele noč.

Š. SOBOČAN

Prijetno doživetje za otroke

Za otroke v Porabju je bil minuli petek dan, ki je prinesel v njihovo vsakdanjost nekaj posebnega, prijetnega ... Obiskala jih je namreč lutkovna skupina vzgojiteljic iz Murske Sobote in jim prikazala igrico Ciciban teče v zeleni dan. Predstave so bile v Monoštru, Sakalovcih, na Gornjem Seniku in v Števanovcih.

Vodja lutkovne skupine tovarišica Jožica Roš nam je povedala, da je bila zelo zadovoljna z gostovanjem, saj so jih povsod prijazno sprejeli, otroci pa so jih nagradili z dolgim aplavzom.

Predstavitev igrice je sicer najbolj uspela na Gornjem Seniku, kjer je bilo moč ugotoviti, da so otroci najbolj razumeli govorjene besede v slovenskem knjižnem jeziku. To pa je bil tudi eden izmed osnovnih namenov gostovanja soboških lutkarjev v Porabju — širiti slovenski knjižni jezik, ki ga obvlada in govori le malo porabskih Slovencev, čeprav imajo v ta namen v osnovnih šolah posebne ure slovenskega jezika, v otroških vrtcih pa so uvedli govorne vaje iz materinega jezika.

Dobro in prav bi bilo, če bi v Porabju kdaj gostovale tudi slovenske dramske skupine, oziroma če bi porabski Slovenci sami gojili tovrstno dejavnost, tako kot je dokaj bogata pevska in folklorna tradicija.

JOŽE GRAJ

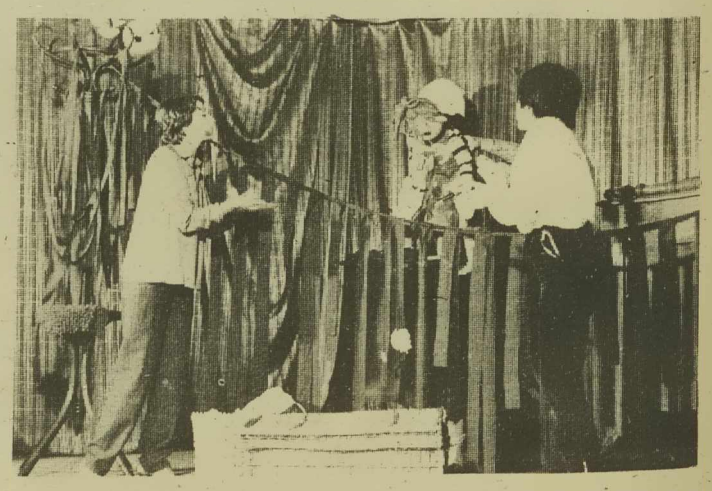

Za več hrane združevati sredstva

DO LETA 1985 BO ZA NALOŽBE V SLOVENSKO KMETIJSTVO TREBA ZAGOTOVITI 5,6 MILIJARD DINARJEV

Vrsta nalog na področju kmetijstva je takšnih, da jih je mogoče smotrno izvajati le skupno v okviru republike. Med slednje gre šteti strokovno delo v selekciji in reprodukciji na področju živinoreje, pospeševanja rabe kvalitetnega semena, skupno financiranje raziskovalno-razvojnega dela. Zato članice poslovnih skupnosti, žitna skupnost, skupnost za živinorejo, sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnine, za sladkor, zveza kmetijskih zemljiških skupnosti in druge združujejo del sredstev namensko za skupno financiranje s planom dogovorjenih skupnih nalog. Največ sredstev se zbira v okviru Živinorejske poslovne skupnosti Slovenije (v letošnjem letu 79,6 mio dinarjev).

Poleg sredstev, ki se združujejo neposredno na podlagi sporazumevanja proizvajalcev, predelovalcev in trgovine oziroma preko poslovnih skupnosti, obstaja tudi sistemsko opredeljen način združevanja sredstev pri zvezi vodnih skupnosti za izvajanje melioracij in komasacij iz odškodnine »porabnikov kmetijskih zemljišč«. Za letos je bilo na podlagi spremembe zakona o kmetijskih zemljiščih planirano, da bo zbranih 135 milijonov dinarjev, vendar glede na polletni priliv ocenjujejo, da bo zbranih manj kot 70 milijonov dinarjev, kar je posledica zmanjšanja novih gradenj v letu 1981. S tem je resno ogroženo izvajanje plana na področju melioracij in pridobivanja kmetijskih zemljišč z nakupom za družbene kmetijske obrate. V okviru konzorcija za hrano so bile prek bank sprejete začasne premostitvene rešitve, ki omogočajo nakup zemljišč, vendar je trajna rast družbenega sektorja mogoča le z zagotovitvijo s planom predvidenih nepovratnih sredstev na poseben način. To je toliko bolj aktualno, ker bodo v letošnjem letu pri Kmetijsko-živilski razvojni skupnosti Slovenije do kraja izčrpana sredstva, ki so bila dana v ta namen v prejšnjem srednjeročnem obdobju z likvidacijo dela bivšega državnega kapitala.

Zato se bodo usmeritve konzorcija za hrano dograjevale tudi v usmerjanju sredstev gospodarstva v bankah v skladu s temelji družbenega plana SRS za obdobje 1981—85.

Doslej ni razrešeno vprašanje glede zagotavljanja negativnih finančnih razlik, ki nastajajo v hranilno-kreditnih službah na podlagi uporabe hranilnih vlog, ki se zbirajo v teh službah, za investicije v kmetijstvu. V skladu s stališči skupščine SRS je predlagano, da te negativne razlike prevzamejo upravljalci poslovnih bank v okviru združene banke. Problem naj bi bil razrešen v okviru družbenega dogovora. V primeru, da to ne bo uspelo, bodo predlagali sprejem dodatnih ukrepov.

Osnutek družbenega dogovora o uresničevanju družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981—85 s področja kmetijstva bi morali odgovorni nosilci za izvedbo plana v federaciji in republikah o prevzemu konkretnih obvez za izvedbo plana podpisati že oktobra letos.

Z dogovorom o temeljih družbenega plana SRS so se podpisniki zavezali, da bodo za realizacijo povečanja proizvodnje hrane iz domačih izvorov v letu 1981—85 do 85 odstotkov potreb in za hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na vasi in za pomembne spremembe pri načinu koriščenja zemlje, zagotovili 5,6 milijarde novih dinarjev interventnih sredstev, oziroma poprečno 1,12 milijarde letno. Letos je od tega bilo moč zagotoviti okrog 565,5 milijonov dinarjev, to je tudi nominalno manj kot v letu 1980. Sredstva se uporabljajo za pospeševanje živinoreje, za poljedelsko proizvodnjo, za regresiranje mineralnih gnojil, za sofinanciranje pospeševalne službe in nadomestilo pri ulovu rib, borznih rizikov pri kreditih MBOR itd. Intervenira se le pri družbeno organizirani proizvodnji, ki je organizirana na družbenih obratih ali na temelju pogodb v zadružnih organizacijah. Sredstva se izplačujejo na osnovi predpisanih evidenc.

Letošnji obseg sredstev je zahteval ukinitev premij za mleko ter odstop od kakršnekoli intervencije pri nakupu zemlje za razširitev družbene lastnine in pri melioracijah, le delno je bilo mogoče stimulirati razvoj govedoreje v hribovskih območjih in razvoj konjereje. Tako ostaja ključna naloga, kontinuirana deagrarizacija oziroma posegi v strukturo, lastnino in rabo zemljišč. Prav tako pa resnejši poseg v izrabo hribovskega sveta, kar zahteva poleg prehransko-bilančnega še vrsta drugih razlogov. Zato je trajna sistemska ureditev intervencij na področju kmetijstva pogoj za uresničitev s planom prevzetih nalog glede obsega in strukture kmetijske proizvodnje in hkrati temelj večje tržne ponudbe kmetijstva, mehanizem proti visoki rasti cen kmetijskih proizvodov in pogoj za hitrejše podružbljanje proizvodnih sredstev in odnosov pri rabi zemlje.

Investicije v letošnjem letu na področju kmetijstva so v resnem zaostanku za planom. Ob enakomernem letnem investiranju bi bilo po cenah iz leta 1979 in sprejetih planskih dokumentih potrebno v kmetijstvo v SRS vložiti letno okrog 2,8 milijarde dinarjev. Ta obseg ne bo dosežen niti nominalno, saj gre v letu 1981 nad polovico pritekajočih sredstev za dokončanje že začetih naložb iz preteklih let. Ob vplivu inflacije pa izračuni kažejo, da bi letna investicijska vlaganja morala znašati več kot 4 milijarde. Pač pa je prišlo do pomembnega preobrata pri namenski strukturi naložb. Kljub izpadu planiranih interventnih sredstev znaša delež vlaganj v zemljo (melioracije, nakup zemlje) pri novih naložbah 22 odstotkov, delež pri vlaganju v govedorejo pa več kot 50 odstotkov. Povečuje se tudi delež združenih sredstev porabnikov hrane, in sicer predvsem znotraj članic SOZD. Medregionalna povezovanja na področju skupnih vlaganj v kmetijsko proizvodnjo pa so prej ali slej zanemarljiva po obsegu. Vse to je po oceni kmetijskih organizacij in njihovih združenj posledica optimalne opustitve namenskega združevanja sredstev v bankah za razvoj kmetijstva.

Sedanji, s planom opredeljeni sistem v svojem bistvu vodi k porabi plansko usmerjenih sredstev članic posamezne temeljne banke. Prav zato je izvršni svet skupščine SRS tudi predložil, da se sproži širše združevanje sredstev za uresničitev večjih strukturalnih premikov v kmetijstvu v Pomurju in na območju Polskave in Vipavske doline.

Zaradi pomanjkanja sredstev bank kot tudi sredstev kmetijskih organizacij so se le-te odločile, da v letošnjem letu izločijo iz investiranja nekatere naložbe, ki ne bodo vplivale na preskrbljenost tržišča s kmetijskimi proizvodi. Pokazalo se je namreč, da je po večletnem zaostajanju v OZD pripravljenih več kot 6 milijard dinarjev investicijskih elaboratov, kar je kljub nujnosti povečevanja deleža kmetijstva v celokupnih družbenih investicijah v naslednjih letih nemogoče izpeljati v enem letu. Ocenimo lahko, da tačas obstaja pripravljenost za ustrezno ukrepanje v kmetijstvu, kljub zaostrenemu gospodarskemu položaju!

Boris Hegedüš

KOKOŠI BODO NESLE TUDI POZIMI

Sodobna človekova prehrana vključuje vedno večjo porabo beljakovin, torej mesa, jajc in mlečnih izdelkov. V Sloveniji pojemo poprečno okrog 160 jajc letno. Jajce vsebuje skoraj 13 % kakovostnih beljakovin, zato lahko z njimi v veliki meri zadovoljimo potrebe po beljakovinah. Če pojemo dve kokošji jajci, je to prav toliko, kot če bi popili dobre 3 dcl mleka ali pojedli goveji zrezek, težak 16,5 dkg.

V mnogih družinah so jajca še vedno redkeje na jedilnem listu, posebno še tam, kjer redijo manjše število kokoši, ki tudi slabo nesejo.

Gospodarnost reje kokoši je odvisna od visoke nesnosti kokoši. To pomeni, da mora dati kokoš letno vsaj 200 jajc. Ob taki nesnosti bomo že pri 20 kokoših imeli dovolj jajc za svojo družino, pa še za prodajo jih bo nekaj ostalo.

Da pa bodo kokoši nesle vse leto, si moramo priskrbeti res dobre jajčarice. Paziti pa moramo tudi na pravilno prehrano in dobre zrejne razmere.

Če redimo kokoši zaradi jajc, bomo kupili dobre nesnice. Po naših kmečkih dvoriščih vidimo vse preveč takšnih kokoši križancev, ki so primerne za meso, saj zelo hitro pridobivajo težo, neso pa zelo malo. Zato ni vseeno, kakšne kokoši bomo imeli. Pri trgovcu se torej dobro pozanimajmo, kaj kupujemo!

Poleg proizvodnih sposobnosti živali je pomembna tudi pravilna prehrana. Ta pa mora biti prilagojena potrebam živali v različni razvojni dobi, nesnosti in letnem času. Ker želimo, da bodo nesle kokoši tudi v zimskem času, ko so jajca najdražja, bomo torej spregovorili o prehrani kokoši pozimi.

Pozimi, ko pade temperatura pod 0 stopinj Celzija, potrebuje kokoš za vzdrževanje telesne temperature več energije kot v toplih mesecih. Zato je priporočljivo, da jih zapremo v ogrevan prostor, kjer bo temperatura vsaj 5 stopinj Celzija nad ničlo, še bolje pa nad 10 stopinj Celzija. Energijo dobijo živali večinoma s pokladanjem bolj kalorične krme, ki jo dobimo tako, da običajni doma pripravljeni krmi, ki jo sestavljajo žitne mešanice, kuhan krompir in otrobi, dodamo 2 do 3 % maščob ali pa povečamo odstotek koruznega zrnja. Ker pa taka krma vsebuje premalo beljakovin, ki jih kokoši nujno potrebujejo za tvorbo jajc, moramo pokladati tudi beljakovinska krmila, kot so oljne tropine ter mesna in ribja moka. Znano je, da potrebujejo kokoši za dobro nesnost krmilo s 16 do 17 % beljakovin. Žitne mešanice pa jih vsebujejo le okrog 10%. Pozimi kokoši niso na paši, kjer bi našle beljakovine, v deteljah, raznih črvih itn., ter rudnine in vitamine. Zato moramo poskrbeti, da jim tega ne bo primanjkovalo. Med doma pripravljeno krmo bomo zato vmešali nekaj rudninke in vitaminke za kokoši, ki ju izdeluje Tovarna močnih krmil v Ljubljani. Navodila za uporabo so vedno priložena. Dobro nesnost bomo najenostavneje dosegli, če jim bomo vsaj v zimskih mesecih pokladali že pripravljene kompletne krmne mešanice. Izdelujejo jih vse mešalnice močnih krmil v Sloveniji in drugod. Lahko jih kupimo v prodajalnah kmetijskih zadrug, če pa jih nimajo, jih bodo naročile pri proizvajalcih.

Izkazalo se je, da kokoši bolje nesejo z naraščanjem dneva, nekako do kresa ko je dan najdaljši. S krajšanjem dneva pa pada tudi nesnost, ki lahko v zimskih mesecih celo povsem pojenja.

Nastanek jajčnega rumenjaka in s tem tudi jajca spodbuja hormon hipofize, ki se izloča le, če je kokoš budna in če ima na voljo v dovolj dolgem dnevu dovolj svetlobe. V jajcevodu se rumenjak obda z beljakom, nastanejo jajčne opne in lupina. Da kokoš torej znese jajce, potrebuje 25 do 28 ur.

Od septembra do aprila, ko je pri nas dan krajši od noči, prižigamo v hlevu, kjer imamo kokoši, luči, če je potrebno. Čas osvetljevanja skupaj z dnevno svetlobo naj bi znašal 15 do 16 ur. Kdaj bo dopolnjeval dan z umetno svetlobo, pa je odvisno od posameznega rejca. Osvetljuje lahko zgodaj zjutraj, zvečer ali pa delno zjutraj in delno zvečer, kar je tudi najbolj priporočljivo. Osvetljevanje ne sme biti premočno, saj bi motilo živali. Za 10 m^2 tal zadošča 25 vatna žarnica. V večji prostor obesimo več žarnic, in sicer tako, da je svetloba po prostoru enakomerno razpršena, tako da kokoši v temnih kotih ne bi dremale.

Omenili smo že pomen toplote za kokoši. Pri nizki temperaturi okolja potrebujejo veliko energije za ogrevanje telesa. Zato skrbimo v zimskih mesecih, da so kokoši v prostoru, kjer lahko vzdržujejo temperaturo nad 10 stopinj Celzija. Najbolje se počutijo pri temperaturi 13 do 18 stopinj Celzija. Skrbeti pa moramo, da je zračna vlaga dovolj nizka in ne presega 75 odstotkov. S tem preprečimo razvoj številnih škodljivih kužnih klic. Zato mora biti prostor dovolj zračen in stelja vedno suha.

V ta namen pred zimo nanesemo v hlev debelejši sloj suhe stelje in skrbimo, da bo ostala suha vso zimo. Zato jo ali obračamo ali pa dodamo sloj nove. Za steljo uporabljamo oblanje, žagovino, žitno slamo, ki smo jo čimbolj na drobno zrezali, žitne plevе, suho listje, sončnične luščine ali celo šoto. Seveda pa vsaka od naštetih različno vpija vlago, zato ni vsaka stelja enako primerna.

Za dobro počutje kokoši in za večjo nesnost je pomembno, da kokoši v hlevu niso prenatrpane. Da bi jim bilo topleje, jih rejci strpajo v hlev po 7 do 10 na kvadratni meter, kar pa ni primerno. Če hleva dovolj ne prezračimo, nastaja v njem previsok odstotek amoniaka in drugih škodljivih plinov z visoko vlago. To vpliva na zdrave kokoši in na padec nesnosti. Tudi pozimi imejmo v hlevu le 5 kokoši na kvadratni meter.

Osnova dobre nesnosti sta red in čistoča v hlevu. Da ne vznemirjamo kokoši, sebi pa olajšamo delo, postavimo v hlev gnezda, ki imajo na hrbtni strani odprtino za pobiranje jajc. Gnezda s poševnim dnom ali odprtino na sredi omogočajo, da se jajca sama odkotale v zbiralni kanal. To preprečuje kokošim, da bi posedale po gnezdih in jih blatile.

Prečko pred gnezdi ali late za sedenje namestimo 35 cm visoko od tal. S tem preprečimo, da bi si kokoši poškodovale notranje organe, zaradi česar bi prenehale nesti in bi poginile.

Če želimo, da bomo imeli tudi v zimskih mesecih dovolj jajc, omogočimo kokošim dobro počutje in upoštevajmo navedene napotke.

Kaj bomo delali v mesecu novembru

— V SADOVNJAKU

Praviloma je sadno drevje že obrano, pridelek sadja pa bodisi kot sadeži ali pa predelano že v kleti. Da sadje v shrambi prehitro ne dozori, vene in gnije, naj bo shramba primerno hladna in ne presuha. Sadno zalogo večkrat skrbno pregledamo in nagnite plodove odstranimo. To opravilo moramo jemati zelo resno, kajti z odstranjevanjem nagnitega sadja bomo obvarovali še zdravo sadje.

V tem mesecu sadimo tudi mlado sadno drevje. Če bi nastopil mraz s sajenjem prenehamo, drevje pa spravimo v senčne grede. Pri posajenem sadnem drevju pokrijemo kolobarje z gnojem — hlevskim, kompostom ali z listjem. S tem bomo obvarovali mlado zasajeno drevje, da ne bo pozeblo. Ko povsem odpade listje s sadnega drevja bomo začeli z čiščenjem drevja. Mlada debla zavarujemo pred zajcem s slamo, koruznico ali lubjem. Najboljše so seveda žične mreže. Pri čiščenju sadnega drevja odrezane veje naj ostanejo v sadovnjaku, da jih bodo na mesto mladih sadik ogloдali zajci.

— V VINOGRADU

Vinograde bomo gnojili z hlevskim gnojem in opravimo zimsko kop ali oranje. Prekopana zemlja ostane v brazdah. V tem mesecu režemo tudi rozge za cepiče posebno tam, kjer je rada zimska pozeba. Pripravljamo les za kole in stebre za žične opore. V kleti je prenehalo burno kipenje, zato bomo sode dopolnili z novim vinom do vrha, veho nastavimo rahlo in je še ne zabijemo.

— NA VRTU

Mesec november je mesec pospravljanja vseh zelenjav in jo pripravimo ter shranimo za zimski čas v kleteh, toplih gredah ali v zasipnicah. Če še nismo posadili peteršilj, in zelene v zabojčke za zimo je sedaj zadnji čas.

Fižolovke, natičje in kole od paradižnika spravimo pod streho. Vse prazne grede pognojimo s hlevskim gnojem in globoko prekopljemo odpadke pograbimo in spravimo na kompost.

Na primernih krajih v vrtu napravljamo do pol metra globoke in prav tako široke jame, ki jih založimo z gnojem in prekrijemo z zemljo. To bodo pasti za razne škodljivce. Jame bomo spomladi odkrili in škodljivce uničili.

A. H.

ANGORA ZAJCI TUDI IZ POMURJA

V kmetijskih zadrugah ABC POMURKE proučujejo možnost, da bi začeli gojiti angora zajce za dlako. Pred časom so dobili ponudbo jugoslovanske gospodarske zbornice v Zürichu za rejo zajcev v majhnih obratih do 10.000 živali. Kmetje, ki bi jim reja zajcev bila dodatna dejavnost, pa naj bi redili le okoli 1.000 zajcev. Zajce bi predvidoma redili v kovinskih kletkah 60 x 50 x 40 cm. Vsaka žival bi imela v hlevu svojo kletko, kot jo to praksa na Madžarskem, kjer imajo z rejo zajcev že večletne izkušnje.

Zajec daje največ dlake v času od 3 do 4 let starosti. Zajce je treba striči 3-4-krat letno, vsako striženje pa je moč opraviti v 10-15 minutah. Letno od posamezne živali dobimo od 800 do 2.000 gramov angora dlake.

Potem, ko upade proizvodnja dlake, je moč živali predelati v živalsko krmo, manjše pa so lahko tudi kot klavni kunci.

Švicarska tvrdka je z nasveti pomurskim kmetijcem pripravljena pomagati pri urejanju objektov za rejo, dobavila pa bo plemenske živali, letno pa bi kupili tudi 100.000 kg pri nas proizvedene angorske volne.

Reja zajcev je zanimiva, ker je nezahtevna in za kmete primerna kot dopolnilni vir dohodka, zadruge pa so za program zainteresirane predvsem zaradi možnosti izvoza angora dlake na konvertibilno tržišče.

TURNIŠČE: cene pujskov

Kmetovalci pravijo, da turniški sejem kroji cene pujskov. In kakšne so bile le-te pretekli četrtek? Kot je to v navadi, so jih obračunavali za par pujskov, in sicer od 2.800,00 do 3.200,00 dinarjev. Rejci so sicer tega dne pripeljali na sejmišče 96 pujskov in jih prodali 62.

BENCINSKI SERVISI IŠČEJO PERSPEKTIVO

Temeljna organizacija združenega dela Trgovina na drobno delovne organizacije Petrol Trgovina z naftnimi derivati v Murski Soboti deluje šele tretje leto, kar je posledica določenih organizacijskih sprememb v preteklosti. Ob tem je treba povedati, da segajo temelji te delovne organizacije že v leto 1947, ko je vlada Ljudske republike Slovenije ustanovila firmo Jugopetrol. To je trajalo vse do leta 1953, ko so se preimenovali v današnji Petrol. Drugi mejnik je prav gotovo leto 1975, ko so se reorganizirali v temeljne organizacije združenega dela, in sicer v TOZD Bencinski servisi in TOZD Blagovni promet, kamor je sodila tudi prodajna mreža. Tudi to ni bila najboljša rešitev, saj so ugotovili, da je v sestavu trgovine na drobno na celotnem območju Slovenije 1800 zaposlenih delavcev. Spričo tega je že leta 1976 prišlo do reorganizacije, s čimer je nastalo sedem novih temeljnih organizacij združenega dela. Tako so se leta 1978 iz TOZD Blagovni promet izločili samostojni tozdi, med njimi tudi TOZD Trgovina na drobno.

OBČUTEN PADEC PROMETA Z GORIVI

Danes je v TOZD Trgovina na drobno DO Petrol v Murski Soboti zaposlenih 75 delavcev, ki skrbijo za redno oskrbo Pomurja z bencinom in ostalimi naftnimi derivati. O tem priča zelo razvejana trgovska mreža, saj imajo v vseh štirih pomurskih občinah kar 12 bencinskih servisov za javni promet, in sicer dva v Murski Soboti, po enega pa v Martjancih, Beltincih, Rogašovcih, Radencih, Gornji Radgoni, Ljutomeru, Križevcih pri Ljutomeru, Lendavi, Dolnjem Lakošu in Dobrovniku, medtem ko je en interni bencinski servis v delovni organizaciji Avtoradgona. »Vse do leta 1979 nismo vedeli za padec prometa z bencinom in ostalimi naftnimi derivati, saj je znašal letni povprečni porast od 10 do 15 odstotkov. Šele v lanskem letu beležimo okrog 10-odstotni padec, v letošnjih prvih devetih mesecih pa približno 9 odstotkov manj prometa na naših bencinskih servisih. Pri tem pa je treba vedeti tudi za podatek, da poslujemo z minimalno maržo pri gorivih, ki znaša pri bencinih 60 par pri litru, pri plinskih in kurilnih oljih pa 50 par za liter,« poudarja vodja sektorja TOZD Trgovina na drobno DO Petrol v Murski Soboti Štefan Ciz.

To je seveda v mnogočem vplivalo na politiko investicijskih vlaganj, ki je bila predvidena v tem obdobju, zlasti pa še na načrtovane novogradnje. Ob normalnem prometu z bencinom in naftnimi derivati so namreč računali na gradnjo bencinskih servisov v Šalovcih, pri Gradu in še ponekod v Prekmurju, čemur so se morali zaenkrat odreči. »Takšno stanje nas je prisililo, da smo se odločili preusmeriti v prodajo dodatnega asortimana, predvsem avtomobilskih delov, delov za kolesa, pripravljamo pa tudi prodajo cigaret in še česa. Na ta način bi v mnogočem nadoknadili izpad dohodka,« meni Štefan Ciz.

Odločitev je padla med zaposlenimi v petih samoupravnih skupinah, ki štejejo od 12 do 20 delavcev, zato ne kaže dvomiti v pravilnost takšne preusmeritve. 75 zaposlenih na bencinskih servisih širom Pomurja vidi namreč perspektivo svojega nadaljnjega poslovanja prav na omenjenem področju.

Milan Jerše

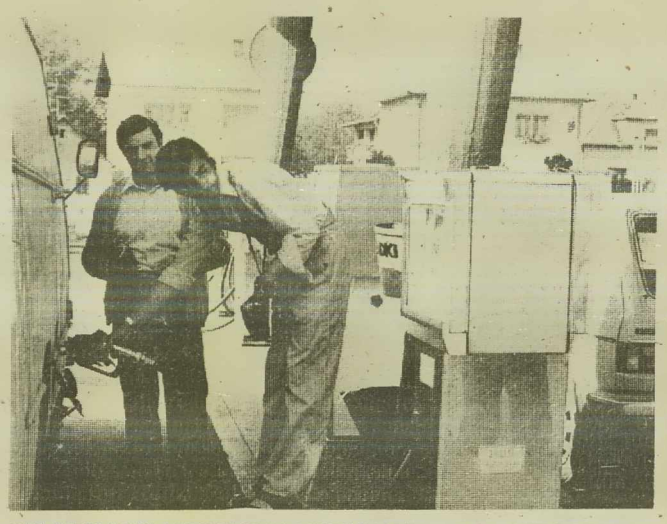

VSAKDANJA PODOBA BENCINSKIH SERVISOV — Navzlic zmanjšanemu prometu je tudi na bencinskem servisu v Murski Soboti večkrat dokaj živahno.

Foto: M. Jerše

TEMELJNA ZADRUŽNA ORGANIZACIJA DOBROVNIK

1.683.100 litrov mleka

NA OBMOČJU TZO DOBROVNIK IZREDNO RAZVITA PROIZVODNJA MLEKA

Temeljna zadružna organizacija Dobrovnik združuje kmete iz Dobrovnika, Kobilja, Strehovec, Žitkovec, Kamovec, Genterovec in Radmožanec. Upravnik Jože Horvat nam je povedal, da je na njihovem območju najbolj razvita proizvodnja mleka, saj so kmetje lani oddali 1.683.100 litrov mleka, kar je svojevrsten rekord. Da, rekord, ki pa se najbrž ne bo nikoli več ponovil. Na tamkajšnjem območju je veliko starih kmetov, ki niso zmožni težkega dela na poljih, zato so se preusmerili v proizvodnjo mleka. Že res, da večina njih ne oddaja velikih količin mleka, toda, ker jih je mnogo, preseneča pač skupna količina oddanega mleka. Žal pa starost vse bolj pritiska, mnogi stari so začeli živino prodajati, kar pa ne pušča posledic le v proizvodnji mleka, ampak je zaradi tega na dobrovniškem območju manj telet. Starejši kmetje so namreč teleta prodajali večjim proizvajalcem.

Upravnik TZO Dobrovnik torej ugotavlja, da so marsikateri kmetiji šteti dnevi. Menda je kmetijstvo najbolj ogroženo prav v Dobrovniku, saj mladi ne kažejo kakega posebnega zanimanja za delo na njivah. Povsem drugače pa je na primer v Kobilju, od koder ljudi ni toliko pritegnila industrija in so bolj ostali zvesti vaški tradiciji.

Kljub težavam, s katerimi se spoprijemajo v TZO Dobrovnik in na zasebnih kmetijah, pa je vendarle ohrabrujoča ugotovitev, da se kmetijci ne navdušujejo zgolj nad nadaljnjim razvojem živinoreje, ampak tudi nad poljedelsko proizvodnjo. Lani, na primer, so v tem času pospravljali sladkorno peso s površine 19 hektarjev, letos pa že s 30 hektarjev. To jesen bodo pripravili zemljo, da bi na spomlad peso zasejali na 40 hektarjih. K večjemu razmahu pridelovanja pese ni pripomogla le „propaganda", ampak primerna cena in dejstvo, da poslej pridelovalcem sladkega pridelka ni treba več voziti v Bogojino, ampak so kar v Dobrovniku uredili zbiralnico in seveda postavili tehtnico.

Tudi v Dobrovniku se zavedajo, da pridelovanju pšenice v preteklih obdobjih v naši republiki nismo posvečali dovolj skrbi, čeprav imamo precej pogojev za visoke hektarske donose. Zdaj, ko smo se pridelovanja načrtno lotili, tako tudi na območju TZO Dobrovnik, rezultat seveda ne bo izostal; pogodbe je že sklenilo 160 kmetov, ki so pšenico zasejali na površini 110 hektarjev. Napoved, da bodo kmetje z območja dobrovniške TZO prihodnje leto oddali 250 ton pšenice, je sicer optimistična, vendar povsem realna, seveda, če letini ne bo huje ponagajalo vreme.

Š. SOBOČAN

REJSKI USPEHI SPODBUJAJO

Brez vztrajnega in dolgoletnega neumornega dela zaposlenih na Živinorejsko-veterinarskem zavodu za Pomurje v Murski Soboti prav gotovo ne bi bilo številnih rejskih uspehov in tudi ne sodobnih objektov, ki so omogočili zavidljive rezultate na področju selekcije govedi lisaste pasme. Znanstveni dosežki vzrejne postaje, ki je začela s svojim obratovanjem pred 17 leti, ko so bili med prvimi v Evropi, so v tem obdobju vsekakor opravičili njen obstoj. Nove investicije pa so pomenile uveljavljanje domače tehnološko-znanstvene inventivnosti, ki pomeni hkrati združevanje celotnega dela rejcev, strokovnih služb in znanstvenih dosežkov v SR Sloveniji.

„Sprva naša vzrejna postaja seveda ni mogla — skromna kot je bila — v celoti zadovoljiti takratnih potreb in ne dovolj hitro slediti hitremu genetskemu napredku v lisasti pasmi Slovenije. Zato je kolektiv Živinorejsko-veterinarskega zavoda prevzel pobudo Živinorejske poslovne skupnosti Slovenije, za izgradnjo nove vzrejne postaje za lisasto pasmo, katere zmogljivost bi naj bila sto stojišč. S selekcijskim programom za lisasto pasmo v naši republiki je namreč določeno, da je treba vsako leto vključiti v osemenjevanje 20 novih bikov. Od skupnega števila sto bikov pa jih je okrog 40 do 50 namenjenih za naravni prirast, medtem ko gredo ostali biki v zakol. Sicer pa predstavlja vzrejna postaja za direktni test bikov v Murski Soboti zelo občutljiv člen v selekcijskem programu, ki je odločilnega pomena za napredek selekcije za proizvodnjo mesa in mleka," meni direktor Živinorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje dr. Lojze Slavič.

To pomeni, da je omenjeno vzrejališče nujno potrebno za selekcijo bikov na visoki ravni, posebno pa za doseganje napredka pri rasti mladih govedi. V tem primeru gre namreč za izredno pomemben proces razvijanja lastnega načrta vzreje novih bikov za osemenjevanje. In kot poudarjajo, jim lastni program selekcije prinaša znatno vidnejši napredek v razvoju govedoreje, kakor pa, če bi se morali zadovoljiti z uvažanjem iz drugih dežel. V današnjih stabilizacijskih razmerah je to vsekakor pomemben prispevek, k čemur je treba prišteti še več kot 1800 prostovoljnih delovnih ur zaposlenih delavcev Živinorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje, pri izgradnji objekta, ki so na ta način prihranili dva milijona dinarjev.

Zato imajo sodobno vzrejno postajo za lisasto pasmo govedi v Murski Soboti upravičeno za delovno zmago delavcev in kmetov Pomurja, kar bo dalo brez dvoma nov polet rejcem in strokovnjakom. Vedeti je treba, da je omenjena investicija širšega slovenskega pomena in v prvi vrsti rezultat trajne delovne, poslovne in dohodkovne povezanosti družbeno organiziranih rejcev živine, delavcev v klavnici in trgovini. Takšni usmeritvi pa bi morali slediti tudi na ostalih področjih družbenega življenja, kar bi nam prinašalo vedno nove uspehe. Za njimi pa venomer stremimo.

Milan Jerše

Celovita ponudba pri gradnji agroživilskih objektov

INVESTICIJSKA SKUPINA ABC POMURKA PRI ŽVZ ZA POMURJE IN PROJEKTIVNI BIRO IZ M. SOBOTE STA PODPISALA SAS O POSLOVNO-TEHNIČNEM SODELOVANJU.

— V okviru poslovno-tehničnega sodelovanja si bosta investicijska skupina ABC POMURKA in Projektivni biro delila delo in skupni prihodek pri opravljanju ekonomskih predinvesticijskih raziskav, študijah tehnologije in tehnoloških procesov, gradbenih in infrastrukturnih študijah, tehnološkem projektiranju in drugih idejnih gradbenih rešitvah.

Novo ustanovljena investicijska služba ABC POMURKA bo v prihodnje prevzela vlogo inženiring službe za izgradnjo farmskega programa govedorejskih, pašičerejskih in objektov za vzrejo perutnine. Specializirala pa se bo tudi za gradnjo čistilnih naprav, izvajanje melioracijskih del in vseh vrst objektov primarne industrijsko živilske predelave. Kompletno ponudbo bo nudila vsem združenim organizacijam agroživilskega kompleksa ABC POMURKA kot tudi širšemu jugoslovanskemu prostoru, dogovori pa tečejo tudi o izvajanju del v državah v razvoju.

V kompletni ponudbi bo investicijska oziroma inženiring služba skupaj s Projektivnim birojem naročnikom urejala pridobivanje gradbenih dovoljenj, sredstev za izgradnjo, sodelovala pa bo tudi pri sami fizični izgradnji objektov in na področju izvajalskega inženiringa. Prednost dolgoročnega sodelovanja je v tem, da bodo načrtovalci novih objektov poslej v večji meri koristili izkušnje kmetijskih delovnih organizacij ki so združene v SOZD ABC POMURKA in drugih ter naslednjih nadalje razvijali tehnologijo, organizacijo dela, se odločali za najprimernejšo opremo in tehnološke rešitve pri izgradnji kmetijskih in industrijsko predelovalnih objektov.

Boris Hegedüš

Veliko pričakujejo od tematskih razprav

Dokaj uspešno delovanje kluba samoupravljalcev v Murski Soboti bo tudi v sezoni 1981/82 usmerjeno v nadaljevanje aktivnosti pri uresničevanju resolucije nedavnega 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije. To pa pomeni, da bodo posebno skrb namenili področjem uveljavljanja nagrajevanja po delu, dohodkovnega povezovanja, uresničevanja politike gospodarske stabilizacije, svobodne menjave dela, izvajanja planskih dokumentov ter samoupravnega organiziranja in razvijanja delegatskih odnosov. V tem okviru gre tudi za obsežne priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije.

Še v letošnjem letu bi naj spregovorili o nadvse aktualnem področju — to je o svobodni menjavi dela, kjer bodo obravnavali samoupravne sporazume o medsebojnih razmerjih, pravicah, obveznostih in odgovornostih. Za organizacijsko usposabljanje jim bo rabilo zbiranje podatkov o novozaposlenih delavcih, medtem ko bodo novembra razpravljali o uveljavljanju nagrajevanja po delu v organizacijah združenega dela in izvedli usposabljanje novosprejetih delavcev. Tudi ugotavljanje in razporejanje skupnega prihodka v konkretnih reprodukcijski verigi sodi v obsežen program dela soboškega kluba samoupravljalcev.

Razne teme, ki se bodo zvrstile v prvem polletju prihodnjega leta, pa bodo obravnavali zlasti v organizacijah združenega dela. To so: Kako uresničujemo planske dokumente, neposredno odločanje delavcev pri sprejemanju periodičnih obračunov in zaključnih računov, delegatski odnosi in njihovo uveljavljanje, prizadevanja za gospodarsko stabilizacijo in samoupravno povezovanje in združevanje na podlagi dohodka. Junija bodo priprave usmerjene v praznovanje dneva samoupravljalcev, medtem ko bodo septembra proučili pozitivne in negativne strani uvajanja usmerjenega izobraževanja.

V vseh navedenih primerih bodo posamezne teme obravnavali v okviru večjega števila okroglih miz, pogovorov v delovnih organizacijah in podobno, da bi o svojih problemih in izkušnjah seznanili pristojne organe in člane kluba samoupravljalcev. Ne bo manjkalo tudi tematskih razprav v določenih organizacijah združenega dela, kar bo pripomoglo k uresničevanju konkretnih vprašanj v združenem delu. Ker je klub samoupravljalcev oblika dela občinske organizacije zveze sindikatov, bo svoje aktivnost dopolnil še z nekaterimi aktivnostmi, zlasti na področju nadaljnjega razvoja samoupravljanja in krepitve materialne osnove dela. Skupno z medobčinskim svetom zveze sindikatov za Pomurje bo klub nudil pomoč ostalim klubom samoupravljalcev v Pomurju, s pomočjo delavske univerze pa organiziral razne oblike usposabljanja. Hkrati pa si bodo prizadevali širiti svoje članstvo tudi med občani v krajevnih skupnostih in društvih.

Milan Jerše

IZ KOMPASOVEGA TRADICIONALNEGA PROGRAMA

jesen zima pomlad 81/82

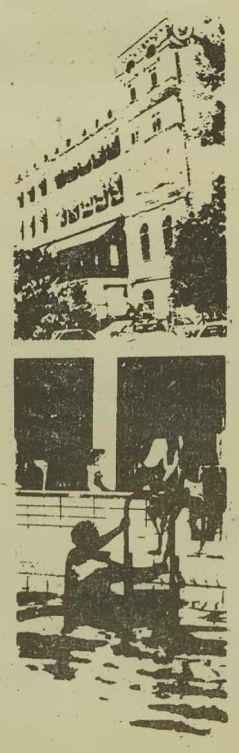

CRIKVENICA

je eno najstarejših letovišč na severnem delu Jadrana.
V tem prijetnem mestu z ugodnim podnebjem je Kompas rezerviral za vas hotel THERAPIA, v katerem vam je na voljo poleg udobnih sob s TWC tudi restavracija, kavarna, aperitiv bar, pokriti BAZEN z ogrevano MORSKO vodo in igrišča za tenis v bližini hotela.

CENA TEDENSKEGA BIVANJA: 3.150 din
— 7 polnih penzionov, turistična taksa, kopanje v bazenu

INFORMACIJE IN PRIJAVE: Kompas Murska Sobota in ostale poslovalnice Kompasa ter pooblaščene turistične agencije

KOMPAS JUGOSLAVIJA

Dosledneje izterjati davke

S sprejetjem novega zakona so se v letošnjem letu prejšnje davčne uprave preimenovale v občinske uprave za družbene prihodke, in sicer predvsem z namenom, da bi poslej vse družbene obveznosti, ki so jih občani dolžni plačevati, opravili na enem mestu. To pa pomeni vsekakor večjo učinkovitost dela uprave za družbene prihodke, ki v glavnem opravlja davčne odmere oziroma mere iz obrtnih dejavnosti, intelektualnih dejavnosti, s področja kmetijstva, kakor tudi glede starostnega zavarovanja kmetov, prav letos pa so v Murski Soboti od regionalne zdravstvene skupnosti prevzeli tudi izterjavo zdravstvenih in pokojninskih prispevkov. Razen tega pa omenjena uprava sedaj odmerja še različne prometne davke, predvsem pa v zvezi z nabavo osebnih avtomobilov, nadalje odmerja davek od premoženja in dohodkov od premoženja, davek od dediščin in daril itd.

,,V murskosoboški občini je več kot 27 tisoč davčnih zavezancev, kar je največje število v SR Sloveniji, letna odmera pa znaša nekaj nad 200 milijonov dinarjev. Občani dokaj zadovoljivo plačujejo svoje družbene obveznosti, razen nekaterih, ki se že dalj časa izmikajo plačilu. Letošnje leto smo izdali položnice za tri akontacije v vrednosti okrog 150 milijonov dinarjev. Doslej je plačano že 81 odstotkov zneska, torej ostane še skoraj 20 odstotkov dolgov. Do konca leta računamo na približno 90-odstotno izpolnitev družbenih obveznosti občanov, čeprav bomo morali v posameznih primerih celo prisilno izterjati plačanje določenega davka'', pravi Štefan Jambor, direktor občinske uprave za družbene prihodke v Murski Soboti.

Trenutno je v soboški občinski upravi za družbene prihodke zaposlenih 40 upravnih delavcev; od tega je pet davčnih inšpektorjev, ki neposredno na terenu kontrolirajo dohodke občanov, po novem pa morajo tudi spremljati neupravičeno pridobljeno premoženje posameznikov. Dokaz več, da je bilo dosedanje delo komisije za ugotavljanje izvora premoženja neučinkovito, s čimer pa je naloženo dodatno breme inšpektorjem občinske uprave za družbene prihodke. Številna administrativna dela, ki jih morajo opravljati, seveda dokaj neugodno vplivajo na to, da bi lahko več časa kot doslej namenili poglabljanju v probleme davčne politike, za neposreden nadzor na terenu in podobno.

V tem primeru bo nujno, da se omenjena služba, v kolikor bodo hoteli opravljati svoje osnovne naloge, kadrovsko okrepi. Vsekakor je treba doseči, da bodo sposobni v občinski upravi za družbene prihodke izterjati vse davke, pri čemer se ne bi smeli izogibati tudi prisilnemu izterjanju, če je to potrebno. Kot menijo, bi za učinkovitejše delo morali predvsem posodobiti evidenco občanov, za kar so že storjeni določeni premiki.

Milan Jerše

LENDAVA

IZ TEŽAV LE Z BOLJŠIM DELOM

Temeljna naloga gospodarstva v prihodnjem letu bo povečanje obsega industrijske proizvodnje in ostalih dejavnosti ob bistveno večji prokuktivnosti dela, je med drugim zapisano v osnutku resolucije o izvajanju družbenega plana lendavske občine za prihodnje leto. Ko je izvršni svet pred nedavnim razpravljal o prvih predlogih razvoja v letu 1982, je ugotovil, da je izhod iz sedanjih težav v večji produktivnosti dela, ta pa se v temeljnih organizacijah združenega dela lahko zagotovi le s stimulativnejšo delitvijo sredstev za osebne dohodke, izboljšanjem koriščenja delovnega časa, večjo delovno disciplino in ne nazadnje z izboljšanjem organizacije dela. Materialni okvirji razvoja v prihodnjem letu pa naj bi bili naslednji: Industrijska proizvodnja naj bi rasla po stopnji 4 odstotke, zaposlenost v združenem delu naj bi bila večja za 2 do 3 odstotke, močno pa bo zmanjšana tudi investicijska aktivnost. Načrtovano gospodarsko rast bo mogoče doseči, če bo ustrezno sanirano poslovanje INA—Nafte in če se bo celotno gospodarstvo v večji meri usmerilo v izvoz. V Lendavi menijo, da bo z boljšo organiziranostjo potrebno povečati izvoz tistega dela gospodarstva, ki ustvarja devizna sredstva s storitvami, to so zlasti gostinstvo in turizem, gradbeništvo in transport. Glede zaposlovanja pa se bodo možnosti še bolj zmanjšale, saj naj bi se v prihodnjem letu v občini zaposlilo le okoli 200 novih delavcev, pretežno v obratu LEK. Zmanjšale se bodo tudi vse oblike porabe. Rast sredstev za osebne dohodke naj bi zaostajala za rastjo dohodka za 5, sredstva za skupne in splošne družbene potrebe pa za 10 odstotkov za rastjo dohodka. Prvi kazalci razvoja v prihodnjem letu so torej pred nami, ne obeta se nam nič kaj dobrega, z lastnimi silami se bo potrebno izmotati iz težav, zato bo ob skorajšnji javni razpravi potrebno dodobra razmisliti, kako gospodariti v prihodnjem letu.

Jani D.

PODJETJE DIMNIKAR BELTINCI

Dimnikarji veliko prispevajo k požarni varnosti

Glavna dejavnost podjetja Dimnikar iz Beltinec, ki zaposluje okrog 54 delavcev, je čiščenje kurilnih in dimovodnih naprav. Poleg tega pa imajo dimnikarji v zadnjem obdobju tudi pomembno vlogo na področju požarnega varstva. To je zelo pomembno, saj na ta način veliko prispevajo k varnosti pred požari, hkrati pa tudi k varčevanju z gorivom.

Delavci beltinskega podjetja Dimnikar, ki opravljajo svojo dejavnost za vse štiri pomurske občine, so v lanskem letu opravili 530 požarnovarnostnih pregledov na kurilnih in dimnih napravah v družbenem sektorju. Od prvega junija letos pa sta bila opravljena 502 požarnovarnostna pregleda, največ v soboški in radgonski občini. V 198 primerih so ugotovili, da kurilne in dimne naprave niso ustrezale normativom, zato so izrekli opozorila. V 281 pregledih so z zapisniki ugotovili, da so požarnovarnostne razmere na dimovodnih in kurilnih napravah ustrezne. Pristojnim organom inšpekcije za požarno varnost pa so predlagali za nadaljnje ukrepanje 23 primerov. Napake na kurilnih in dimovodnih napravah se pojavljajo predvsem na dotrajanih dimnikih in priključkih nanje. Te napake so vidne in bi jih lahko odpravili uporabniki sami. Zato bi po mnenju direktorja podjetja Dimnikar Beltinci Alojza Kaučiča, s katerim smo se pogovarjali o njihovem delu na področju požarnega varstva, morali uporabniki tem problemom posvetiti večjo skrb in bi s pogostejšimi kontrolami dimovodnih naprav lahko preprečili marsikateri požar. Večjo skrb bi morali tudi posvetiti dimnikom nad streho, ki so v večini primerov v razpadajočem stanju, torej niso nevarni samo zaradi požara, temveč tudi za mimoidoče. Tudi v prihodnje bodo delavci podjetja Dimnikar Beltinci načrtno opravljali požarnovarnostne preglede ne le v družbenem sektorju, temveč tudi v zasebnih stanovanjih ter tako prispevali svoj delež k večji varnosti pred požari.

Feri Maučec

MORAVSKE TOPLICE

VAS VABIJO NA LOVSKE SPECIALITETE:

— postregli vas bomo z jelenovim filejem, srninim stegnom, lovskim bogračem in divjačinsko klobaso

MORAVSKE TOPLICE

VAM PRIPOROČAJO SPECIALITETE HIŠE:

— nadevan puranov zrezek — zrezek na način šefa kuhinje — prekmurski krožnik

Za prijetno razpoloženje bo odslej skrbel ob petkih in sobotah ansambel Šest mladih iz Maribora s pevko Heleno Vergles.

IZKUŠNJE KOORDINACIJSKEGA ODBORA SINDIKATA

Beltinka vštric z Beltinci

Zbliževanje krajevne samouprave in združenega dela, preseganje dvojnosti delavca kot delavca v organizaciji združenega dela in krajana v krajevni skupnosti, istočasno pa razmišljanj, da je krajevna skupnost domena zgolj socialistične zveze, organizacija združenega dela pa zgolj domena sindikata — vse to so tehtni razlogi, ki govore v prid ustanavljanju koordinacijskih odborov sindikata po krajevnih skupnostih. Ob tem velja précej pojasniti, da ne gre za noben nov organ sindikata v krajevni skupnosti kot tudi ne vzporednico krajevne konference socialistične zveze in tudi ne delegatski organ osnovne sindikalne organizacije. Gre v bistvu za pomožno telo in način organiziranosti osnovne organizacije zveze sindikatov in občinskega sveta za naloge sindikata v posamezni krajevni skupnosti. Prvi tak odbor v Pomurju so pred nedavnim ustanovili v krajevni skupnosti Beltinci v občini Murska Sobota, čeprav velja naglasiti, da imamo v regiji tudi sicer veliko primerov tesnega sodelovanja (usklajenega načrtovanja in programiranja) med združenim delom in krajevno samoupravo. Omenimo naj — poleg Beltinec in Beltinke — Turnišče in tozd Planika, Radenci in Radenska, Rogašovci in tozd Liv iz Postojne in še bi se našli.

DODATNA SPODBUJEVALNA VEZ

Koordinacijski odbor sindikata — kakor so si ga zamislili v Beltincih — je dodaten organizacijski člen za spodbujanje neposrednega povezovanja med združenim delom in krajevno skupnostjo. Navzlic že globoko uhojenim potem medsebojnega sodelovanja, se jim je zdelo prav, da ga tudi formalno ustanovijo. Resda deluje šele par mesecev, a je že mogoče reči, da je bila odločitev zanj povsem na mestu.

Na drugi seji tega odbora, ki smo se ga udeležili, se je dalo kaj hitro dognati, da si je to delovno telo zastavilo dokaj konkretne in akcijsko naravnane naloge. Tako so imeli na dnevnem redu dogovor o izgradnji oziroma posodobitvi otroškega vrtca z igriščem, organiziranje izobraževalnih dni za delavce Beltinke in krajane Beltinec (teme: varstvo v prometu, usposobljenost civilne zaščite, zdravje in prehrana in srečanje z umetnikom), dotaknili pa se tudi (ne)dela konference delegacij za organizacije združenega dela Graditelj, Dimnikar, Komuna in Beltinka in priprav na volitve in tretjo konferenco Zveze sindikatov Slovenije.

Beltinka, 300-članski kolektiv Rašice, dobesedno živi z Beltinci, krajem s kakimi 2 tisoč prebivalci, in to že od vsega začetka. Takrat so zaposleni — večina jih je seveda iz krajevne skupnosti — družno zagrabili za delo, obenem pa tudi družno poprijeli pri razreševanje problematike vodovodnega omrežja, kanalizacije in drugih komunalnih vprašanj, skupno delajo pri razširitvi rekreacijskega centra, sodelujejo v vseh kulturnih in telesno-kulturnih prireditvah in akcijah v kraju in so v najboljšem pomenu nosilci sleherne dejavnosti v kraju. Še posebej zgovoren je v tej zvezi zadnji primer, ko so se v kolektivu Beltinke na lastno pest odločili, da pomagajo malčkom v vrtcu z izdelovanjem raznih igrač in drugih podobnih pripomočkov. Enkrat letno pripravijo v Beltincih modno revijo Rašice, kar je ob siceršnji atraktivnosti za krajane izobraževanje v malem.

V tozdu Otroške pletenine v Beltincih so spletene trajne vezi med delavci in krajani Beltinec. (Foto: A. Abraham)

PRESEGANJE DVOTIRNOSTI

»Koordinacijski odbor sindikata v Beltincih je izrazito delovno telo, na njem pa se pogovarjamo o konkretnih akcijah,« poudarja njegov predsednik Feta Ismajlovič, sicer direktor tozda Beltinka. »Želimo preprečiti dvotirnost in v delo odbora pritegniti poleg sindikata v tozdu in socialistične zveze v krajevni skupnosti vse druge družbenopolitične in družbene organizacije in samoupravne organe. Temu ustrezna je sestava odbora, ki šteje 13 članov. V njem so predstavniki skupščine in sveta krajevne skupnosti, socialistične zveze, osnovne organizacije ZK, mladine, borcev, šole, kulturnega društva in organizacij združenega dela Beltinka, Komuna, Fazan, Graditelj in Dimnikar. Zdaj se sestajamo drugič in malce neskromno lahko ugotovim, da smo naloge dobro zastavili.«

»K reševanju perečih problemov v kraju največ pripomore dobra, načrtna koordinacija. To je bil motiv, ki nas je pripeljal do ustanovitve koordinacijskega odbora sindikata v Beltincih,« pribije predsednik krajevne konference socialistične zveze Jože Kolarič. »Zdi pa se mi, da je pri vsem tem premalo dejavna mladina. Saj ne, da ne bi bila delovna — veliko mladih se uspešno udejstvuje v društvih in ostalih družbenopolitičnih organizacijah — le njen delež v odboru se vse premalo občuti. Problem zase je mlačnost v aktivnosti konference delegacij združenega dela v Beltincih, kjer bomo morali še pošteno pljuniti v roke.«

DOVOLJ ZGOVORNA ANKETA

V okviru priprav na tretjo konferenco zveze sindikatov Slovenije so v tozdu Beltinka izvedli svojevrstno anketo. Da bi namreč dobili vsaj bežen vpogled v socialno problematiko kraja in kolektiva so med delavci povprašali, kaj sodijo o teh, sicer žgočih in občutljivih vprašanjih. Med drugim so jim denimo zastavili vprašanje, ali bi pomagali ostarelim občanom. Dobili so te odgovore: s finančno pomočjo bi priskočilo na pomoč 59 delavcev, s pranjem perila 26, s prehrano 14, z varstvom 14, z oblikami druge občasne pomoči 186 in le 5 jih je odgovorilo, da ne bi pomagali. V anketi so se želeli dokopati še do nekaterih drugih podatkov: kako je urejeno zdravstveno varstvo, poskrbljeno za športno in rekreativno dejavnost, koliko delavcev zna plavati, kakšno je zanimanje za inventivno dejavnost in nekaterih drugih.

»Gre nam za to, da na tak način pridemo do dna socialnim težavam in da predvsem poskrbimo za preventivo in ne da gasimo kot se je doslej dogajalo,« pojasnjuje Feta Ismajlovič.

Obenem zvemo za načrte delovanja koordinacijskega odbora sindikata v krajevni skupnosti Beltinci. Veliko bo lahko pripomogel k uresničevanju letnih in srednjeročnega programa kraja in tovarne, zlasti ko so posredi vprašanja gradnje stanovanj (solidarnostnih, kadrovskih, za mlade družine), zadovoljevanje komunalnih in vseh drugih potreb, največ pa vsekakor — da ponovimo — pri poglabljanju neposrednega povezovanja in sodelovanja združenega dela in krajevne samouprave.

Branko ŽUNEC

Če se človek prenažre vsega dobrega, potem se prične poneumljati, pravi stara modrost. Ni razloga, da to ne bi veljalo tudi za Veliko Britanijo, kjer so modni kreatorji, navdihnjeni »s poroko stoletja« svojega princa Charlesa, vrgli v svet mode kombinežo kavne barve, ki naj bi poudarila ženske detajle. Kakšno odkritje: Shakespeare bi zanj verjetno ponudil še eno kraljestvo.

NEMIRNA NOTRANJOST NAŠE ZEMLJE

Katastrofe, ki se ne pozabijo

Mesto Saint Perre leži na severu otoka Martinique. Samo nekaj kilometrov vstran se dviga ognjenik Mont Pelee, ki so ga domorodci že od pamtiveka imenovali Pai Lai, kar pomeni »gora nesreče«. Znanstveniki so bili mnenja, da ognjenik ni več nevaren. Toda prišel je maj 1902, ko so se iznenada začeli dvigati iz vulkanskega žrela oblaki pare, na obronkih vulkana pa so se pokazale velike razpoke. Dne 5. maja je vulkan izbruhnil: reka lave, ki se je pričela valiti proti mestu, je bila široka 800 metrov. Ni bilo več rešitve: 8. maja je bilo mesto zbrisano z zemeljske površine.

Rešili so se samo trije ljudje: neki kapitan, ki mu je uspelo izpluti iz pristanišča, potem neki mizar, ki je med najhujšim ostal kar v postelji, in neki ujetnik v mestnem zaporu, ležečem tako, da ga lava ni mogla doseči. Rezultat: 30 tisoč mrtvih.

Najhujša katastrofa pa se je zgodila 19. stoletij pred tem, ko je Vezuv leta 79 uničil Pompeje, Herkulane in Stabije. Rimski zgodovinar Plinij mlajši nam je zapustil pričevanja o tem strašnem dogodku. Vezuv je cele tri dni bruhal lavo in pepel. Računajo, da je bilo 15 do 20 tisoč mrtvih. Nekaj stoletij kasneje, 16. decembra 1631, je vulkan ponovno uničil 18 tisoč življenj.

Dne 5. maja 1815 je vulkan Temboro na otoku Sumbawe z lavo in pepelom pokopal 24 tisoč ljudi. Naslednja podobna katastrofa je sledila leta 1883, ko se je otok Krakatau po izbruhu vulkanske lave dobesedno razklal, mrtvih je bilo 30 tisoč, veliki valovi, ki so bili posledica tega dogodka, pa niso divjali samo v Indijskem oceanu, temveč tudi na Pacifiku in celo Atlantiku.

Zadnji veliki vulkanski izbruh je bil 24. januarja 1973 na islandskem ribiškem otoku Meimaey. Le hitremu posredovanju se je zahvaliti, da je nastala samo materialna škoda, saj je lava uničila 380 hiš, dočim so prebivalce mesteca Vestmannaeyjarkaupstadura z ladjami in letali evakuirali. Rešili so tudi zaloge hrane, 800 avtomobilov, najvažnejše dokumente iz mestnega arhiva, denar iz bank in menice. Vse to so opravili v pičlih sedmih urah.

Potoke lave so zaustavili tako, da so s posebno močnimi črpalkami prelili lavo z vodo, ki je otrdela in tako sama napravila nekakšen zid, ki je preprečil nadaljnje prodiranje žareče lave.

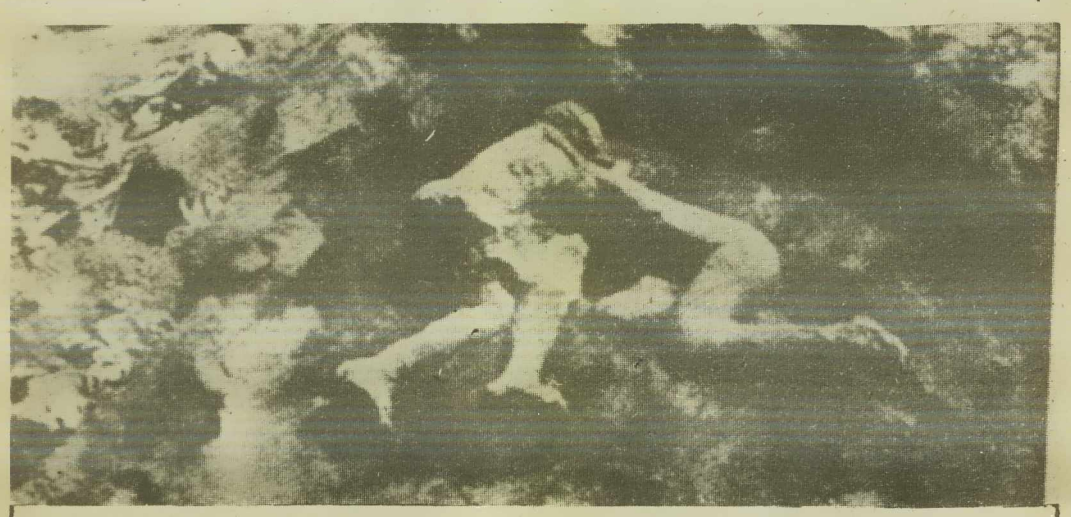

Arheologi so pri odkrivanju Pompejev in ostalih krajev, ki jih je leta 79 uničila lava, odkrili veliko izdolbin. Eno od takih so zalili z mavcem in dobili pretresljivo skulpturo: mati in hčerka sta v objemu pričakali grozno smrt.

stare koprive najbolj pečejo

Intervju brez naslova, ki si ga je že 1964 omislil kolega Juš, kot nalašč ustreza časom, ko smo nenavadno zgovorni in imamo besedne radodarnosti za zvrhan koš. Zato o njem posebej ne modrujemo.

VPRAŠANJE: Obsojate lokalpatriotizem?

ODGOVOR: Da, tujega!

VPRAŠANJE: Česa je v naših ljudeh več: altruizma ali egoizma?

ODGOVOR: V družbenih zadevah smo češče altruisti.

VPRAŠANJE: Kaj bi rekli na trditev: v občini pravijo, da dobita preveč sredstev republika in zveza, na republiki pravijo, da jih dobi preveč zveza, na zvezi pravijo. . .

ODGOVOR: . . . Zakaj bi jemali onemu, ki že ima; ustvarimo toliko, da dobi dovolj še oni, ki mu primanjkuje!

VPRAŠANJE: Slišati je, da ste si dali izplačati nekakšne honorarje.—

ODGOVOR: Če nekam cikate, moram reči, da smo zadevo reševali zelo življenjsko . . . veste naši predpisi so večkrat takole . . .

VPRAŠANJE: Ste že zasačili koga pri kraji?

ODGOVOR: Da, videl sem nekoga, ki je v samopostrežbi vtaknil v žep ribjo konzervo, ne da bi jo plačal.

VPRAŠANJE: In kaj ste ukrenili?

ODGOVOR: Naravno, storil sem svojo državljanjsko dolžnost!

VPRAŠANJE: Redno obiskujete zbore volilcev in podobne sestanke?

ODGOVOR: Hja, veste če je čas, seveda! Vendar, kdor je družbeno močno angažiran, si težko odtrga kakšno urico. Sicer pa moram reči, da se na zborih volilcev in podobnih sestankih razrešujejo vsa najosnovnejša vprašanja naših občanov, porajajo ideje . . .

VPRAŠANJE: Kaj bi najraje ukrenili, če bi bili na primer predsednik občine?

ODGOVOR: Verjetno nič novega . . . sicer pa je to bedasto vprašanje!

VPRAŠANJE: Kaj sodite o kritiki?

ODGOVOR: O, kritika je potrebna. Seveda kritizirati moramo ustvarjalno, takorekoč, ne smemo nikogar prizadeti, kajti lahko ustvarjamo odnose. Mislim pa, da bi morali naše občane večkrat bolj kritično ocenjevati!

VPRAŠANJE: Ste imeli že kdaj opravka z birokracijo?

ODGOVOR: Verjemite, v naši ustanovi smo ji takorekoč izpodrezali korenine . . . Pač pa na občini, da . . . in v sosednjih podjetjih, tam zadeve še niso dovolj radikalno razčistili!

VPRAŠANJE: Ste poskušali kdaj ukrepati mimo organov upravljanja?

ODGOVOR: Ne spominjam se takih primerov!

VPRAŠANJE: Veliko neracionalno trošimo . . .

ODGOVOR: Prav imate . . . Toda samo vam zaupam, to je obsojanja vredno ... Sicer pa upoštevati moramo objektivna dejstva, smo takorekoč v burnem razvoju! Pri nas gledamo na vsak dinar. Vem pa za primere, oj . . . In tako dalje in tako naprej . . .

-brž-

Švaba je pač — Švaba

Nedavne demonstracije za mir v zahodnonemškem Bonnu so bile, kar zadeva organizacijo, popolnost da malo take. Množico 300 tisoč demonstrantov je bilo treba pripeljati z vlaki in avtobusi iz vseh delov Nemčije. Blizu sto vlakov in preko 3 tisoč avtobusov je opravilo to delo. Bonska železniška postaja ima samo dva perona in prostora za 2 tisoč ljudi. Vlaki so prihajali po voznem redu. Ko je demonstrant stopil iz vlaka, je dobil v roke letak, iz katerega je bilo moč razbrati uro povratka vlaka z opombo, da naj vstopi na peron največ deset minut pred odhodom vlaka. In še ta želja organizatorjev demonstracij je bila na letaku natiskana: „Bodite nežni do Bonna!" Kako neki ne, ko pa je v Bonn prišlo skoraj enkrat več demonstrantov kot je mestnih prebivalcev. Mnogi trgovci so dan pred demonstracijami dobesedno zaplankali svoje izložbe, boječ se, da jim bodo demonstranti razbili. Demonstracije so potekale mirno, brez izgredov in policija ni imela dela pa tudi bonska železniška postaja stoji še danes. Demonstracije so bile na velikem travniku blizu univerze, na katerem ima še danes vsak univerzitetni učitelj pravico pasti svojo kravo, kot je bilo to pred stoletji določeno in nikoli preklicano.

Pa še to: Po končanih demonstracijah se je pojavil kordon mladih demonstrantov (mladina je bila tako ali tako v veliki večini), ki je dobesedno prečesal univerzitetni travnik in pobral vse papirčke in drugo, kar so med prireditvijo demonstranti odvrgli. V takšnem primeru jugoslovanski vzdevek Švaba za Nemca nima negativnega pomena.

Življenje ob najdaljši reki

Smo tam, kjer vsebuje glavna struga Nila pet šestin svoje lastne vode. Šesto šestino mu iz Etiopije prinese reka Atbara kot desni pritok približno 300 kilometrov severno od Kartuma. S tem doseže Nil svoj celotni obseg vode, le-ta pa teče še 2.700 kilometrov poti do morja.

Sedaj se Nil prebija skozi eno najbolj suhih, brezupnih pustinj na svetu, skozi Nubijsko puščavo v severnem Sudanu, samoten jo preteče v obliki velikanske črke S. Valovi preko skalnatega dna korita, kjer plovbo ustavljajo znamenite brzice in slapovi (katarakti).

Končno, še vedno 1.500 km oddaljen od morske obale, prišumi Nil v Egipt. Tam, kjer danes stoji mesto Kairo, slavijo od davnine 17. junija zvečer začetek poplave, čeprav še ne vedo, v kakšnem obsegu se bo pojavila. Skozi tisočletja prinaša ob poplavah Nil leto za letom povprečno milimeter debelo plast etiopske rodovitne zemlje na egiptovska polja. Danes je ta mehka, mastna črna naplavina na mnogih krajih doline Nila visoka do 12 metrov. Med najnižjim in najvišjim stanjem vode je razlika do 10 metrov. Nilova dolina je široka do 15 kilometrov in je najrodovitnejša pokrajina na svetu.

Evropejci se čudijo, da sodobni Egipčani podcenjujejo to nilsko blato in da jim je celo v nadlego. Že pred 160 leti so začeli razvijati namakalni sistem in so ga občutno pospešili za ameriške državljanske (secesijske) vojne. Takrat so v Egiptu Angleži še gospodarili. Angleške predilnice so ostale brez surovine, ker so severne ameriške države zaprle pota do južnih držav tako, da Angleži niso več dobivali bombaža iz Amerike. Na pomoč so takoj priskočili Egipčani, ki so že imeli izkušnje z namakanjem in so ugotovili, da bi lahko dosegli več žetev v enem letu, če bi vse leto namakali svoja, z nilskim blatom pokrita polja. Tako so kmalu na reki zgradili sistem zapornih jezov in vodo speljali v omrežje namakalnih prekopov, ki jih še danes povečujejo.

Petindevetdeset odstotkov prebivalstva se gnete na 1.000 kilometrov dolgi progi ob reki. Nilova dolina pa je ponekod široka samo poldrugi kilometer in ne presega 16 kilometrov. To območje zavzema 97 odstotkov obdelovalne zemlje. Egipčani se še vedno boje, da jim Etiopci ne bi zajezili preusmerili gornjega Nila. Tedaj bi obveljal stari izrek: „Če danes zjutraj odpove Nil, bo jutri zjutraj Egipt mrtev." To tragedijo so preprečili tako, da so Etiopiji dovolili zgraditi elektrocentralo blizu kraja, kjer odteka Nil iz jezera Tana, drugo pa že ima od prej na svoji reki Avaš. V Ugandi so že leta 1954 zgradili elektrarno na zgornjem toku Belega Nila.

Sudan je od leta 1955 neodvisna država. Leži v Ponilju, južno od Egipta, glavno mesto je Kartum. Njegove ravnine so v dolinah Belega in Modrega Nila. Na severu je Nubijska, na severozahodu pa Libijska puščava. Asuanski jez varuje Egipt pred morebitnimi spletkami na gornjem Nilu, vendar je preplavil 160 kilometrov navzgor sudansko ozemlje, potopil važno mesto Wado Halfa in prisilil 55.000 Sudancev, da so odšli s svojim domov. Leta 1959 je bil med Sudanom in Egiptom le dosežen sporazum o izkoriščanju Nilovih voda.

Asuanski jez (Saad el Aali) so začeli graditi 9. januarja 1960 in ga dogradili 15. januarja 1971. Stoji 7 kilometrov južno od mesta Asuan, je 111 metrov visok in dolg 3.600 metrov. Njegovo akumulacijsko jezero je dolgo 500, široko pa 8 kilometrov. Ta orjak bo dajal 130 milijard kubičnih metrov vode za namakanje 840.000 hektarov zemlje. V njem vgrajena velikanska hidrocentrala bo imela zmogljivost 2,1 milijard kW in letno proizvodnjo nad 11 milijard kWh električne energije.

Stari Asuanski jez, zgrajen med leti 1898—1902, povečan pa med dvema svetovnima vojnama, daje iz svojega bazena samó 5 milijard kubičnih metrov vode za namakanje. Da bi pospešili kmetijstvo, so pri novem mogočnem jezu zgradili veliko tovarno dušičnih gnojil z zmogljivostjo 500.000 ton na leto.

Ta velikanska dela so bila neizogibna, vendar tudi nova regulacija Nila še ni prinesla pričakovanega uspeha. S sedanjim rednim namakanjem se je dvignila talnica, niso pa popolnoma strokovno izpeljali dreniranja in s tem prezračevanja zemlje, ki je postala slana. Površine, ki jih ne zaliva več nilsko blato, so slabo donosne, kmetje pa za nakup umetnih gnojil nimajo denarja. Vlada Združene arabske republike hoče pomagati, trenutno pa bolj podpira pridelovanje bombaža, ki je odlične kakovosti. Z izkupičkom prodaje pa uvaža žito za preskrbo svojega hudo naraščajočega prebivalstva.

Za izselitev svojih ljudi iz potopljenih predelov je Sudan prejel odškodnino 15 milijonov egiptovskih funtov in ima pravico za izkoriščanje 18,5 milijard kubičnih metrov Nilove vode, medtem ko jo je prej lahko izkoriščal le štiri milijarde.

Območje Nilove delte leži v spodnjem Egiptu, nedaleč od mesta Kairo. Z glavnima rokavoma Rozeto in Damijeto ter mnogimi manjšimi zavzema ogromno površino 24.000 kvadratnih kilometrov. Veličasten je pogled iz letala na to Nilovo spajanje s Sredozemskim morjem.

Vtis imamo, da je Nil res edinstvena reka na svetu.

Drugje smo prebrali

PRED ZAHODNO SICILSKO OBALO se je neka podmornica zapletla v ribiške mreže in je ladjico, s katere so vrgli mreže, vlekla nekaj milj za seboj. Šele, ko se je mreža raztrgala, je neznani podmornici uspelo pobegniti. Na ladji je bilo 12 ribičev, ki so zadevo srečno prestali.

xxx

ZA OBIRANJE KOKOSOVIH PALM V BURMI so »najeli« okoli deset tisoč opic. Sedaj, ko so palme obrane, kaže, da so opice nekam žalostne, ker nimajo več nobenega dela.

xxx

ŠVICARJI SO IZNAŠLI sončni generator, ki napaja tudi do 20 kilometrov dolgo žico ob ograji pašnika, ki rabi kot »električni pastir«. Generator deluje tudi ponoči in vzdrži tudi po nekaj oblačnih dni.

xxx

PRI ARHEOLOŠKIH IZKOPAVANJIH blizu Asuana v Egiptu so naleteli na ostanke ječmenovega klasja in zrnja. S tem so potrdili domenvo, da se je kmetijstvo »rodilo« v Afriki 8 tisoč let prej kot na Srednjem vzhodu.

zdravnik za vas

Kazalci in ocene zdravstvenega stanja prebivalstva v Pomurju za leto 1980

V. del

Poleg oblik zdravstvenega varstva, ki jih lahko zdravstveni delavci nudijo predvsem znotraj zdravstvenih organizacij, kjer se v resnici opravljajo glavne diagnostične in terapevtske procedure, pa poznamo tudi take, ki jih lahko bolniki koristijo doma.

Te oblike varstva so namenjene zlasti nepregibnim, težko bolnim ali močno ostarelim bolnikom, ki zares rabijo zdravljenje z zdravniško nego na domu. V lanskem letu je bilo opravljenih okrog 400 obiskov pri rakavih bolnikih, preko 100 pri tuberkuloznih, 350 pri srčnih, skoraj 300 pri ostarelih, preko 70 pri duševnih bolnikih in alkoholikih, ali skupaj skoraj 33.00 obiskov. Poleg tega dela so patronažne sestre Pomurja obiskale že preko 10.000 pomurskih družin, pretežno zaradi zdravstvene in socialne problematike otrok, nosečnic itd. Glede na izredno visoke stroške tako ambulantnega kot) specialističnega in bolnišničnega zdravljenja v zadnjem času težimo za tem, da se nega in zdravljenje na domu še bolj pojača in strokovno dvigne. To je očitno bolj sprejemljivo tako za bolnika kot za blagajne zdravstvenih skupnosti, ki jih visoki stroški zdravljenja iz leta v leto bolj praznijo.

Večina pomurskih otrok, ali kar 96,24% je rojenih v porodnišnici in le (16) otrok 0,87% je rojenih doma ob strokovni pomoči babic. Vsako leto pa se od 30 — 40 otrok rodi v tujini. Ob tem že nekaj let ugotavljamo, da se skoraj 90 % novorojenčkov rojeva pravočasno, okrog 7 % prezgodaj, 5—7 % pa je mrtvorojenih. Večina otrok je bilo po porodu zdravih, 4 — 5 % jih je kazalo znake lažjega ali težjega dušenja, okrog 1—2 % pa je bilo bolnih. Dokaj stalno je tudi število različnih prirojenih in vrojenih okvar, ki se giblje med 3 in 4 %. Primerjanje teh nekaj podatkov iz obporodnega obdobja za pomurske novorojenčke s podatki drugih slovenskih območij kaže, da skoraj ni razlik, pri čemer ne moremo mimo trditve, da je obporodno zdravstveno varstvo v Pomurju na visoki strokovni ravni, ki skoraj v celoti zaobjame nosečnice ob porajanju. Želja je le, da bi po možnosti vključili tudi tistih 5—7 porodnic ali komaj 0,38 %, ki še rojevajo brez strokovne pomoči. V teh primerih gre večinoma za porodnice z dokaj nestalnim bivališčem in z nizko splošno, še posebno pa zdravstveno prosvetljenostjo.

Pomurski bolniki, ki jih niso uspeli ozdraviti v osnovni zdravstveni dejavnosti, so bili glede resnosti stanja napoteni ali na specialistično ali pa na bolnišnično zdravljenje. Tako je bilo v letu 1980 v specialističnih ambulantah bolnišnice v Murski Soboti opravljenih preko 40.000 pregledov, na bolnišnično zdravljenje pa je bilo sprejetih skupaj preko 16.000 bolnikov. V specialističnih ambulantah so pri odraslih ugotavljali največ obolenj čutnih organov (oči, ušes itd.), bolezni prebavil, dihal, srca in obtočil itd., pri otrocih pa bolezni čutnih organov, dihal, prebavil, otroške nalezljive bolezni itd. Gre torej za podobne ugotovitve kot smo jih srečevali v osnovni zdravstveni dejavnosti.

Na bolnišničnih oddelkih je bilo največ bolnikov sprejetih na kirurškem, nato pa na internem, otroškem in infekcijskem oddelku. Ginekološko-porodniški oddelek je sprejel preko 4.000 žensk, vendar se pri tem vštete tudi porodnice.

Iz navedenega sledi, da je pritisk bolnikov na specialistično in bolnišnično zdravstveno dejavnost velik, kar je vsekakor posledica insuficientnosti osnovne zdravstvene dejavnosti in v veliki meri tudi značilnost sodobnega obolevanja prebivalstva v zrelih in poznih življenskih letih. Ni nepomembno, da so to najdražje oblike zdravstvenega varstva, ki potrošijo skoraj polovico vseh zdravstvu namenjenih sredstev.

Splošni preventivni zdravstveni nadzor, ki naj bi kar najefektneje preprečeval izbruhe, zlasti množičnega obolevanja, pa je zaupan higiensko — epidemiološki dejavnosti Zavoda za socialno medicino in higieno oziroma enotam za osnovno higieno pri posameznih zdravstvenih domovih. Glavni nadzor izvajajo nad bakteriološko in kemično neoporečnostjo vode in vodopreskrbnih objektov, nad kopališči, nad čistočo v šolah, vzgojno-varstvenih organizacijah in obratih družbene prehrane, nad kvaliteto hrane ipd. Ponekod opravljajo tudi obvezno in neobvezno cepljenje, v Murski Soboti pa je za celo regijo organizirana tudi mikrobiološka dejavnost, ki ugotavlja povzročitelje različnih bolezni. V lanskem letu so pomurski zdravniki prijavili preko 4.000 nalezljivih obolenj, med katerimi je bilo največ otroških nalezljivih bolezni 3125, 237 zastrupitev s hrano, 651 črevesnih, 86 negnojnih ter 4 gnojni meningitisi itd. Zaradi vseh nalezljivih bolezni je umrl le 1 bolnik zaradi tetanusa z ljutomerskega področja.

S tem v zvezi je vredno omeniti odziv prebivalstva na obvezna in neobvezna cepljenja. Pri otrocih je za obvezno cepljenje odstotek udeležbe v Lendavi in Ljutomeru nižji kot v ostalih dveh občinah, nepopolno ali pa sploh neizpeljano bazično cepljenje pa nudi možnost pojavljanja tako težkih obolenj kot je tetanus, ki še danes zahteva visoko smrtnost. Bati se je, da se bo tudi v bodoče še javljal na območjih, kjer je bilo cepljenih malo prebivalcev, če se ne bo čim prej tudi celotno odraslo prebivalstvo aktivno zaščitilo.

Dr. Jože MIKLIČ, spec. ped.

DA NE BOMO PRESENEČENI

Varčujmo z energijo

Vsak dan trošimo energijo: ko pritisnemo na električno stikalo, ko segrevamo sobo, ko prižgemo avto, ali se prevažamo z avtobusom . . . Brez energije ne gre! Žal kotel z energijo ni brez dna, zato moramo z energijo varčevati. To velja še posebej v jesenskem in zimskem času, ko je poraba večja kot poleti. V jeseni in pozimi namreč elektrike ne rabimo le za gospodinjske aparate in za razsvetljavo, ampak z njo nekateri tudi ogrevajo stanovanja. To pa so veliki porabniki. Če bomo električno omrežje preveč obremenjevali, bo razpoložljiva energija kaj hitro pošla in spet se lahko zgodi (kot lani), da razpade jugoslovanski elektroenergetski sistem. Dokazano je, da so gospodinjstva največji porabniki energije.

KAKO Z ENERGIJO (PA NE LE ELEKTRIČNO!) VARČEVATI?

Segrevanje prostorov požira največ energije in seveda denarja. Ker pač ne znamo živeti kot Eskimi, je prav, da prostore ogrejemo. Toda tudi tu je potrebna zdrava pamet, saj nekateri pozimi kurijo preveč in imajo v stanovanjih prevroče. Če znižate v stanovanju temperaturo za eno stopinjo, pomeni to 6 odstotkov manj porabe energije!

Podnevi naj bo v sobi 21 stopinj, ponoči pa 16. Toda gretja ne izključite čez noč povsem, ker je potrebno mnogo energije za segretje ohlajenih prostorov. Zrak v sobi naj bo tudi primerno vlažen. Tak zrak je za nas prijetnejši in bolj zdrav.

Toplota uhaja skozi okna, vrata in zidove. Skozi okna največ! Tam prav dobesedno mečemo denar skozi okno! Tu je pomemben način zasteklitve. Pri oknih, ki jih imate, naredite test s svečo: tako boste najlaže opazili, kje vleče v stanovanje hladen zrak. Kjer se okvir ne prilega, ga zalepite s samolepilnim penastim trakom (termoband in podobno). Če je bil trak že kdaj nalepljen, star trak in lepilo odstranite. Tudi spodaj pri vratih vleče. Nalepite na vrata trak iz klobučevine! Zgodi pa se tudi, da nastane razpoka med oknom in zidom. Zadelajte jo z mavcem ali s plastičnim kitom. Zvečer okna zastrite z zaveso, spustite žaluzije oziroma rolete. Sicer pa v sobah, kjer ste le občasno, naj bo temperatura nižja. Na primer v sobi za goste ali v spalnici. Tudi v kuhinji ni treba vročih radiatorjev, saj greje štedilnik. Stanovanja je treba seveda prezračevati, vendar jih prezračujte le za kratek čas. Da toplota ne bi izza radiatorja uhajala skozi zid, ga izolirajte. Dajte za radiator kos penaste gume ali stiropora. Najbolje je, če je stiropor prevlečen z aluminijasto folijo, ki bo kot zrcalo odbijala toplotne žarke nazaj v sobo . . .

To pa še zdaleč ni vse, kar lahko storite na področju varčevanja z energijo oziroma njenim potratnim trošenjem. Tako na primer z dobro izolacijo strehe, zidov, kleti in oken, pa tudi s pravilno nastavitvijo in vzdrževanjem peči lahko prihranite do 40 odstotkov energije! Prihranimo lahko seveda tudi pri topli vodi. Več kot polovico vse tople vode doma porabimo pri kopanju, četrt v kuhinji, slabo četrtino za umivanje rok. Mnogo energije in seveda denarja boste prihranili, če boste segrevali le toliko vode, kolkor je boste potrebovali, in če boste vodo segrevali do temperature, ki je potrebna. Včasih pač vodo segrejemo preveč!

Z energijo lahko varčujete tudi pri kopeli. Izračunali so, da je kopel v kadi trikrat dražja kot šestminutni užitek pod prho. Varčevati je moč tudi pri gospodinjskih strojih. Nesmiselno je tratiti energijo z velikim hladilnikom, če je napol prazen. Tudi pralni stroj poženite le tedaj, ko bo perila toliko, kolikšna je zmogljivost pralnika. Če z likanjem prekinete za krajši čas, likalnik izključite! Pri kuhanju na električni plošči uporabljajte lonce z ravnim dnom, ki se prilegajo plošči. Ne dajte majhnega lonca na veliko ploščo. Pečice ne segrevajte predolgo. Ker ima vsak lonec svoj pokrov, upamo, da ga ima tudi vaš, zato ga pač dajte na lonec. Lonci s pokrovi porabijo manj energije kot, če med kuho niso pokriti. Posebno varčni so lonci s pritiskom. Pri teh se skrajša čas kuhanja celo za polovico. Torej porabimo tudi manj energije.

Sestavil Marko Napast	Nedavno umrli egiptovski predsednik	Popularni roman Johna Knittla	Kradljivka	Japonska luka na otoku Šado	Igralec Furijan	Glavna reka v Armeniji	Čreslovina, strojilo
Brzostrelka							
Po slapovih znana reka v Severni Ameriki							
Papeška državica v Rimu							
Cimosov avtomobil				Smuči / Sofoklejeva tragedija			
Pernata žival					Kositer		
Naša tovarna smuči					Naslovni junak Gotovčeve opere	Podolgovat južni sad	Erbij
Lantan			Davno mesto / Gl. mesto Oregona				
Avtomobilska oznaka Švedske		Delavec v sirarni / Poljski pridelek					
Francoski pisatelj (Louis)							Kačji glas
Vodilni slovenski dnevnik					Igralna karta / Iridij		
Gorovje v Italiji							
Ameriški macesen s trdim lesom							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: poprava, oktober, letalka, Ur, et, g, zagon, Asinara, Jodat, EKA, AP, vonjava, slivnik, KAC, Dor, IRA, INA.

NASVETI ZA GOSPODINJE

NEKATERE VRSTE OMAK

Poznamo vrsto jedi, ki nam še bolj teknejo, če jim je dodana omaka. Imamo tople in mrzle omake. Nekaj teh bomo spoznali danes!

TOPLE OMAKE

Da bo omaka dobra, morajo biti sestavine neoporečne; mast, bodisi, da je presno maslo, svinjska mast ali olje, pa mora biti sveža in prvovrstna. Omaka mora imeti naravni okus svoje poglavitne sestavine. Zlasti moramo biti previdni pri dodatkih in dišavah. Vse sestavine omake se morajo med seboj po okusu ujemati. Omake s prežganjem zalijemo, da so redko tekoče, in jih potem pokuhamo, da dobe za omako značilno gostoto. Omake, ki jim dodamo glavno sestavino šele potem, ko jih pokuhamo, naj s prežganjem vro 15 do 20 minut. Tople omake ponudimo vroče v ogretih omačnicah. Preden zlijemo omako v omačnico, jo poskusimo, in če je potrebno, izboljšamo s kakim dodatkom ali s kančkom jušne kocke. Če je pregosta, ji dodamo malo tekočine in prevremo, preredko pa pokuhamo. Serviramo precejeno. K pečenemu ali dušenemu mesu, pri katerem sestavlja oblogo pretežno zelenjava, ne dajemo gostih omak, marveč sok, ki je ostal pri pečenju. Od tega odlijemo mast, pridenemo drobec prežganja ali košček presnega masla, v katerega smo ugnetli malo moke. Dobro prekuhamo in nato precedimo v ogreto omačnico.

Madžarska omaka: 4 dekagrame nakockane prekajene slanine, 2 čebuli, pol žlice sladke paprike, 3 dekagrame moke, 2 decilitra juhe, 2 do 3 paradižnike, 1 deciliter kisle smetane, sol.

Nalistano čebulo duši s slanino. Ko postane prosojna, potresi s papriko in moko in med mešanjem praži 10 minut, nato pa zalij z juho in počasi kuhaj. Ko se čebula zmehča, zamešaj olupljen in pretlačen paradižnik, smetano in še kuhaj. Precejeno omako soli, poberi mast in jo daj na toplo. Omako ponudi z nadevano papriko, nadevano zelenjavno glavo, testeninami in podobnim.

Česnova omaka: 2 žlici masti, žlica sladkorja, 3 ravne žlice moke, kis, juha, sol, 4 do 5 zrn česna. V masti speni sladkor, zmešaj moko in ko je svetlo rumena, prilij malo kisa, primerno količino juhe, sol in drobno zrezan česen. Ko je 15 minut vrelo, precedi. Ali: stri 3 stroke česna s soljo, zmešaj s koščkom presnega masla in daj v masleno omako. Ko prevre, jo precedi.

Maslena omaka: 2 žlici presnega masla, žlička peteršilja, 2 žlici moke, 1 do 2 zajemalki dobre juhe, sol, nožev vrh muškatovega cveta. V spenjeno maso zamešaj peteršilj in moko. Malo prepraži, zalij z juho, če je treba, dodaj sol, muškatov cvet in kuhaj četrt ure. Če hočeš, lahko dodaš tudi nekaj žlic sladke smetane. Preden omako ponudiš, jo precedi.

Krompirjeva omaka: 2 krompirja, vršiček timijana, pol lovorevega lista, 2 stroka česna, nekaj vejic zelenega peteršilja, prežganje, kis, poper, sol, 2 žlici kisle smetane. Olupljenemu krompirju pridaj timijan, lovorov list, zrezan česen, peteršilj in sol ter nalij toliko vode, da je krompir pokrit. Skuhaj! Napravi rumeno prežganje s čebulo in peteršiljem, razmešaj z vodo, v kateri se je kuhal krompir, prilij kis in pretlačen krompir z vodo vred. Dišave odstrani. Ko je nekaj časa vrelo, popraj, če je treba; osoli, dodaj kislo smetano in vnovič prevri.

Našteli smo nekaj vrst omak. V kuharskih knjigah jih boste našle seveda veliko več!

HLADNE OMAKE

Poleg toplih, poznamo tudi hladne omake. Tudi te lahko pripomorejo, da je jed boljša. Hladne omake seveda lahko pripravimo hitreje kot tople. Poglejmo, kako je to moč narediti!

Kumarična omaka: 5 dekagramov kislih kumaric, 2 šalotki ali srednje debela čebula, žlica gorčice, 1 deciliter olja, 1 deciliter kisle smetane, nekaj žlic juhe, žlica drobnjaka. Mešaj gorčico z oljem tako dolgo, da se spojita. Nato zamešaj sesekljane kumarice in šalotko (namesto nje lahko tudi čebulo), razredči z mrzlo juho, ki si ji odvzela mast, dodaj drobno zrezan drobnjak in potrebno sol. Ponudi h govedini.

Jabolčni hren: 3 kisla jabolka, 1 deciliter kisa, dve žlici naribanega hrena, 1 do 2 žlici sladkorja, drobec soli. Kis razredči z vodo, primešaj hren in nastrgaj vanj olupljena jabolka. Dodaj sladkor, sol in dobro premešaj.

Gorčična omaka: 3 trdo kuhana jajca, žlica sladkorja, žlica gorčice, noževa konica soli, vršiček zelenega peteršilja, 2 drobni šalotki, noževa konica belega popra, 4 žlice olja, 2 žlici kisa. Pretlačenim jajcem dodaj sladkor, gorčico, drobno sesekljan peteršilj s šalotko in poper. Mešaj na ledu ali v mrzli vodi in počasi prilivaj olje in kis. Ko je gladko in gosto, je omaka dobra. Soli.

Jabolčna omaka: 6 jabolk, 1 do 2 žlici sladkorja, 2 decilitra belega vina, limonina lupina, cimet, noževa konica soli, žlica limoninega soka. Olupljena in razrezana jabolka duši z vinom, sladkorjem in dišavami. Nato jih pretlači in penasto vmešaj, dodaj limonin sok in ohlajeno omako ponudi k pečeni perutnini.

IZ DŽOUŽIJOVOGA DNEVNIKA

Či pisker pijšča je nej čudno. Čiga vedmaka streja pijšča je ga že inači. Vsi znamo, ka v našon severnon konci vse vedmake streje pijščajo, ga ji li delamo. Kak dugo mo ji ešče delali nišče ne vej, znamo pa, ka ji trbej sakše leto krpati. Samo mij ne krpamo štrej oleti, gda je lepo vrejme, liki zaj smo začnoli, gda se je začalo jesensko dežovje. Znankar zatou, ka vijdijo ge cupka, ga tan té krpo pukelijo.

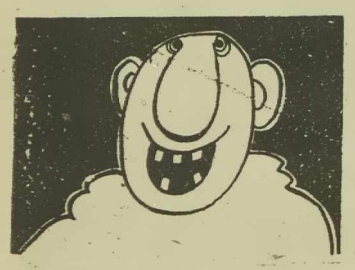

PRI AVTOMEHANIKU

Mojster, prišel sem vprašat, kako je z mojim avtomobilom. Je kaj resnejšega?

— Niti ne, le motor boste morali zamenjati.

MANICA MLAJŠEMU BRATU

— Pojdi se igrat nekam ve, Karlek, saj vidiš, da bi se rada s tovarišem nekaj na samem pogovorila.

— Takoj bom šel, Manica, če mi bo za to „tovariš" dal tri tisočake, tako kot tvoj prejšnji zaročenec.

PO DOPUSTU

— Martin, na dopustu si pet dni bentil in kvantal, zdaj, ko sva doma, pa že tretji dan delaš isto.

— Seveda. Na morju je lilo pet dni, doma pa je podobno vreme že tretji dan.

— Tega si lahko samo vesel. Če ne bi lilo, bi moral zdaj pri domačih trgati koruzo. . .

OB TRGATVI

— Dragi sosed, prešamo in teče tako, da rabim še en sod. Mi ga lahko posodite?

— Z veseljem, saj se dobro razumeva, vendar ne morem takoj.

— Čez koliko časa pa naj pridem?

— Približno čez dva meseca. Veš, imam toliko prijateljev in znancev, da bomo v tem času enega zagotovo izpraznili. Z združenimi močmi, seveda!

MED SPREHODOM NA DVORIŠČU ZAPORA

— Veš, kako čudovito bi bilo, če bi se zdajle sprehajala okrog kakšne banke.

— Zakaj?

— Imela bi popoln alibi.

NEHOTE PO RESNICI

— Mami, očka ti je kupil čudovite čevlje.

— Če bi čakala na očka, potem še tebe ne bi imela . . .

PRI ZDRAVNIKU

— Doktor, po teh temeljitih pregledih mi iskreno povejte, kako je z mojim srcem.

— S takšnim srcem lahko dočakate sedemdeset let.

— Ampak, doktor, jaz sem že v dvainsedemdesetem. . .

MAMIN NASVET

— Sinko, preden boš šel spat, lepo poljubi teto.

— Ne bom!

— Zakaj ne?

— Lahko se mi zgodi tako, kot dopoldne očetu — tudi meni bi za poljub utegnila prisoliti klofuto.

ODKRITOST

— Šandor, je očka doma?

— Je.

— Sijajno! Potem mi bo lahko vrnil stotak, ki sem mu ga posodil prejšnji teden.

— Vi ste pa res dobri! Če bi imel očka denar, potem ga zdaj zagotovo ne bi bilo doma.

NERODNO VPRAŠANJE V TRGOVINI

— Imate svilene hlačke?

— Kaj vas pa to briga? Bolje je, da skrbite za svoje stvari!

JASNO IN JEDRNATO

— Branko, poznaš kakšno večjo utežno mero od kilograma?

— Ja. To sta lahko dva kilograma, ali pa še več.

PASJA LOGIKA

— Z ljudmi imam slabe izkušnje, s psi pa tudi. Se lahko tvojemu psu približam?

— Seveda. S te razdalje te ne more ugrizniti.

»Pokvarjenec, zasedel si moje mesto na parkirnem prostoru. Takoj odstrani svoj avto!«

anekdote

Precej znana igralka je zaprosila kolego, naj ji do naslednjega honorarja posodi pol milijona dolarjev. Očitno bi ji rad ustregel, ker mu je bila všeč, vendar je bil tudi sam precej na »suhem«. Po kratkem razmišljanju je vseeno našel rešitev in predlagal: »V tem primeru ti lahko najhitreje pomaga Marlon Brando. On je poln denarja, jaz pa sem šele začetnik z bornim honorarjem.«

»Sem ga že prosila, vendar mi ne more hitro pomagati, ker ima denar deponiran v švicarskih bankah.«

V uredništvo je vihravo prišla dokaj vzrojena trojka in protestirala zaradi objave o neurejenih odnosih v kolektivih, ki si delita nekatere prostore. Skoraj vdrli so skozi prva vrata, ki niso bila urednikova in stresli ves bes na delavko, ki z uredništvom ni imela skoraj nobene zveze, grozili s tožbo, zahtevali preklic in še nekaj drugih nelepih so povedali.

Delavka je bila najprej zaprepaščena, potem pa je umirjeno dejala: »Veste kaj — brala sem tisti prispevek, vendar ni v njem nikjer omenjeno, za kateri primer gre. Že trije so danes po telefonu in osebno protestirali in vsi so bili prepričani, da gre za njihov primer.« Protestniki so se malo spogledali, najstarejši pa je modro dejal: »Hvala, tovarišica. Mi smo namreč mislili, da napadate naša dva kolektiva.«

Jaki je obljubil, da bo soboško knjigarno opremil z nekaterimi slikarskimi dopolnitvami. Vsi so ga občudovali, ko je mojstrsko obračal čopič, dopadle so se jim barve z umetnikom vred, vajenec pa je vseeno vprašal: »Vse je lepo, dopade se mi, zanima pa me, kaj hočete narisati?«

»Počakaj, fantič. Ko boš starejši, boš marsikaj razumel!«

Marija Makovec iz Lukavec vodi hišno knjigovodstvo

Plug in svinčnik

Čeprav je ženska stara 70 let, še ne namerava „v pokoj"

Pogovarjal sem se že z mnogimi kmeti, ki seveda ljubijo svoj poklic; prizadevajo si, da bi s sredstvi, ki so jim na razpolago, pridelali kar največ, toda 70-letna Marija Makovec vendarle nekoliko izstopa. Čeprav nosi sedmi križ, se ji skorajda nič ne pozna, da so prišla leta, ko je treba bremena odložiti na ramena mlajših; govori o načrtih, kako bo uredila posestvo, ki meri 10 hektarjev; pripoveduje, da je še vedno vsemu kos in da je ne bo prav nihče odvrnil od dela.

Taki so pač ljudje, ki ljubijo zemljo. Delajo, dokler morejo. In tedaj, ko so z močmi pri kraju, naj bi imetje prevzeli sinovi, hčere, ki pa ponavadi tega nočejo, ker so se zaposlili, jim je hudo pri srcu; čutijo se močno prizadete.

Marija Makovec ni imela te sreče, da bi imela otroke. Tudi mož ji je umrl, zato je ostala sama. No, povsem sama sicer ni, saj ima okrog sebe dosti dobrih ljudi. Le-ti ji pridejo pomagat pri poljskih delih in vinogradniških opravilih, ki jih sama ne zmore. Delavce dobro plača, zato spet radi pridejo. Kar zadeva hišna dela, ne, tu pa ji ni potrebna pomoč, saj opravi sama pri goveji živini, tudi lepo skrbi za plemenske svinje.

»Kmet mora biti danes univerzalen; mora se razumeti na stroje, umetna gnojila, zaščitna sredstva, znati mora voziti traktor, avto . . . mora pa biti tudi dober računar. Jaz sem si nastavila knjigo prejemkov in izdatkov, ki jo sproti vodim, tako da vem, kako poslujem.«

Takole je predstavila svoje hišno knjigovodstvo Makovčeva Marija iz Lukavec blizu Križevec pri Ljutomeru. Povedala je, da ima za vsak dohodek in izdatek dokument, na koncu leta, ko naredi bilanco, pa ugotovi, kako je poslovala. Pristavila je, da doslej rezultat nikoli ni bil slab in da najbrž tudi v prihodnje ne bo, seveda (to je posebej poudarila!) pa bo tako le, če bo še naprej skrbno pretehtala vsak izdatek: ali je res nujno potreben ali pa bi šlo tudi brez njega.

Marija Makovec je šolana kmetica. Pa ne samo to! Ima tudi izpit za mesarico! Nekoč je grunt, kjer zdaj gospodinji in gospodari, obsegal: kmetijo, gostilno in mesnico ter klavnico. V kriznih letih pred vojno je mož, ki je vse to vodil, bankrotiral in imetje je šlo na boben. Del grunta je kupil nek mogotec pod ceno, tako da sta bila tedaj dva gospodarja. Marija, ki se je sem priženila, je porabila vso svojo doto, da je pozneje spet strnila razkosano premoženje. Naporov, ki jih je vložila v to, ne bo nikoli pozabila. Najbrž je to tudi eden izmed vzrokov, ki jo tudi zdaj, ko več ni rosno mlada, spodbuja, da se žene, da skrbi, da kmetija ne propade. Nasprotno! Njena domačija se lahko kosa z marsikatero drugo, kjer je več delovnih moči.

»Ne le ponos, ampak še nekaj drugega je, kar me priganja. V glavo sem si vbila, da sem tudi jaz, čeprav stara 70 let, še naprej poklicana, da na tej svoji zemlji pridelam kar največ hrane. Velikokrat slišim in berem, da je prava možnost za uspeh Pomurcev v pridelovanju poljščin in živinoreji. Tudi sama menim, da je tako, zato mi pač ni težko zgodaj vstati, pa tudi zvečer se mi ne drema in sem torej daleč v noč pokonci. Tedaj pač prebiram leposlovne knjige. Veste, sam članica sveta knjige in torej velika ljubiteljica besedne umetnosti.«

Taka je torej Marija Makovec iz Lukavec: napredna kmetica, ki vodi tržno usmerjeno kmetijo; ženska, ki ima dober pregled nad dohodki in izdatki; ponosna na to, da je posestvo uspela strniti; srečna, ker ji je zdravje naklonjeno . . . Skratka: srečna ženska. Pa vendarle ne povsem: tu in tam jo le »prime« môra: otrok nimam, za koga vendar pa se mučim? Ima srečo, ker na tako moreče vprašanje najde hitro odgovor: Dela vendar zase, za svoje sorodnike, ki jim bo imela kaj zapustiti, ne nazadnje tudi za starejše dekle, ki je pri Mariji že lepo število let, pa morda tudi zaradi »hišnega prijatelja«, ki jo tu in tam obišče, vendar Marija o poroki niti slišati noče. Ima pač veliko drugih skrbi. Kmečki človek stežka vzame v roke svinčnik, da napiše pismo, kako le more Marija voditi svoje knjigovodstvo?

Pri Mariji Makovec si plug in svinčnik uspešno podajata roke!

Š. SOBOČAN

Marija Makovec iz Lukavec ne le da dobro kmetuje, ampak si skrbno zapiše vsak dohodek in izdatek, na koncu leta pa naredi bilanco.

Foto: Š. S.

DIVJAD JE OGROŽENA

Čeprav stalno poudarjamo, da je gojitev divjadi izrednega pomena za izboljšanje naravnega okolja, predvsem pa naravnega ravnovesja, pa s sedanjim stanjem poljske oziroma male divjadi, katerih število se je v zadnjih desetih letih občutno zmanjšalo, v soboški občini ne morejo biti zadovoljni. Na tem območju gospodari z lovišči 16 lovskih družin, to sta gojitveni lovišči Fazan iz Beltinec in Kompas iz Gornjih Petrovec, ki razpolagajo skupno z več kot 77 tisoč hektarji lovišč. Od tega zavzemajo kmetijske kulture kar 65 odstotkov lovnih površin, preostali delež pa odpade na gozdove. Ob tem je treba vedeti tudi za podatek, da leži okrog polovica lovišč na gričevnatem svetu, kjer so pogoji za gojitev poljske divjadi seveda manj ugodni.

Zavedati se moramo, da gre za veliko družbeno bogastvo, kajti divjad je družbena lastnina, kar je jasno opredeljeno tako v zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč kot tudi v samoupravnem sporazumu o enotnih gojitvenih smernicah SRS za obdobje 1981—1985, določilih družbenega dogovora o določenih skupnih zadevah pri gospodarjenju z divjadjo in še kje. Dosedanja praksa pa nam dokazuje, da so lovske organizacije še pogostokrat osamljene. Posamezni upravni organi bodo morali pri posegih v naravno okolje v večji meri upoštevati mnenja lovske organizacije. Ta je namreč še vedno v premajhni meri povezana s kmetijstvom, gozdarstvom in ostalimi gospodarskimi panogami.

S pridobivanjem novih obdelovalnih površin, melioracijami in regulacijami potokov, k čemur je pripomogla intenzivna kmetijska proizvodnja, se je namreč zožil življenjski prostor poljske divjadi. To je zlasti opazno pri poljskem zajcu, katerega število se je v soboški občini zmanjšalo za dva in polkrat, fazanu in še posebej pri poljski jerebici, kjer je stanje že kritično. Z zmanjšanim odstrelom oziroma delno zaščito omenjene divjadi skušajo v zadnjem obdobju nadoknaditi zamujeno, vendar pa umetna gojitev, npr. fazanov, še ni dala pričakovanih rezultatov. Očitno je torej, da umetna vzreja, s katero bi naj vsaj obdržali ustrezno število poljske divjadi, ni rešitev iz trenutne zagate, saj pogoji v loviščih niso povsod enaki. Kaj pomagajo prizadevanja, da je jerebica v loviščih lovskih družin zaščitena od leta 1979, ko pa k zaščiti te redke divjadi nista pristopila tudi gojitveni lovišči. Samo v gojitvenem lovišču Fazan je znašal lanskoletni odstrel jerebic okrog 7 kosov na sto hektarov njihovega območja.

Po drugi strani pa se dokaj razmahnilo število jelenjadi, divjih prašičev in srnjadi, ki povzročajo dokajšnjo škodo v loviščih, zlasti pa na kmetijskih površinah. To dokazuje, da v posameznih lovskih družinah niso izpolnili načrtovanega plana odstrela, kar bo treba v prihodnje znatno ostreje nadzorovati. Primer, da so lansko leto morali izplačati za povzročeno škodo na poljščinah 30 milijonov dinarjev, kar je za okrog 10 milijonov več kot leto poprej, samo potrjuje prejšnjo ugotovitev.

Zato si v lovskih organizacijah soboške občine prizadevajo, da bi s predvidenimi gojitvenimi ukrepi in odstrelom divjadi v tem srednjeročnem obdobju dosegli načrtovano številčnost. Tako načrtujejo do leta 1985 za 30 odstotkov večji odstrel srnjadi, ki ne bi smela presegati več kot 7 kosov na sto hektarjev površine (sedaj 9 kosov), medtem ko bi naj število poljske divjadi, kamor štejemo zajca, jerebico in fazana, dvignili celo od 30 do 50 odstotkov. Na ta način bi lovske organizacije povečale tudi površino krmnih njiv, remiz za divjad in voljer za fazane, pri čemer bodo letno investirale v lovsko-tehnične objekte milijon 156 tisoč dinarjev lastnih sredstev. Hkrati bi delež lovskih družin v lovnem turizmu povečali od 20 na 30 odstotkov. Potemtakem lahko pričakujemo v soboški občini znatno izboljšanje stanja na področju razvoja in njegovega nadaljnjega razmaha.

Milan Jerše

KRIŽEM KRAŽEM po naših šolah

UREJA JOŽE GRAJ

Jesen v parku in v gozdu

Gozd občudujemo spomladi, ko listnato drevo ozeleni, a nikoli ni tako lep, kot v tej jesenskih dneh. Ko sonce posije skozi sive oblake, ko zažari sij, se na listih prelivajo jesenske barve.

Park in gozd sta čudovita. Na velikih drevesih so lepi listi in vsak list je posebne barve. V parkih zadnjič kosijo travo. Z ostrimi škarjami obrezujemo živo mejo ob robovih parka in ob malih cvetočih gredicah. Golobi letajo iz drevesa na drevo s strehe na streho in gledajo, kaj se dogaja v parku. Za jato golobov se kdaj pa kdaj zapodi razposajen otrok, a golobi spet prilete k sprehajalcu, ki jim daje hrano. Klopi so iz dneva v dan bolj prazne, ker ljudje zaradi hladnega vremena celo v parkih hitreje stopajo. V krošnjah dreves ni več takega živega ptičjega petja, kot je bilo poleti. Tudi žabe se ne oglašajo več s svojim reglanjem. Splavale so na dno mlake in se zarile v blato. Umirile so se in se poslovile do pomladi.

Ljudje pa v teh dneh hite, hite. Mudi se jim na delo po opravkih; te dni pa kmetje pospravljajo poljske pridelke. Kmalu bo prišla zima in z njo počitek na polju, doma in vsepovsod.

Karmen Erjavec, 4. a
OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

Izlet k Muri

V sredo zjutraj smo se zbrali pred šolo. Bilo je hladno, trava je bila pokrita s prvo slano. Vsi smo bili toplo oblečeni. V koloni smo krenili na izlet k reki Muri.

Med potjo smo opazovali naravo. Polja so že skoraj prazna. Kmetje pulijo sladkorno peso in repo. Jesensko obarvano listje pada z dreves in kmalu bodo le-ta gola. Sonce je pričelo prijetno greti in kmalu smo prišli do Mure. Na desnem bregu smo zagledali brod. Prijazni brodar nas je popeljal na drugo stran. Na hrvatski strani smo se malo igrali. Nato smo se ponovno popeljali z brodom. Vrnili smo se k stari Muri. Ob nasipu smo krenili proti Hotizi. Poiskali smo prijeten kotiček ob gozdičku in zakurili ogenj. Pekli smo hrenovke, jabolka in »pajali« kruh. Vse nam je zelo teknilo. Preden smo se odpravili domov, smo pobrali vse papirčke in žerjavico polili z vodo. Po brvi smo v koloni krenili skozi Hotizo nazaj v Veliko Polano. Topli sončni žarki so nam lepšali pot. Morali smo se sleči.

Med potjo domov smo prepevali. Hoja je bila nekoliko počasnejša. Izlet je bil zelo lep in vsi si takih izletov še želimo. Irena Zadravec, 3. raz.
OŠ Velika Polana

Bili smo na trgatvi

Na trgatev smo se peljali s kolesi v Štrigovo. Zbrali smo se v četrtek pri vinski kleti. Počakali smo učitelje. S seboj smo pripeljali vedra, nože in škarje. Šli smo na bližnji štrigovski hrib.

Zjutraj je bilo vreme kislo, pozneje je posijalo sonce. Grozdje smo začeli trgati ob osmi uri. Fantje višjih razredov so nosili brente, mi pa smo trgali grozdje. V enem redu smo trgali štirje učenci. Vinska trta je bila rodna, nekaj grozdja pa je bilo tudi gnilega. Natrgali smo pet ton grozdja.

Ko smo potrgali grozdje, smo se veseli odpravili domov. Biserka, Lidija, Sonja, Robert
učenci 4. razreda OŠ »JOŽE HEDŽET«
Razkrižje

Otroci prepovedujemo kaditi

Kajenje povzroča bolezen. Mnogo majhnih otrok mora spati v zakajenih sobah. Dosti staršev potroši denar za cigarete. Njihovi otroci so reveži.

Martina Hanc, 1. a.
OŠ Črenšovci

Bila sem Martin Krpan

Nekega lepega dne sem utrujena legla in zaspala. Sanjalo se mi je, da sem bila Martin Krpan. Bila sem tako močna, da sem premagala deset milijonov sovražnikov.

S svojo kobilico sem se odpravila bojevat s sovražniki. Vzela sem meč in mesarico. Sovražnikov je bilo veliko. Tem ljudem sem stopila za vratove in jim rekla, naj zmolijo očenaš ali dva. Potem pa sem vsakemu odrezala glavo in jo vrgla čez ograjo. Tako so bili ljudje na Dunaju rešeni, posebej pa še cesarica in cesar. Cesar mi je celo ponujal svojega sina. Casarica pa mi ga ni hotela dati. Rekla mi je, da ga ne dobim zato, ker sem jim posekala najlepšo lipo. Dobila pa bom 20 litrov vina in 48 koláčkov. Rekla sem jim, da ne bom vzela nič. Sedla sem na svojo kobilico in odjezdila domov proti Trojici.

Zjutraj sem se prebudila in mami pripovedovala, kaj sem sanjala. Res bi bilo čudovito, če bi bila tako močna, da bi premagala sovražnika in lakoto na svetu.

Tončka Gutman
OŠ Cankova

Naš muc — nogometaš

Doma imamo velikega, sivega muca. Je že precej star, a se še vedno rad igra. Ko imam kaj prostega časa, se igram z njim. Najraje se žogava. Ko se žoga prikotali do njega, jo pograbi z obema sprednjima tačkama in jo brcne vstran. Kadar je mrzlo, pa naš muc najraje leži pri peči. Ime mu je Blanko. Včasih sedi tudi na stolu. Nameravam ga prepoditi, a on me raje popraska, kot bi me ubogal. Imamo tudi mlade mucke. Blanko jih sploh ne mara. Ko se mu približajo, jih pretepe — po mačje seveda. To mu zamerim, a vseeno ga imam rada, ker se z njim lahko igram. Jožica Lukač, 3. a
OŠ Bakovci

Varno po cesti

Učenci naše šole hodimo v šolo peš, nekateri pa se vozijo s kolesi. Na začetku šolskega leta nas je obiskal miličnik in nas opozoril, da moramo biti na cesti previdni. Prvošolčki imajo okoli vratu zvezane rumene rutice. Tako jih vozniki prej opazijo. Želimo si, da bi vozniki motornih vozil vozili mimo naše šole bolj previdno. Olga Kajdič
OS Sp. Sčavnica

Na gasilskem tekmovanju

Pred kratkim je bilo v Lendavi medobčinsko gasilsko tekmovanje. Udeležile so se ga tudi tri desetine videmskega gasilskega društva, in sicer moška desetina ter desetina pionirjev in pionirk. V desetini pionirk sem bila tudi jaz. Naša naloga je bila izvesti tridelni napad. Kot desetarka sem dala povelje. Napad smo opravile kar dobro, čeprav smo imele nekaj napak. Zatem smo odšle na štafetni tek z ovirami. Tudi tam smo bile dokaj uspešne. Po končanem tekmovanju smo odšli na malico, nato pa počakali na razglasitev rezultatov; prav to smo vsi nestrpno pričakovali. Me, pionirke, smo dosegle tretje mesto. Še uspešnejši so bili naši pionirji, saj so dosegli prvo, moška desetina pa drugo mesto.

To tekmovanje je bilo za videmske gasilce zelo uspešno. Ko smo se vračali domov, smo bili vsi veseli, saj smo dosegli lepe rezultate.

Simona Kostanjšek, 6. b
OŠ Videm ob Ščavnici

IZBRANA RISBA: »Kraljevič iz pravljice je umrl« — Narisal Robert Graj, 5. raz. OŠ Dane Šumenjak Murska Sobota.

dopisniki so zabeležili

Soboški brigadirji v Paraćinu

Pred kratkim se je iz Paračina vrnila skupina brigadirjev bratske brigade Bratstvo in Enotnost.

Tako so brigadirji izpolnili dogovor, ki je bil sprejet na akciji Sava 81.

Domačini tega povabila, to so brigadirji bratske brigade, so nas sprejeli preko vsakega pričakovanja. Res je, da so akcije za nami, toda prijateljstvo, ki se je skovalo med našimi ter brigadirji iz Paračina, je neprecenljivo. Kako nestrpno so nas pričakovali, priča tudi sprejem v Paračinu.

Ob koncu našega srečanja so nam svečano obljubili — vidimo se še letos v M. Soboti. Darko KUZMIČ

GANČANI

Na heroja niso pozabili

Oktobra pred štiridesetimi leti je v gozdiču pri Gančanih zadet od krogel madžarskih fašistov omahnil takratni sekretar okrožnega komiteja KPS za Prekmurje — narodni heroj Štefan Kovač — Marko. Ob pomniku smrti narodnega heroja Kovača se ob raznih praznikih zbirajo številni mladi in starejši, ki obujajo spomine na ta krvavi dogodek. Tod pričenja pot tudi transverzala kurirjev in vezistov NOV, ki poteka vse do Slavnika.

V minulem tednu so obiskale ta kraj nekatere osnovne in srednje šole soboške občine in pripravile kulturne programe. V soboto popoldne pa so ob spominski plošči pripravili bogat kulturni program mladi iz OO ZSMS Gančani, skupaj z mladimi iz sosednjih Lipovec. Po kulturnem programu pa so priredili športno srečanje obeh mladinskih organizacij v šahu, namiznem tenisu in pikadu. Sklenili so, da bodo ta srečanja postala tradicionalna.

Omeniti velja, da so pri vseh kulturnih programih sodelovali tudi člani krajevne organizacije ZZB NOV iz Beltinec, ki so mladim pripovedovali o življenju, delu in smrti narodnega heroja Štefana Kovača — Marka. T. Horvat

V neposredni bližini novega gasilskega doma v Kobilju je tudi zelo star lesen vodnjak. Pravijo, da so ga izkopali pred petdesetimi leti. V osem metrov globokem vodnjaku vode ni zmanjkalo niti v času največje suše.

Čeprav imajo Kobiljčani v vasi vodovod že nekaj let, tega znamenitega vodnjaka ne zanemarjajo. Nasprotno! Prizadevni gasilci ga bodo obnovili.
J. Žerdin

LJUTOMER

Trgovci za zgled

Trgovsko podjetje Vesna iz Ljutomera ima že večletne težave z adaptacijami svojih trgovin. Čestokrat je težko dobiti izvajalce, pa tudi z denarjem je problem.

Samoupravni organi so te dni pregledali produktivnost svojih delavcev in ugotovili, da imajo še nekaj rezerv. Tako so trgovci sami pričeli adaptirati svoje trgovske lokale, prekrivajo strehe, pleskajo stene in podobno. Prejšnji mesec so po predračunih prihranili kar za 30 tisoč dinarjev, kar je za ta mali kolektiv veliko. J. F.

VELIKA POLANA

Živahno ob tednu otroka

V tednu otroka so tudi v vrtcu v Veliki Polani za najmlajše in tiste, ki še ne obiskujejo vrtca, pripravili lutkovne igrice z naslovi: Kje je najlepše, Razbita buča in Zgodbe po Petskovniku.

Po igricah so še zaplesali ritmične plese, ki so jih povezovali s pesmijo. Srečanje so strnili z igranjem na dvorišču. Štefan Prša

GORNJA RADGONA

Vedno več vozačev

Iz Gornje Radgone se vozi vsak dan 441 dijakov in študentov v najrazličnejše srednje, višje in visoke šole. Od tega števila se jih vozi v Mursko Soboto kar 279, ostali pa v glavnem v Maribor. Število vozačev je iz leta v leto večje. L. K.

Kulturni dan na KŠC Rakičan

Tudi na KŠC Rakičan smo imeli prvi kulturni dan. To je novost v srednjem usmerjenem izobraževanju. Program za kulturni dan smo izvedli učenci sami, da bi se tako pobliže seznanili s kulturo. Najprej smo na šoli imeli kulturni program. Prvi del je bil posvečen praznovanju 150-letnice Levstikovega rojstva. V drugi del smo vključili ljudsko komedijo, v kateri so se nastopajoči dobro odrezali. Želimo se povezati še z drugimi šolami, ko si bomo ogledali kakšno kulturno prireditev izven našega kraja. Nato smo si v Murski Soboti ogledali muzej in galerijo. Imeli smo srečo, saj prav ta mesec razstavlja svoje umetniške stvaritve naš rojak Jože Horvat — Jaki.

V bodoče se bomo še bolj potrudili in poskušali s še večjo vnemo prispevati svoj delež k dvigu kulturne ravni.

Vesna Vučak
KŠC Rakičan

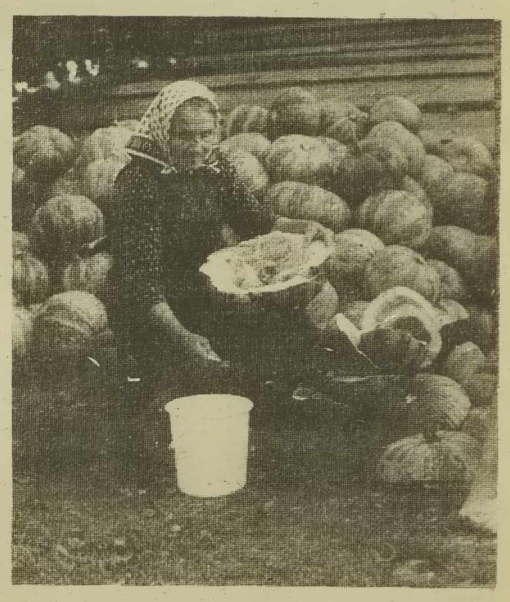

Vse se podražuje, tu in tam tudi olje, babica Marija Omar v Petanjcih pa si okrog olja ne dela skrbi. Bučnega olja z domačih njiv bo letos dovolj. Delo je zamudno, vendar se izplača. frku

PROGRAMSKA KONFERENCA KO SZDL BAKOVCI

Več skrbi kadrovanju

Na programski konferenci KO SZDL v Bakovcih so pregledali aktivnost v letu 1981 in začrtali smernice delovanja KO za leto 1982.

Ena izmed pomembnejših nalog KO SZDL je bila izvedba javne razprave o referendumskih gradivih in izvedba referenduma za občinski in krajevni samoprispevek. Družbenopolitični dejavniki v KS so se v akcijo vključili pravočasno in pravilno in tako rezultat ni izostal. Tudi z informiranostjo krajanov so v KS lahko zadovoljni. Predsedstvo KO SZDL je v prvem polletju izdalo prvo število Informacij, v kateri so bili objavljeni programi vseh organizacij in društev v KS, nekoliko manj pa so lahko zadovoljni z aktivnostjo nekaterih društev. Društva sicer delajo, vendar se pojavljajo problemi v samih vodstvih društev in organizacij. Največja neaktivnost je prisotna v osnovni organizaciji zveze socialistične mladine.

Posebno pozornost so na programski konferenci namenili programu dela za leto 1982. V razpravi o programu in usmeritvi aktivnosti KK SZDL je bilo poudarjeno, da mora KK v večji meri usmeriti svoje delo v interesne aktivnosti v KS, predvsem v kadrovanje vodstev društev ter organizacij. Ugotovili so tudi, da aktivnost posameznih društev sloni zgolj na ramenih posameznikov in je večina vodilnih v društvih in organizacijah preobremenjena z različnimi funkcijami v posameznih društvih. Posebno pozornost je potrebno posvetiti kadrovanju v osnovni organizaciji ZSMS in poiskati mlade, ki bodo sposobni in pripravljeni voditi svojo organizacijo.

Razprava je med drugim načela tudi problem urbanistične ureditve krajevne skupnosti. Ugotovili so, da ustrezna služba v občini dela prepočasi, potrebe občanov po zazidalnih parcelah pa so iz dneva v dan večje. Tako bodo morali delegati v zboru krajevnih skupnosti pri skupščini občine Murska Sobota zahtevati pospešitev postopka, da bi z gradnjami lahko začeli. Andrej Zadravec

Kobilje

Končno telefoni

Pred kratkim so delavci Podjetja za PTT promet iz Murske Sobote končali dela pri napeljavi telefonov v Kobilju. Telefone so dobili kmetijska zadruga, osnovna šola, trgovina in en zasebnik. V kraju si prizadevajo, da bi v kratkem času zbrali denar za javno telefonsko govorilnico, ki bi bila ob vsakem času na voljo vsem občanom. J. Žerdin

Ljutomer

Imgradovi kioski za IRAK

Kolektiv ljutomerske delovne organizacije IMGRAD ima pri izvozu čedalje več uspeha. Pred meseci so izvažali le na Nizozemsko, na začetku jeseni pa so poslali prvo pošiljko kioskov v Irak. Vredna je deset milijonov dinarjev. Prizadevajo si, da bi izvoz še povečali. J. F.

KOMENTIRAMO

Za kvalitetnejšo strukturo gospodarstva

V zdajšnjem aktualnem družbenopolitičnem trenutku, ko si na slehernem področju prizadevamo za dosledno uresničevanje politike gospodarskega stabilizacije, zavzema posebno mesto tudi usmeritev za kvalitetno spreminjanje strukture gospodarstva. Vemo, da je bilo le-to v preteklosti preveč naravnana na delovne intenzivno proizvodnjo z vsemi dohodkovnimi problemi, ki so iz nje izhajali. Vse bolj namreč stopajo v ospredje prizadevanja za skladnejši razvoj območij v naši republiki, česar se še posebej dobro zavedajo tudi v murskosoboški občini. Novo srednjeročno óbdobje do leta 1985 poteka v znamenju naporov za vsestransko odprtost gospodarstva, kar je ena od najpomembnejših razvojnih sestavin. V tej usmeritvi pripada pomembno mesto tudi kovinsko-predelovalni industriji.

Razvojne poti delovnih kolektivov Panonije, Bliska, rogaševskega LIV, Slovenija ceste TOZD Mehanični obrati in še nekaterih drugih organizacij jasno dokazujejo, da ta dejavnost v murskosoboški občini vedno bolj sledi intenzivnemu tehnološkemu razvoju. To pa pomeni nadaljevanje procesa kvalitativnega spreminjanja gospodarske sestave, za kar se v praksi že dalj časa zavzemamo. Ob tem ne moremo prezreti dejstva, da prihaja do pomembnih sprememb na področju kovinskopredelovalne industrije prav zaradi vse trdnejših povezav tukajšnjih organizacij združenega dela s podobnimi organizacijami na razvitejših območjih naše republike. Ne nazadnje — to prinaša večjo stabilnost in možnost dolgoročnega načrtovanja razvoja na tehnološkem in tržnem področju.

Ob večjem izkoriščanju lastnih materialnih in kadrovskih možnosti ter polni podpori družbenopolitičnih in gospodarskih dejavnikov v murskosoboški občini se lahko nadejamo še hitrejšega razvoja kovinskopredelovalne industrije. Zavedati se moramo, da ravno višja stopnja tehnološke, ekonomske in samoupravne organiziranosti, ki navsezadnje zagotavlja večjo proizvodno in dohodkovno učinkovitost, lahko v mnogočem pripomore k uresničevanju zastavljenih ciljev v prihodnjih petih letih. Zlasti pa bo omogočeno še uspešnejše vključevanje v mednarodno delitev dela oziroma v izvozne posle, ki omogočajo takšnim organizacijam združenega dela realnejše perspektivo.

Zato pa ne smemo dopustiti zaostajanja v tehnologiji in vlaganjih v raziskave, za kar morajo v organizacijah združenega dela murskosoboške občine nameniti znatno več pozornosti dolgoročnemu kadrovanju, saj marsikatero zadovoljevanje s kratkotrajno konjunkturo v preteklem obdobju, kot je pokazala praksa, ni bilo povsem upravičeno. Zavzemati se moramo za takšno strukturo kadrov, ki jo gospodarstvo dejansko potrebuje na proizvodnem področju, kamor prištevamo tudi kovinsko-predelovalno industrijo. Potemtakem je skrajni čas, da se uskladijo interesi združenega dela in šolstva, saj je pravilno kadrovanje dolgoročno eno od najpomembnejših dejavnikov stabilizacije — in to ne samo gospodarske, ampak tudi celotnih družbenih tokov.

Milan Jerše

ALI STE ŽE SLIŠALI ZA OPAZOVALCA CEN NA TERENU?

Vsekakor specifičen poklic

Povsem po naključju sem naletel nanj. Na opazovalca cen na terenu Zavoda SR Slovenije za statistiko, kar Franc Adanič iz Murske Sobote, kot mi je sam povedal, opravlja že skorajda tri leta. Tokrat sem ga srečal na osrednji pomurski tržnici, kjer je z zvezkom in pisalom v roki natančno zapisoval cene posameznega sadja in zelenjave, ki so ga ta dan ponujali številni prodajalci. Zapletel sem se v pogovor s tovarišem Adaničem in kaj kmalu zvedel marsikaj zanimivega iz njegovega, v mnogočem specifičnega poklica, o čemer smo sicer bolj malo seznanjeni. V Pomurju je to edini opazovalec cen na terenu, saj so leti razporejeni le v nekaterih večjih mestih v naši republiki.

CELA PALETA NALOG OPAZOVALCA CEN

„Cene opazujem mesečno v trgovinah na debelo in drobno, nadalje cene obrtnih in gostinskih storitev ter dvakrat mesečno cene na trgu. Poleg tega pa spremlja gibanje cen v trgovinah na drobno dvakrat tedensko, in sicer na posebnih obrazcih, kjer zbrane podatke lahko primerjam s predhodnimi. To mi omogoča, da v predpisanem roku sestavim osnovno statistično poročilo o problematiki spremembe cen, hkrati pa iz zbranih podatkov vsak mesec izračunavam indeks cen na drobno za svoje območje. Omenim naj, da dvakrat letno opravljam tudi raziskave o nabavnih in prodajnih cenah v trgovini, mesečno opazujem cene industrijskih izdelkov in gostinskih storitev, s posebno letno raziskavo pa moram zbrati tudi cene komunalnih storitev in najemnim za poslovne prostore združenega dela in samostojnega osebnega dela," pravi Franc Adanič, obenem pa našteje še nekaj najpomembnejših nalog opazovalca cen na terenu. Ob množičnih raziskavah, kot so popis ali pa letne ankete, opravlja na svojem območju tudi inštruktorska oziroma inšpekcijska dela. Pri svojem delu se namreč vsakodnevno srečuje s posebnimi statističnimi poročili, ki jih mora pošiljati republiškem zavodu za statistiko. Tako ima postavljene roke, ki so za industrijske živilske predmete do 10. v mesecu, za živilske predmete do 13., za storitve do 16., za cene na debelo do 21., za gostinske cene pa do 20. v mesecu. Cene industrijskih izdelkov v trgovini na debelo pa opazuje v grosističnih skladiščih.

Seveda me je nadvse zanimalo, kako poteka delovni dan opazovalca cen na terenu. „Najprej obiščem prodajalno oziroma določeno opazovalno mesto, si izberem konkreten predmet opazovanja v določenem roku in „posnamem" te cene v različnih prodajalnah, torej natančno zabeležim njihove cene. To pa še ni vse, kajti opazovalca cen na terenu šele tedaj čaka glavno delo. Treba je namreč pripraviti podrobnejše statistično poročilo, ki mora vsebovati predmet opazovanja, prodajno ceno, nakar je treba izračunati tudi poprečno ceno," pojasnjuje Franc Adanič.

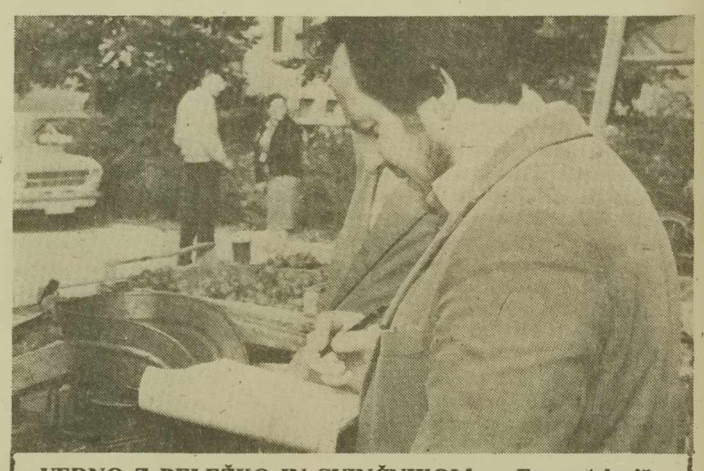

VEDNO Z BELEŽKO IN SVINČNIKOM — Franc Adanič, opazovalec cen na terenu, med svojim vsakodnevnim delom. Posnetek je s soboške tržnice. Foto: M. Jerše.

„OGROMEN POMEN TUDI ZA GOSPODARSKI RAZVOJ"

„In kakšen je sploh namen takšnega načina opazovanja cen?" je naslednje vprašanje, ki mu ga zastavim. „Namen opazovanja cen je ogromnega pomena za gospodarski razvoj, upoštevajoč specifičnosti našega gospodarstva in ukrepov, ki se v njem uporabljajo. S statističnimi metodami resda ni mogoče zajeti gibanja cen vseh proizvodov in dati vseh potrebnih podatkov, zato je naloga statistika cen, da z uporabo najprimernejših metod zbira take podatke o cenah, ki v določenem času in prostoru pokažejo najrealnejšo podobo. Osnovni namen statistike cen je zbiranje podatkov zaradi izračunavanja kazalcev ravni in dinamike cen.

Uporaba statističnih podatkov o cenah, ki so važen instrument ekonomske politike, se v zadnjem obdobju razširja na nova področja, zelo občutljiva tako za gospodarstvo kot tudi za potrošnike."

Zanima me tudi, s katerimi problemi se pri svojem delu največkrat srečuje. Tovariš Adanič pojasnjuje nekako takole:" Moram reči, da ni kakih velikih, izrazitejših problemov, kvečjemu gre za nerazumevanje nekaterih ljudi oziroma prodajalcev in tudi samih vodij prodajaln do dela opazovalca cen na terenu. Marsikdaj namreč ne razumejo pomena tega opravila. Zato delo opazovalca cen še ni dovolj vrednoteno, mislim pa, da ima ta poklic v prihodnje vsekakor perspektivo."

Milan Jerše

Pred mladimi ni malo nalog

Kot izhaja iz nedavno sprejetega operativnega načrta dela organov občinske konference zveze socialistične mladine v Murski Soboti za obdobje oktober 1981—marec 1982, čaka mlade še veliko nalog. Med stalne naloge uvrščajo organiziranje razprav o kongresnih dokumentih ZSM in ZK v osnovnih organizacijah zveze socialistične mladine in organih občinske konference zveze socialistične mladine, evidentiranje delegatov za mladinske in partijske kongrese, priprave na volitve v letu 1982, razprave ob sprejemanju dokumentov za prihodnje leto itd. Nič manjša skrb ne bo veljala pospeševanju nadaljnje organiziranosti mladih v vseh okoljih, predvsem pa na področju kmetijstva, aktiviranju nekaterih osnovih organizacij in koordinacijskih svetov zveze socialistične mladine, kakor tudi aktivov štipendistov, uresničevanju stališč in sklepov o uveljavljanju ekonomske stabilizacije, zaposlovanja, usmerjenega izobraževanja in stalnim kadrovskim pripravam v mladinskih vrstah.

Potem, ko so v oktobru izvedli programske seje področnih konferenc, republiško srečanje klubovcev OZN, izdelali program sodelovanja z OK ZSMS Paračin in ocenili uspešnost prostovoljnega dela mladih, bo v novembru v ospredju razprava o nadaljnjem razvoju pionirske organizacije, analiza o možnostih uvedbe politične šole, ustanovitev samoupravnih organov soboškega kluba mladih in pa program idejnopolitičnega izobraževanja v zvezi socialistične mladine.

Zadnji letošnji mesec bo namenjen opredelitvi programa sodelovanja na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, zlasti z borčevsko organizacijo, zvezo rezervnih vojaških starešin, JLA in teritorialno obrambo, hkrati pa načrtujejo številne obiske ter športna in kulturna srečanja ob dnevu JLA. Sodelovanje pa nameravajo poglobiti z mladimi iz sosednje Madžarske, Domžal in Celja. V januarju prihodnjega leta bodo aktivnost usmerili v pripravo seminarjev za vodstva osnovnih organizacij zveze socialistične mladine, izbor najboljše OO ZSMS v krajevnih skupnostih in združenem delu ter mladega delavca-samoupravljalca, razen tega pa bodo spregovorili še o informiranju o mladinskih delovnih akcijah in analizirali uspešnost uvedbe usmerjenega izobraževanja.

Februarja bodo potekale priprave na programske seje področnih konferenc in izvedbo problemskih sej, seminarji za vodstva OO ZSMS in analiziranje uspešnosti zaposlovanja v letu 1981. Marca prihodnje leto pa bodo mladi iz soboške občine posvetili posebno pozornost začetku evidentiranja brigadirjev, čemur bodo namenjeni tudi obiski v osnovnih organizacijah zveze socialistične mladine, kakor tudi evidentiranju mladincev-prostovoljcev za teritorialno obrambo, vodstev mladinskih delovnih brigad in MDA „Goričko 82", hkrati pa pripravam na sprejem v mladinsko organizacijo in programsko sejo občinske konference zveze socialistične mladine.

Milan Jerše

MURSKA SOBOTA

Delovno srečanje invalidov

V okviru mednarodnega leta invalidov se bo danes dopoldne ob 11. uri v skupščinski dvorani v Murski Soboti začelo delovno srečanje na temo varstva, usposabljanja in vključevanja v življenje in delo invalidnih oseb Pomurja, ki ga organizira Pomurski zdravstveni center tozd Zavod za socialno medicino in higieno Murska Sobota. Poleg organizatorja sodelujejo na srečanju: organizacije za usposabljanje Pomurja, društvo za pomoč duševno prizadetim osebam Pomurja, skupnost socialnega skrbstva, strokovna služba občinskih skupnosti za zaposlovanje in skupnost pokojninskega in invalidskega zvarovanja Murska obota. Zvrstilo se bo več predavanj in razprav, med njimi naj omenimo: Popolno sodelovanje in enakost invalidov, Pomurski register otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter detekcija, nadzor in rehabilitacija teh otrok, Usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, Zakonski vidiki za usposabljanje invalidnih otrok, Pojavljanje invalidnosti pri aktivnih zavarovancih Pomurja in Zaposlovanje invalidnih oseb. Po predavanjih in razpravi se bodo udeleženci ogledali nove prostore invalidske delavnice v Murski Soboti.

Branko Žunec

BRALCI pišejo

Zakaj ne pišete več o invalidih?

Na zadnji, posebej pa še predzadnji seji koordinacijskega odbora invalidskih organizacij Pomurja smo med drugim razpravljali o obveščanju javnosti o invalidski problematiki v naši regiji. Člani odbora smo bili zelo kritični, saj ugotavljamo, da je ta problematika v vašem tedniku in na radiu Murska Sobota premalo zastopana.

Javnost premalo pozna delovanje invalidskih organizacij, predvsem pa posamezne ustanove in osebe, ki bi morale po službeni dolžnosti skrbeti za normalne pogoje dela vseh kategorij invalidov, ne glede na poreklo invalidnosti.

Znano vam je, da so združeni narodi in posamezne nacionalne države proglasili letošnje leto za svetovno leto invalidov. Ker se leto 1981 nagiba h koncu bi bilo prav, da v še večji meri kot doslej seznanimo javnost, kaj je bilo v posameznih pomurskih občinah storjenega v dobrobit invalidske populacije. Posebej bi radi opozorili na izobraževanje doraščajoče invalidne mladine, rehabilitacijo, zaposlovanje, odpravo določenih arhitektonskih ovir in odnos posameznih oseb in sploh vse družbe do invalidov. To pismo vam pišem v imenu radgonskega društva invalidov, ker je letos sedež koordinacijskega odbora invalidnih organizacij Pomurja v Gornji Radgoni. Hkrati vas prosim za večje in tesnejše sodelovanje z vsemi invalidskimi organizacijami v regiji, za kar se vam že vnaprej zahvaljujem v imenu vseh invalidnih oseb v Pomurju.

Predsednik društva invalidov Gornja Radgona: Vilijem Jud

●

PRIPIS

Če bi prelistali letošnje številke Vestnika in prisluhnili oddajam na radiu Murska Sobota bi kaj hitro dognali, da smo invalidski problematiki odmerili kar precej prostora in časa. Resda večkrat bolj poročevalsko, a našlo bi se tudi nekaj komentarjev in reportaž. Tej problematiki smo namenili tudi letošnjo prvo aktualno temo na radiu Murska Sobota, v Vestniku je bila v pomladnih mesecih serija zapisov in — kot že rečeno — tudi nekaj reportažnih zapisov. S tem seveda ne oporekamo, da smo še premalo storili. Predvsem bi se morali veliko bolj povezovati — kot pravilno ugotavlja predsednik društva invalidov v Gornji Radgoni Vilijem Jud — z invalidskimi organizacijami v Pomurju, zlasti pa organizacijami, organi in posamezniki, ki jim je skrb za invalidsko populacijo še posebej naložena. Žal je še (pre)večkrat tako, da smo pri opisovanju tako imenovanih primerov s terena primorani ostati anonimni, kot se nam je denimo zgodilo v eni zadnjih številk Vestnika. Najbrž je tudi to vprašanje, ki bi ga kazalo temeljito pretehtati, saj ni in ne more biti sprejemljivo, da prizadeti ostanejo bolj ali manj prepuščeni sami sebi, odgovorni pa se v očeh javnosti zakrijejo. Do konca leta bomo o pomurskih invalidih še veliko govorili in pisali, vsake pobude z njihove strani — taka je tudi gornje pismo — pa bomo prav veseli in jo bomo rade volje upoštevali.

Branko Žunec

Naj za preozko pot pade drevo?

Je že res, da v marsikateri odročnejši vasi vaščani v sili na lastno pest »potegnejo« vozno pot ali obstoječo razširijo. Je pa tudi res, da tega ne morejo storiti na škodo sovaščana. V Ivanovcih v krajevni skupnosti Ratkovci je bila pred dnevi skupina vaščanov očitno drugačnega mnenja. Tebi nič meni nič so pri širjenju vaške ceste iz sadovnjaka domačina Branka Makarija »iztrebili« par sadnih dreves, brez da bi za to povprašali lastnika. V času, ko so to počeli, ga namreč sploh ni bilo doma. Zato je bil nemalo presenečen in ogorčen, ko je ugledal razdejanje. Vse kaže, da bo moral zadoščenje in odškodnino iskati na sodišču, čeprav bi se najbrž dalo ubrati drugo pot. Nemara strpnejšo in vsekakor v korist dobrososedskih odnosov.

Ker se je pač to zgodilo v eni od vasi krajevne skupnosti Ratkovci — lahko pa bi se v kateri drugi — se velja vprašati, kaj lahko v takih in podobnih primerih storijo organi (svet in skupščina) krajevne skupnosti oziroma komunalna komisija in nenazadnje poravnalni svet. Mar niso prav ti najprej poklicani, da svetujejo in ukrepajo?

Branko Žunec

NAMIZNI TENIS — I. ZVEZNA LIGA

PONOVNO VISOKA PORAZA

V nadaljevanju zvezne namiznoteniške lige je pomlajena ekipa Sobočanov gostovala v Ljubljani in Zagrebu ter po pričakovanju proti precej boljšima nasprotnikoma doživela dva visoka poraza. V srečanju z Olimpijo zasluži pohvalo le Borut Veren, ki je premagal reprezentanta Urha ter Bojana Raka in tesno izgubil s Savnikom. Vse to pa je bilo premalo ob zelo nerazpoloženih in slabih Marasu ter Likarju.

Proti vicešampionu Vjesniku pa je tako in tako bilo še manj možnosti za boljši izid. Sobočani so tudi ta dvoboj visoko izgubili, edina tolažba jim je lahko, da se je kar sedem srečanj končalo z 1:2. Edino zmago je dosegel Šercer nad Basaričem, solidno je igral tudi Veren, mlada dva Maras in Likar pa bosta morala vložiti več dela in volje, če bosta hotela solidno nastopati v zvezni ligi. V naslednjem kolu, 14. in 15. novembra, igrajo Sobočani doma z ekipama Vojvodine (Bačko Gradište) in Partizana (Beograd), kjer bi morali osvojiti vsaj dve točki, če želijo obdržati vsaj minimalne možnosti za obstanek v ligi. Prvi pogoj pa je seveda, da se za ti srečanji boljše pripravijo kot doslej. Rezultati: OLIMPIJA—SOBOTA 7:2 (Savnik—Maras 21:14, 21:9; Urh—Likar 21:9, 21:15; Rak—Veren 16:21, 21:19, 17:21; Urh—Maras 21:16, 21:12; Savnik—Veren 21:19, 23:21; Rak—Likar 21:11, 21:15; Urh—Veren 19:21, 16:21; Rak—Šercer 21:14, 24:22; Kadak—Likar 21:14, 14:21, 21:18); VJESNIK—SOBOTA 8:1 (Basarič—Maras 21:11, 21:11; Juhas—Šercer 21:7, 17:21, 21:15; Jurčič—Veren 19:21, 21:16; Juras—Likar 21:14, 18:21, 21:15; Basarič—Veren 21:11, 16:21, 21:12; Jurčič—Šercer 21:23, 21:17, 21:17; Juras—Veren 21:11, 10:21, 21:14; Kovač—Likar 21:12, 21:17; Basarič—Šercer 18:21, 21:8, 17:21).

Vjesnik	6	6	0	46: 8	12
Olimpija	6	5	1	41:13	10
Spartak	5	5	0	34:11	10
Vojvodina (NS)	5	4	1	33:12	8
Bosna	6	3	3	23:31	6
Partizan	5	2	3	21:24	4
Maribor	5	1	4	13:32	2
Industrograd.	6	1	5	14:40	2
Vojvodina (BG)	5	0	5	11:34	0
Sobota	5	0	5	7:38	0

M. U.

REG. PION. PRVENSTVO

Sobočani najuspešnejši

V organizaciji NTK »SOBOTA« je bilo v Murski Soboti ekipno in posamezno prvenstvo severovzhodne regije, ki je bilo obenem kvalifikacija za republiško prvenstvo. Pomurski predstavniki so se dobro odrezali, saj so osvojili prvo mesto v ekipni in posamezni konkurenci in sta se dve ekipi ter 8 posameznikov uvrstili na republiško prvenstvo. Ekipna zmaga Sobočanov nad odlično ekipo Fužinarja je bila težka, saj so nasprotniki že vodili z 2:1, vendar sta potem obe zmagi pripadli domačinom ter zmaga s 3:2. Za zmagovalno ekipo Sobote so igrali Kovač, Veren in Benko. Pohvalo pa zasluži mlada ekipa Lendave — Varga, Perša — za odlično 3. mesto. Med posamezniki je zasluženo slavil Sobočan Kovač, potem ko je v polfinalu premagal najhujšega tekmeca Jamška, v finalu pa ni imel težav s klubskim soigralcem Verenom. Nastopilo je 16 ekip in 56 posameznikov. Vrstni red — ekipno: 1. Sobota I, 2. Fužinar, 3. Lendava I, 4. Muta I, 5. Petovia I, 6. Sobota II, . . . 7. Lendava II, 9. Sobota III, 11. Sobota IV, 13. Radgona I; posamezno: 1. Kovač, 2. Veren (oba So), 3.—4. Jamšek, Bezjak (oba Fuž), med osem Benko (So), Perša (Le), med 16. Varga (Le), Unger M., Unger S., Kuzma (vsi So).

M. U.

JUDO MEMORIAL DRAGA LUGARIČA

Najboljši Lendavčarji

V Lendavi je bilo tekmovanje pionirjev in mlajših mladincev v judu za memorial Draga Lugariča. Na tekmovanju je sodelovalo 72 tekmovalcev. Največ uspeha so imeli domačini, ki so v ekipni konkurenci osvojili prvo mesto.

Rezultati pionirji — do 28 kg: 1. Pintarič (MS), 2. Breznik (Le), 3. Gal in Halažič (oba Lendava); do 32 kg: 1. Potočnik (Lju), 2. Dobaja (Duplek), 3. Lesjak in Horvat (oba Le); do 35 kg: 1. Perš (MS), 2. Duh (MS), 3. Špic (Mb), in Škrjanc (Lj); do 38 kg: 1. Prinčič (Lj), 2. Kavčič (Lj), 3. Lebar (Lj) in Šooš (MS); do 42 kg: 1. Vrdjuka (MS), 2. Vivod (Mb), 3. Zajtl (Le) in Tuše (Lj); do 46 kg: 1. Zorenc (Mb), 2. Koren (Le), 3. Köleš (MS) in Petkovič (Le); do 52 kg: Miloševič (Mb), 2. Legen (MS), 3. Jarni (Le) in Tepeh (Duplek); do 58 kg: 1. Blažič (Mb), 2. Krajačič (Le), 3. Benkič (MS); nad 58 kg: 1. Vojsk (Lj), 2. Miloševič (Mb);

Rezultati — mladinci: do 53 kg: 1. Legen (MS), 2. Vrdjuka (MS), 3. Miloševič (Mb) in Hotko (Mb); do 57 kg: 1. Mihalič (MS), 2. Krajačič (Le), 3. Blažič (Mb) in Petlar (Duplek); do 62 kg: 1. Varga (Le), 2. Činč (Le), 3. Feher (Le) in Antolin (Mb); do 68 kg: 1. Bakan (Le), 2. Karakatič (Le), 3. Čeh in Kamger (oba Duplek); nad 68 kg: 1. Šemen (MS), 2. Varga (Le), 3. Juvan (Le) in Magdič (Lj). Sodili so: Slak, Krančič in Smodiš.

Ekipno: 1. Lendava 49 točk, 2. Murska Sobota 45, 3. Maribor 34, 4. Ljutomer 26 in 5. Duplek 11 točk.

12. ŠPORTNE IGRE UPRAVNIH DELAVCEV POMURJA V LENDAVI

Murska Sobota spet najuspešnejša

V organizaciji osnovne organizacije sindikata upravnih delavcev lendavske občine so bile preteklo soboto že 12. športne igre upravnih delavcev Pomurja, na katerih je sodelovalo približno 160 udeležencev. V tej edini obliki rekreacije v regiji med upravnimi delavci, ko ti enkrat na leto zapustijo pisarne, sestanke in ostale obveznosti, je bilo tudi tokrat prisotnih precej vodilnih delavcev iz posameznih družbenopolitičnih skupnosti. Tako sta sodelovala kar dva predsednika izvršnega sveta, eden predsednik občinske skupščine in več članov izvršnih svetov. Igre so uspele, upravni delavci pa iz leta v leto ugotavljajo, da bi moralo priti v prihodnje poleg sodelovanja na športnem področju že enkrat tudi do večjega sodelovanja pri ostalih oblikah sindikalne aktivnosti. Tudi v Lendavi je imela največ uspeha Murska Sobota, ki je zmagala v štirih panogah in s tremi točkami naskoka bila uspešnejša od Lendave. Prihodnje leto bodo takšne igre na programu v Ljutomeru. Rezultati:

MOŠKI: streljanje z zračno puško: 1. Lendava 726 krogov, 2. M. Sobota 723, 3. G. Radgona 719; posamično: 1. Stolnik (GR) 169, 2. Bačič (MS) 157, 3. Balantič (Le) 156; kegljanje: 1. M. Sobota 462, 2. Lendava 375, 3. Ljutomer 358; namizni tenis: 1. Lendava 6, 2. Ljutomer 4, 3. G. Radgona 2; odbojka: 1. M. Sobota 6, 2. G. Radgona 4, 3. Ljutomer 2; mali nogomet; 1. Ljutomer 4, 2. G. Radgona 2, 3. M. Sobota 2 in šah: 1. M. Sobota 14,5 2. Lendava, 3. Ljutomer oba po 10 točk.

ŽENSKE: streljanje z zračno puško: 1. Lendava 405, 2. G. Radgona, 3. M. Sobota oba po 359 krogov, posamično: 1. David (Le) 141, 2. Vidovič (MS) 140, 3. Dominko (Le) 139 krogov; kegljanje: 1. M. Sobota 139, 2. Ljutomer 125, 3. G. Radgona 121 podrtih kegljev.

Ekipni vrstni red: 1. Murska Sobota 24 točk, 2. Lendava 21, 3. Ljutomer 18, 4. Gornja Radgona 17 točk.

T. Gider

SRL

Zmaga Poleta

V tekmovanju slovenske moške rokometne lige je Polet v Murski Soboti premagal Minervo iz Griž z rezultatom 27:24. Gole za Polet so dosegli: Benko 10, Pucko 4, Jerebic 4, Merčnik 4, Kreft 3, Titan 2. Polano pa je tesno porazila Iskra v Šentjerneju z rezultatom 22:26. Gole za Polano so dosegle: Hozjan 13, Toplak 3, Horvat 2, Kociper 2, Horvat II. 1 in Virag 1.

V naslednjem kolu igra Polet v Celju, Polana pa doma s Fužinarjem iz Raven.

SNL

Zmagi Mure in Nafte v gosteh

V nadaljevanju tekmovanja slovenske nogometne lige sta bila pomurska ligaša uspešna, čeprav sta gostovala. Mura je v Ljubljani z visokim rezultatom 5:0 premagala Ilirijo. Gole so dosegli: Slavic in Jančar po dva ter Jerič. Nafta pa je presenetljivo zmagala v Ajdovščini, v tekmi s Primorjem s 4:3. Gole so dosegli: Huzjan 2 ter Šebjan in Košutec. Ljutomer pa v Pragerskem igral 1:1.

V naslednjem kolu igra Mura doma s Ptujem, Nafta pa doma s Stolom. Ljutomer pa igra doma z Ojstrico.

ROKOBORBA

Uspeh Pomurcev

V Zagrebu je bilo tradicionalno tekmovanje v rokoborbi, ki se šteje za neuradno pionirsko državno prvenstvo. Na tekmovanju so nastopili tudi pionirji Partizana Murska Sobota, OŠ Črenšovci in OŠ Bakovci in dosegli lepe uspehe. Najboljša med njimi sta bila Halas iz Črenšovec in Vrbančič iz Murske Sobote, ki sta osvojila drugi mesti. Ostali pomurski tekmovalci Vugrinec in Horvat iz Murske Sobote ter Vogrinčič iz Bakovec so izpadli v predtekmovanju.

V Mariboru pa je bilo regijsko prvenstvo pionirjev v rokoborbi, na katerem so sodelovali tudi tekmovalci iz OŠ Bakovci in Partizana Murska Sobota. Največ uspeha so imeli Bakovčarji. Lazar je bil prvi, Vogrinčič in Buzeti drugi, Granfol in Papič pa tretja. Prvo mesto je osvojil tudi Vogrinec iz Murske Sobote.

KROG—ŠEMPETER 34:15 (18:6)

BAKOVCI—VUZENICA 26:19 (12:11)

STRELSTVO

Največ dosegli Sobočani

V Ormožu je bilo tradicionalno tekmovanje pomurskih občinskih strelskih zvez v streljanju z MK puško v konkurenci članov in članic. Člani so tekmovali v trostavu, ženske pa leže. Največ uspeha so imeli strelci in strelke iz soboške občine, ki so v obeh konkurencah zmagali, in tako osvojili prehodni pokal.

Rezultati — moški: 1. Murska Sobota 889 krogov, 2. Ljutomer 843 3. Gornja Radgona 771, 4. Ormož 744 in 5. Lendava 561 krogov. **Ženske:** 1. Murska Sobota 448 krogov, 2. Ljutomer 421 in 3. Ormož 388 krogov. **Skupno:** 1. Murska Sobota 1337 krogov, 2. Ljutomer 1204 in 3. Ormož 1132 krogov.

R. Kapun

OBČ. LIGA M. SOBOTA

Mura prvak

V občinski strelski ligi Murska Sobota je bilo končano tekmovanje — jesenski del. Naslov prvaka je pripadel SD Mura, ki je osvojila vse možne točke.

Rezultati: SD Mura 24 točk (8.217 krogov), SD Panonija 22 (8.350), SD Noršinci 18 (8.168), SD Graničar Čankova 18 (8.115), SD Koloman Kučan Križevci 14 (7.989), SD Ledava Skakovci 12 (7.958), SD Grafičar M. Sobota 12 (7.906), SD Štefan Kovač Beltinci 12 (7.891), SD Koloman Flisar Tišina 8 (7.951), SD Gančani 8 (7.755), SD Boris Kidrič M. Sobota 6 (7.421), SD Gederovci 4 (6.615) in SD Goričko Kančevci 0 (2.313).

Najboljša SD ABC Pomurka

Končan je bil prvi del tekmovanja v drugi občinski strelski ligi Murska Sobota, kjer je sodelovalo devet družin. Naslov prvaka je pripadel SD ABC Pomurka iz Murske Sobote.

Rezultati — 1. ABC Pomurka 24 točk (6.520), 2. SD Rakičan 20 (7.097), 3. SD Domanjševci 20 (6.064), 4. SD Bodonci 16 (5.560), 5. SD Elan M. Sobota 16 (5.503), 6. SD Kovinar 16 (5.062), 7. SD Černelavci 14 (5.295), 8. SD Bakovci 14 (4.930) in 9. SD Bogojina 6 (2.700).

Vodi Ljutomer

V občinski strelski ligi Ljutomer so odigrali sedmo kolo. Tudi tokrat je bila najuspešnejša prva ekipa SD Ljutomer s 697 krogi pred B ekipo 673 in Vestno s 648 krogi. Med posamezniki pa je zmagal Robnik s 178 krogi pred Kapubom, Špindlerjem in Rudolfon po 176 krogov.

Po sedmem kolu vodi SD Ljutomer A s 70 točkami pred SD Ljutomer B 61, SD Vesna 51, SD Ljutomer C 48, SD Rudar A 47, SD Ljutomer D 30, SD Rudar B 29, SD Kongrad 19 in SD Jeruzalem 12 točk. Med posamezniki vodi Kapun s 1334 krogi pred Robnikom 1329, Špindlerjem 1327, Belcem 1291 in Meznaričem s 1281 krogi.

R. K.

I. MNL M. SOBOTA

Rezultati — 9. kolo

Bakovci—Radgona	0:1
Lipa—Dokležovje	5:0
Veržej—Rakičan	0:0
Rogašovci—Beltinka	0:0
Tišina—Puconci	1:0
Čarda—Tešanovci	0:3

II. MNL M. SOBOTA

Rezultati — 8. kolo

Bogojina—Gančani	2:4
Ižakovci—Vrelec	2:0
Grad—Pušča	4:2
Šalovci—Romah	3:1
Apače—Melinci	3:0

I. ONL LENDAVA

Rezultati — 9. kolo

Črenšovci—Nedelica	2:1
Petišovci—Hotiza	1:2
Graničar—Dobrovnik	0:1 prek.
Mladost—Panonija	0:2
Turnišče—Nafta	7:2
Borba—Olimpija	1:1

II. ONL LENDAVA

Rezultati — 9. kolo

Pince—Kapca	1:4
Žitkovci—Renkovci	1:5
Lakoš—Mostje	1:1
Odranci—Bistrica	3:1

INVALIDSKI ŠPORT

Uspeh Sobočanov v Mariboru

V Mariboru je bilo območno tekmovanje invalidov severovzhodne Slovenije, v kegljanju na katerem je sodelovalo pet društev. Največ uspeha so imeli predstavniki društva za šport in rekreacijo invalidov iz Murske Sobote, ki so v obeh konkurencah osvojili prvi mesti.

Rezultati: moški: 1. Ambruš (M. Sobota) 372 podrtih kegljev, 2. Kuhar (M. Sobota) 355 in 3. Peček (M. Sobota) 353 podrtih kegljev. Ženske: 1. Varga (M. Sobota) 312, 2. Ambruš (M. Sobota) 309 in 3. Šeruga (M. Sobota) 175 podrtih kegljev.

Pomurski rokomet

PRL — MOŠKI

Prvak Črenšovci

Končan je bil jesenski del tekmovanja v pomurski moški rokometni ligi, kjer je sodelovalo pet moštev. Največ uspeha so imeli rokometaši Črenšovec, ki so brez poraza osvojili naslov jesenskega prvaka, hkrati pa tudi dosegli največ zadetkov. Najboljši strelec je bil Šernek (Beltinka), ki je dosegel 49 golov pred Meolicem (Krog) 26, Vargo (Krog) 22, Novakom (Lendava) 20 in Žalikom (Črenšovci) 19 golov.

Rezultati — Črenšovci : Lendava 29:22, Beltinka:Ljutomer 26:16, Lendava:Beltinka 23:27, Krog:Črenšovci 25:29, Beltinka:Krog 32:22, Ljutomer:Lendava preloženo, Krog:Ljutomer 12:17, Črenšovci:Beltinka 32:22, Ljutomer:Črenšovci 24:29 in Lendava:Krog 47:21.

Črenšovci	4	4	0	0 119:93	8
Beltinka	4	3	0	1 107:93	6
Lendava	3	1	0	2 92:77	2
Ljutomer	3	1	0	2 57:67	2
Krog	4	0	0	4 80:125	0

PRL — ŽENSKE

Najboljši Toko

S tekmovanjem — jesenski del — so končali tudi v pomurski rokometni ligi za ženske, kjer je prav tako kot v moški sodelovalo pet ekip. Največ uspeha so imele rokometašice Toka, ki so brez poraza osvojile prvo mesto. Najboljša strelka je bila Horvatova (Polana) s 43 zadetki pred Zakojčevo (Toko) 42, Pintaričevo (Toko) 24, Hozjanovo (Indip) 22, Viragovo (Toko) in Vugrinčevo (Polana) po 16 golov.

Rezultati — Polana: Indip 22:10, Ljutomer:Toko 12:18, Toko:Indip 29:18, Polana:Beltinka 21:14, Beltinka:Indip 21:14, Ljutomer:Polana 17:21, Polana:Toko 19:23, Beltinka:Ljutomer preloženo, Ljutomer:Indip 24:16 in Toko:Beltinka 20:14.

TOKO	4	4	0	0 90:63	8
Polana	4	3	0	1 83:64	6
Ljutomer	3	1	0	2 53:55	2
Beltinka	3	1	0	2 49:55	2
Indip	4	0	0	4 58:96	0

Dvojna zmaga Mure

Končan je bil tudi prvi del tekmovanja v okviru sindikalnih športnih iger soboške občine v rokometu. Pri moških je tekmovalo osem, pri ženskah pa šest ekip. Tako pri ženskah kot pri moških je prvo mesto brez poraza osvojila ekipa Mure. Najboljša strelka pri ženskah je bila Kološeva (Mura) s 45 zadetki pred Kelenčevo (PZC) 26, Kološevo (Mura) 19, Kukovčevo (Panonija) 17 in Pintaričevo (Potrošnik) 15 golov. Pri moških je največ golov dosegel Gomboši (PT) 34, pred Kovačičem (Panonija) 27, Mariničem (PT) 20, Granfolom (Mura) in Škrilcem (Panonija) po 19 golov.

MOŠKI					
Mura	7	7	0	0 130:63	14
Panonija	7	6	0	1 126:58	12
PZC	7	5	0	2 89:82	10
Potrošnik	7	3	1	3 88:103	7
Pomurje	7	2	1	4 80:105	5
Pom. tisk	7	2	0	5 116:110	4
SŠC	7	2	0	5 60:98	4
Mesna ind.	7	0	0	7 0:70	0

ŽENSKE					
Mura	5	5	0	0 91:36	10
PZC	5	4	0	1 63:40	8
Potrošnik	5	3	0	2 58:38	6
Beltinka	5	2	0	3 38:51	4
Panonija	5	1	0	4 30:65	2
Prav. ustanove	5	0	0	5 0:50	0

STRELSTVO

Memorial Štefana Kovača

SD Štefan Kovač iz Turnišča je pripravila tekmovanje v streljanju z zračno puško za memorial Štefana Kovača pod pokroviteljstvom KS Turnišče. Med sedmimi ekipami je zmagala INA—Nafta s 478 krogi pred Planiko Turnišče 472, Lendavo 462, Muro Bistrica 436 in Planika — ženske 403 krogi. Med posamezniki je bil najboljši Leiner (INA) s 167 krogi pred Maučecom (Planika) s 161 krogi.

A. S.

MURSKA SOBOTA

Seminar za rokometne sodnike

Zbor rokometnih sodnikov pri ZTKO Murska Sobota razpisuje seminar z izpiti za rokometne sodnike — pripravnike. Seminar bo v soboto 7. in v nedeljo 8. novembra 1981 v Murski Soboti. Prijave je potrebno poslati pismeno na naslov: ZTKO — zbor rokometnih sodnikov Murska Sobota, Mladinska ulica 3, najpozneje do 4. novembra 1981. O kraju in času seminarja bodo kandidati obveščeni pismeno.

K. G.

LENDAVA

Piramida je morala „umreti"!?

V nekaj letih delovanja je nogometni klub Piramida beležil skromne rezultate, saj se je moštvo v glavnem razvrščalo v spodnjem delu lestvice v drugi občinski ligi Lendava. Izjema je bila predlanska sezona, ko so fantje v oranžnih majicah krojili vrh druge občinske lige Lendava.

Nogometni klub Piramida je ustanovilo nekaj zanesenjakov iz krajevne skupnosti Gorice pri Lendavi. V začetku je bilo v krajevni skupnosti veliko volje, ki pa je žal začela plahneti in klub je postajal vse bolj skrb igralcev samih. Zaradi nenehnih spodrsljajev v času tekmovanja pa je povzročal veliko skrbi tudi tekmovalni komisiji pri občinski nogometni zvezi Lendava. Brez igrišča, materialne in moralne podpore, skratka brez možnosti za normalno delo, kajpak ni bilo kaj drugega pričakovati, kot da nekateri igralci niso več prihajali na tekme in ker moštvo nekaj tekem ni odigralo, tekmovalni komisiji seveda ni ostalo drugega, kot da »Goričane« izključi iz tekmovanja, odigrane tekme pa razveljavi. Ker torej nogometni klub Piramida ni bil deležen širše pomoči, je kajpak moral »umreti«.

F. Bobovec

NAGRAJENO, VENDAR CENEJE

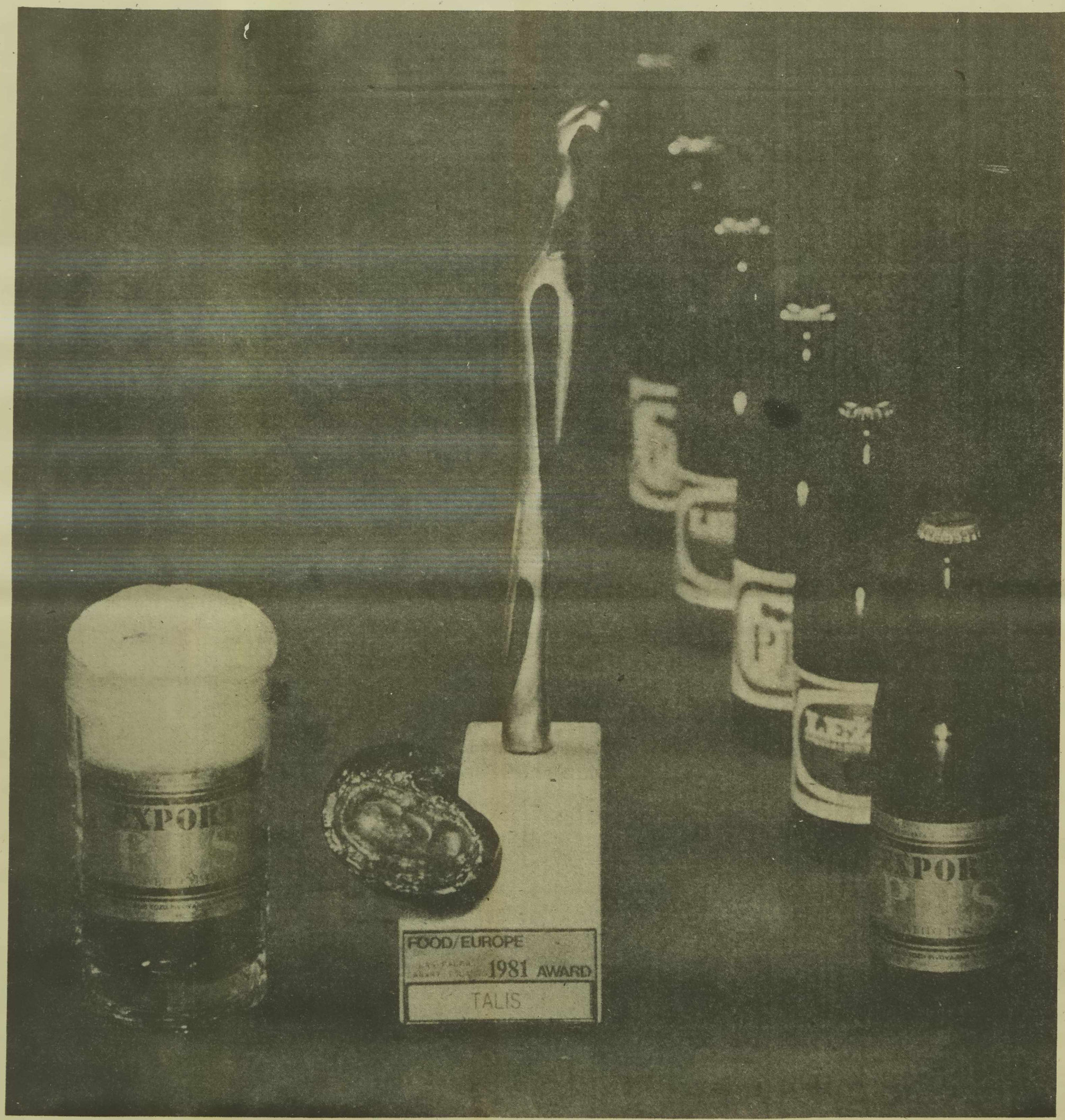

FOOD EVROPE eno največjih priznanj na področju živilske industrije, je letos za izjemne dosežke dobila pivovarna **TALIS.** To priložnost pa bi želeli izkoristiti, da vas obvestimo še o enem izjemnem dosežku Talisove pivovarne. Z novimi kvalitetnejšimi postopki smo uspeli poceniti proizvodnjo visokokvalitetnega piva **PILS EXPORT,** tako da bo njegova cena od sedaj naprej enaka ceni navadnih konzumnih piv (npr. PILS 200), kar pa je najvažnejše, njegova kvaliteta, ki jo potrošniki že dolgo poznajo in cenijo, bo ostala ista.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

VSI LJUDJE HITIJO ...

Če primerjamo dosedanje število prometnih nesreč na pomurskih cestah s številom v enakem lanskem obdobju, ugotovimo, da jih je bilo letos 50 več. Bilanca prometnih nezgod kaže, da se je letos 120 ljudi hudo poškodovalo, 280 pa lažje, promet pa je terjal že 29 človeških življenj. Posledica prometnih nesreč je tudi ogromna materialna škoda; po nepopolnih podatkih le-ta znaša že okrog 12 milijonov dinarjev. Doslej najhujša prometna nezgoda v Pomurju se je zgodila na magistralni cesti Murska Sobota—Lendava, na Hotizi, saj je za posledicami trčenja umrlo kar 5 ljudi.

Stanje v prometu na pomurskih cestah terja hitro ukrepanje. Delavci milice so okrepili budnost, razumljivo pa je seveda, da ne morejo biti hkrati na vseh točkah. Potrebno je, da se vsi udeleženci v cestnem prometu naposled zresnimo in se dosledno držimo prometnih predpisov, ki pa seveda ne dovoljujejo vožnje pod učinkom alkohola, vožnje s prekoračeno hitrostjo, tehnično oporečnim vozilom in podobno. Tudi pešce kaže spomniti, da v prometu niso privilegirani in da tudi zanje veljajo prometna pravila. Če nekdo v naselju, kjer so označeni prehodi, steče čez cesto kjerkoli, se že ne obnaša v skladu s predpisi. Med povročitelji in žal tudi med žrtvami je precej pešcev, zlasti otrok in starejših ljudi.

Iz prometne bilance za tretje trimesečje povzemamo, da so pomurski miličniki letos predlagali v kaznovanje že več kot 6300 udeležencev v prometu. Zaradi vinjenosti je bilo iz prometa izločenih 1350 voznikov, odvzeli so 1400 vozniških dovoljenj, zaradi tehničnih pomanjkljivosti na vozilih so začasno odvzeli okrog 400 prometnih dovoljenj. Kaže pa tudi, da so na pomurskih cestah še vedno „divji" vozniki, torej taki, ki nimajo izpita. Miličniki so se letos srečali z več kot 600 takimi kršilci. Pravimo sicer, da s kaznovanjem kršilcev ni mogoče vselej spraviti na pravo pot, vendar v prometu tudi brez mandatnega kaznovanja ne gre; številka 11 tisoč v našem primeru pove, da so miličniki tolikokrat izrekli mandatno kazen. Prekrškov je bilo prav gotovo veliko več. Nehote se postavlja vprašanje: Ali smo res tako neosveščeni, da nenehno zavestno kršimo predpise? Najbrž je res tako, saj ob vsakem času vidimo voznike, ki drve s hitrostjo, ki je precej večja od dovoljene.

V ponedeljek, 19. oktobra, ob 10.30 je avstrijski državljan 24-letni Günter Maltschnik peljal s cisterno 27 ton tekočega metanola iz INA — Nafte Lendava. Ker je v Beltincih zgrešil pot, je hotel tovornjak na Panonski ulici obrniti. Bil je nepreviden, saj je zapeljal poleg mostu, nakar se je cisterna močno nagnila v obcestni jarek in je iz nje začel iztekati metanol. Na kraj nesreče so prispeli gasilci in strokovnjaki INA—Nafte, saj je iztekajoči metanol ogrožal vire pitne vode. Ker voznik cisterne ni mogel izpeljati iz jarka, so poklicali na pomoč dvigalo INA—Nafte iz Lendave, delavci vodnega gospodarstva pa so začeli sanirati zemljišče, na katero je iztekel metanol. Zaradi nesreče je bil promet na Panonski ulici zaprt za dve uri in pol. Skupna škoda je 4000 dinarjev. Foto: Š. Abraham.

S prometnimi akcijami bodo miličniki nadaljevali tudi v naslednjih tednih, saj so ugotovili, da je potem nekaj časa na cestah zatišje. Tako lahko rečemo tudi za pretekli teden, saj se je zgodila le ena hujša prometna nesreča, ostale pa so manjše in jih v tem poročanju ne kaže omenjati. V ponedeljek, 19. oktobra, ob 14.50 uri se je 54-letni Ivan Žižek iz Murske Sobote peljal z osebnim avtom po Tomšičevi ulici. V križišču Tomšičeve in Trstenjakove ulice je izsilil prednost pred osebnim avtom, s katerim se je peljal 39-letni Ludvik Nemeš iz Murske Sobote, ulica Prekmurske čete, zato sta avta močno trčila. Gmotna škoda znaša 80 tisoč dinarjev, Žižek pa se je tudi telesno poškodoval.

Iztekel se je mesec požarnega varstva. V tem času bi morali prav vsi storiti več kot kdajkoli za požarno varnost, saj bi na ta način prispevali k zmanjšanju škode, ki jo povzročajo požari na našem območju. V tem zapisu bomo omenili tri požare, ki so uničili premoženje v vrednosti 360 tisoč dinarjev.

V ponedeljek, 19. oktobra, ob 9. uri je zagorelo na gospodarskem poslopju Franca Hozjana v Črenšovcih. Ogenj je zajel seno in kmetijsko orodje ter povzročil za 10 tisoč dinarjev škode. Bila bi seveda precej višja, ko ne bi ognja pravočasno opazili domači in sosedje in se brž lotili gašenja. Pri Hozjanovih je požar nastal zaradi otroške „igre" z vžigalicami.

22. oktobra ob 20.40 uri so se pojavili ognjeni zublji na stanovanjskem in gospodarskem poslopju Janka Kukca na Moti. Tod pa je škoda precej višja kot v Črenšovcih, saj so jo ocenili na 200 tisoč dinarjev. Dosedanje ugotovitve kažejo, da je ogenj nekdo namerno podtaknil. Preiskava teče.

Prav tako še ne moremo poročati o vzroku požara v Murski Soboti na Kroški ulici. 24. oktobra ob 0.40 uri je začelo goreti ostrešje na domačiji Jožeta Zavca. Kljub razmeroma hitri intervenciji gasilcev in ostalih občanov, je ogenj povzročil škodo za 150 tisoč dinarjev.

Glavna jesenska kmetijska dela so končana, zato si lahko oddahnemo. Res pa je, da je v prejšnjih tednih vladala velika napetost: ljudje so hiteli s spravilom poljščin, tu in tam so tudi pogledali v kozarec („Moram piti, drugače ne morem delati!", smo večkrat slišali praviti), zato je obstajala velika nevarnost delovnih nesreč. Nekatere izmed njih smo omenili v naši rubriki hkrati s pozivom na večjo previdnost pri delu, saj se tako hudo nikomur ni mudilo, da bi zaradi tega moral tvegati. Nekateri pa so se kljub temu obnašali tako, kot da je samo en dan, hiteli z delom in varnosti niso posvečali primerne pozornosti. Tej moramo vsekakor oporekati pri delu z ličkalniki. Ni malo ljudi, ki so ostali brez prstov.

To jesen je dozivel delovno nesrečo tudi 73-letni Alojz Marič iz Murskih Črnec. Sinu je namreč pomagal pri siliranju koruze. Med delom je padel s prikolice in se hudo poškodoval. Š. S.

KONTROLNI POŽARNOVARNOSTNI PREGLED

Tudi v IMGRADU ugotovljene pomanjkljivosti

V delovni organizaciji Imgrad v Ljutomeru, ki združuje dve TOZD — Prostorski montažni elementi in Montažni gradbeni elementi, so v preteklem obdobju namenili precej skrbi požarni varnosti. Organizirano imajo prostovoljno gasilsko društvo, ki šteje 14 članov in je ustrezno opremljeno. Vsaka TOZD pa ima še gasilsko tehnično enoto, ki šteje 10 članov. Delovna organizacija ima tudi izdelano oceno požarne ogroženosti, ki pa jo je potrebno še delno dopolniti. Na razpolago imajo okrog 83 gasilnih aparatov, ki jih redno kontrolirajo, skrbijo za izobraževanje itd.

Kljub temu pa so bile pri kontrolnem pregledu ugotovljene številne pomanjkljivosti, ki jih bodo morali čimprej odpraviti. Ugotovljeno je, da so starejši objekti pomankljivo vzdrževani in neprimerni za tehnološki proces. Tudi za okolico ne skrbijo, saj razen gorljive in druge predmete nekontrolirano odlagajo. Poostriti pa bo potrebno tudi nadzor nad izvajanjem osnovnih preventivnih ukrepov. V lakirnici, ki jo morajo obnoviti, je potrebno odstraniti predmete, s katerimi so založeni zidni hidranti in električne razdelilne omarice.

Prav tako pa je potrebno prehod iz lakirne kabine v sušilni kanal in nadstrešek izdelati iz negorljivega materiala. Barve ne bi smeli mešati v proizvodnih prostorih, temveč samo v priročnem skladišču barv. V novem kompleksu bodo morali od plinske postaje odstraniti deponijo za odpadni les. V TOZD PME bodo morali dokončno dokončati skladišče za lahko vnetljive tekočine in urediti deponijo za prazne sode od raznih lahko vnetljivih tekočin, lepil in drugih kemičnih snovi. V prostoru za popravilo smetnjakov ne bi smeli opravljati lakiranja, zaščititi pa bi morali tudi strešno konstrukcijo kurilnice ob kovinskem dimniku. Poleg omenjenih pomanjkljivosti pa so bile v delovni organizaciji Imgrad v Ljutomeru ugotovljene še nekatere druge, ki jih bo potrebno za varnost premoženja in zaposlenih odpraviti v čimkrajšem možnem času.

Požarni inšpektor je pri pregledu izrekel tudi mandatne kazni.

F. Maučec

DELAVSKA UNIVERZA Murska Sobota Kidričeva 19, tel. (069) 21-137

Delavska univerza M. Sobota

razpisuje

v šolsko leto 1981/82 vpis v naslednje izobraževalne oblike:

1. OSNOVNO ŠOLO ZA ODRASLE (6., 7. in 8. razred; izobraževanje je brezplačno)
2. TEČAJE TUJIH JEZIKOV ZA ODRASLE (začetne in nadaljevalne)
3. STROJEPISNE TEČAJE (začetne in nadaljevalne)
4. TEČAJE KROJENJA IN ŠIVANJA (začetne in nadaljevalne)
5. GOSPODINJSKO ZDRAVSTVENI TEČAJ
6. TEČAJ ZA SKLADIŠČNO SLUŽBO
7. TEČAJ ZA DELAVCE ZAŠČITE DRUŽBENEGA PREMOŽENJA (vratarji, čuvaji)
8. TEČAJ ZA UPRAVLJALCE LAHKE GRADBENE MEHANIZACIJE
9. TEČAJ ZA UPRAVLJALCE TEŽKE GRADBENE MEHANIZACIJE
10. PRIPRAVLJALNI TEČAJ ZA SPREJEMNE IZPITE NA VTŠ
11. TEČAJ ZA UPRAVLJALCE NAPRAV CENTRALNEGA OGREVANJA (kurjači)
12. SEMINAR ZA PRIPRAVO STROKOVNIH IZPITOV PROSVETNIH DELAVCEV
13. SEMINAR ZA INŠTRUKTORJE PROIZVODNEGA DELA IN DELOVNE PRAKSE V OZD
14. Organiziramo tudi seminarje za usposabljanje članov samoupravnih organov in DPO v OZD

Podrobnejše informacije lahko dobite na Delavski univerzi osebno ali po telefonu številka 21-137 vsak delovnik od 8. do 15. ure in ob sredah od 8. do 17. ure.

VPIS TRAJE DO PRIČETKA PREDAVANJ.

KRVODAJALCI

AVTORADGONA — Jože Tisel (4), Franc Fartek (3), Marjan Grah (5), Vojko Galičič (5), Vinko Ivanek (2), Franc Vereš (2), Anton Osterc (6), Štefan Županek (2), Franc Zemljič (9), Franc Stanek (3), Štefan Kavaš (4), Alojz Pintarič (7), Vinko Gošnik (7), Dušan Ravš (7), Franc Slekovec (7), Alojz Geder (13), Stanko Kurnik (2), Rado Vamberger (2), Jože Maruško (10), Jože Pajek (5), Marjan Bradač (15), Janez Bračko (7), Jože Bračko (7), Ivan Kavčič (8), Milan Novina (2), Milan Sarec (2), Stanko Žnidarič (1), Milan Kuzmič (4), Ivan Bolčina (4), Drago Šinko (4), Anton Brus (3), Milan Kralj (5), Stanko Cunk (2), Ivan Debeljak (2), Branko Kralj (3), Marjan Kerčmar (2), Stanko Močnik (4), Milan Potočnik (2), Jože Rožec (5), Branko Skok (4), Alojz Arzenšek (4), Franc Potočnik (2), Drago Kranjec (2), Jože Šarkezi (3), Marko Roškar (3), Stojan Mitov (3), Franc Kos (4), Mirko Prah (4), Štefan Kuzma (4), Anton Vreča (33), Franc Ščap (6), Dušan Dvanajšček (4), Drago Ristič (3), Dušan Foršek (6), Anton Lebar (8), Jože Virand (3), Rudolf Fridau (5), Franc Zorko (13), Štefan Kramberger (6), Alojz Čelič (1), Jože Hvalec (16), Stanko Trstenjak (13), Boris Zorko (2), Janez Ošlaj (5), Franc Jaušovec (3), Milan Fras (2), Franc Kocuvan (7), Franc Trapenauer (2), Miroslav Osterc (8), Marjan Mir (5), Franc Herič (16), Stanko Drvarič (2), Željko Golob (6), Mirko Jaušovec (6), Jože Šipoš (4).

ELRAD GORNJA RADGONA — Jože Geder (17), Drago Fruhvirt (4), Stanislav Poljanec (5), Marjan Banfi (12), Frančiška Ivanuša (4), Darinka Novak (3), Vera Fartek (3), Alenka Suhač (2), Jožica Osvald (4), Mirko Sovič (3), Branimir Domanjko (8), Janez Hanžel (5), Andrej Klemenčič (3), Ernest Pučko (4), Marija Matejek (2), Elizabeta Jančer (2), Vera Fridan (2), Štefka Jurkovič (3), Elizabeta Krempl (5), Marija Časar (1), Antonija Trost (2), Marija Erdela (1), Jožica Vrbančič (26), Rihard Ovček (7), Ernestina Tršavec (2), Marija Zalokar (2), Anica Žiško (1), Milan Rubin (12).

KRVODAJALCI OD DRUGOD — Franc Novak (21), Franc Ščap (21), Marjan Potisk (7), Vlado Starovasnik (4), Lidija Kralj (1), Zvonko Petek (2), Janez Pučko (30), Bojan Verzel (2), Mirko Ferencek (6), vsi skupščina občine Gornja Radgona; Srečko Žitek (15), Matija Zemljič (12), Mirko Budja (21), Janez Znidarič (13), Franc Mauko (2), Drago Matjašec (11), vsi DES Elektro Gornja Radgona; Vojko Prah (2), Danica Kovačik (5), Malvina Maučec (11), vsi UNZ Murska Sobota; Dušan Jureš (2), železniška postaja M. Sobota; Bernarda Vratarič (6), splošna bolnica M. Sobota; Štefan Smodiš (11), Jeklotehna M. Sobota; Andrej Zadravec (4), osnovna šola Bakovci; Helmut Vidic (32), Panonija M. Sobota; Franc Horvat (18), Cankarjevo naselje 31, Murska Sobota.

VSEM KRVODAJALCEM HVALA!

UMRLI

Tomaž Kerec, 3 leta, Čepinci 102; Anton Bertalanič, 22 let, Večeslavci 130; Milan Smodiš, 34 let, Ženavlje 17; Jože Gider, 38 let, Rakičan; Štefan Červek, 44 let, Murska Sobota, Kerenčičeva 14; Franc Rituper, 54 let, Otovci 3; Štefan Kavaš, 56 let, Bratonci 88; Elmer Flisar, 56 let, Vučja gomila 112; Koloman Kianec, 59 let, M. Sobota, Zorana Velnerja 21; Štefan Ficko, 59 let, Bodonci 110; Alojz Vogrinčič, 62 let, Jurij 85; Janez Jug, 66 let, Serdica 48; Janez Baranja, 67 let, Pertoča 120; Henrik Knaus, 68 let, Nuskova 42; Ignac Raščan, 68 let, Večeslavci 113; Jože Flajškar, 68 let, Pertoča 49; Anton Perkič, 68 let, Ropoča 36; Franc Žohar, 71 let, Dolnji Slaveči 133; Štefan Kozic, 71 let, Bukovnica 20; Jože Benkič, 72 let, Puconci 84; Karel Šiftar, 77 let, Murska Sobota, Partizanska 52; Florijan Srša, 78 let, Murska Sobota, Gregorčičeva 37; Bela Horvat, 79 let, Murska Sobota, Prešernova 16; Rudolf Fiedi, 79 let, Ratkovci 5; Ludvik Cesar, 80 let, Bogojina 110; Štefan Norčič, 83 let, Murska Sobota, M. Kuzmiča 12; Franc Sočič, 84 let, Murska Sobota, Kocljeva 2; Peter Matko, 86 let, Ižakovci 145; Ernest Ozvatič, 89 let, Ratkovci 22; Mihael Kuhar, 89 let, Rakičan; Matija Ošlaj, 43 let, Filovci 168; Gizela Vukan, 53 let, Moravci 62; Marija Flegar, 57 let, Murska Sobota, Kidričeva 4; Gizela Kutoš, 68 let, Puconci 21; Ivanka Kunej, 70 let, Kramarovci 29; Barbara Zver, 74 let, Lipa 139; Marija Cigan, 75 let, Gančani 45; Julija Gergar, 76 let, Križevci 11; Alojzija Žekš, 78 let, Pertoča 4; Jožefa Gomboc, 79 let, Gerlinci 27; Marija Pintarič 79 let, Panonska 13, Beltinci; Agneza Korpič, 79 let, Neradnovi 6; Etelka Ozvatič, 80 let, Križevci 159; Ana Bagari, 80 let, Tišinska 19, Murska Sobota; Terezija Balažic, 84 let, Cankarjeva 1, Beltinci; Ana Rajnar, 85 let, Krog 83; Marija Kerčmar, 85 let, Peskovci 36; Helena Marič, 85 let, Vadarci 51, Agata Kisilak, 87 let, Poznanovci 56; Ana Kuhar, 91 let, Tešanovci 91; Franc Šonaja, 23 let, Veržej 40; Zlatko Korošak, 2 meseca, Precetinci 9/a, Rudolf Videnšak, 53 let, Zasadi 30; Franc Pavličič, 58 let, Pristava 3; Anton Jančar, 58 let, Logarovci 27; Jože Sabotin, 67 let, Cven 10; Viktor Treppo, 71 let, Križevci 44; Avgust Štefanec, 76 let, Veržej 101; Matija Muršič, 78 let, Gibina 20; Peter Cmager, 89 let, Nunska graba 5; Marija Brunc, 66 let, Drakovci 19; Vera Letonja, 69 let, Drakovci 16; Terezija Plohl, 76 let, Dešnjak 54.

POROKE

Franc HORVAT, servirec, Lipa 119 in Marjana LONEC, konfekcionarka, Bratonci 123; Rainer Werner SCHATZ, orodjar, Merhart, ZR Nemčija in Jožefa LOPERT, natakarica, Dokležovje 2/s; Drago BALIGAČ, pletilec, Beltinci, Kocljevo naselje 25 in Ana TRATNJEK, gradbena tehnica, Murska Sobota, Štefana Kovača 11; Vito Marjan BERNJAK, socialni delavec, Melinci 122 in Rafina GRAJ, socialna delavka, Gornja Bistrica 160; Stanislav TERNAR, strugar, Nedelica 6 in Marija ZVER, konfekcionarka, Beltinci, Panonska 95; Jožef SREŠ, elektrikar, Bakovci, Poljska 9 in Bernarda ANTOLIN, konfekcionarka, Dokležovje 27; Štefan DOMITRIC, izdelovalec sponk, Ižakovci 162 in Zdenka BALAŽIC, medicinska sestra, Ižakovci 101.

ZLATA POROKA V BEZNOVCIH. Pomemben življenjski jubilej — zlato poroko — sta praznovala GERLEC Franc in Cecilija, roj. Krpič, iz Beznovec. Poročila sta se 1931 leta na Cankovi. Rodili so se jima štirje otroci, od tega trije še živijo. Že leta 1935 sta odšla za zaslužkom v Francijo, pozneje pa tudi v Nemčijo. Prihranila sta si toliko denarja, da sta si zgradila lasten dom. Zlatoproročno listino so jima izročili na krajevnem uradu v Bodoncih. Iskrene čestitke ob jubileju!

emona globtour

GLOBTOUR VABI NA SMUČANJE

JUGOSLAVIJA, ČSSR, POLJSKA, ITALIJA, AVSTRIJA

HOTELI - APARTMAJI
KONKURENČNE CENE

KUPON ZA PRIJAVO

Ime in priimek .....
Naslov .....
Zaposlen(a) .....
Številka os. izkaznice ..... izdana od SOB .....
se nepreklicno prijavljam za smučarski aranžma v .....
.....
v času od .. do .....
Kraj in datum ....
(podpis)

NA EN KUPON SE LAHKO PRIJAVI SAMO 1 OSEBA!
Kupon izrežite in ga najkasneje DO 20. NOVEMBRA 1981 pošljite v kuverti na eno izmed naslednjih Globtourovih poslovalnic: LJUBLJANA, Gosposvetska 4; MARIBOR, V. Kraigherja 4; NOVO MESTO, C. kom. Staneta 19; NOVA GORICA, Delpinova 24; BLED, Cesta svobode 9; PORTOROŽ, Obala 33, RADENCI, Hotel Radin.
Če pa se boste prijavili za gornji kupon, boste če vam bo žreb naklonjen, prejeli eno izmed naslednjih nagrad:
1. nagrada: 5.000 din popusta na prijavljen aranžma
2. nagrada: 3.000 din popusta na prijavljen aranžma
3. nagrada: 2.000 din popusta na prijavljen aranžma
4. do 13. nagrada: 10 vikend paketov v znanih turističnih krajih in zdraviliščih.

ŽREBANJE BO PRVI TEDEN V DECEMBRU! NE ZAMUDITE IZJEMNE PRILOŽNOSTI!

VESTNIK

Paketni nakup – prihranek za novo knjigo!

DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 5

Predstavljamo vam drugi in tretji paket družboslovnih knjig, katere lahko kupite z dvajset odstotnim popustom.

Drugi paket

Ana Kranjc: **IZOBRAŽEVANJE NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA**	**220 din**
Stevan Bezdanov: **ZDRUŽENO DELO IN IZOBRAŽEVANJE**	190 din
Ana Kranjc: **METODE IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH**	260 din
Emil Rojc: **IZOBRAŽEVANJE ZA DELO IN SAMOUPRAVLJANJE**	360 din
	1.030 din
— 20 % popust	206 din
	824 din

Drugi paket vsebuje knjige s področja izobraževanja, in bodo v vsakodnevno pomoč pedagoškim delavcem, zaposlenim za njihovo lastno izobraževanje, ter po mnenju strokovnjakov s spoznanji in usmeritvami prispevajo k uveljavljanju in izpeljavi usmerjenega izobraževanja, v tem trenutku najaktualnejše naloge na področju vzgojno-izobraževalnih dejavnosti.

Tretji paket

Več avtorjev: **INVENTIVNA DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU**	150 din
Gabrijel Devetak: **TEHNIČNE INOVACIJE**	550 din
Lojze Sočan: **POT V GOSPODARSKO RAZVITOST**	360 din
M. Bunc: **MARKETING V ZDRUŽENEM DELU**	390 din
Cveta Mlakar: **EKONOMSKI PROBLEMI NAŠE GRADITVE SOCIALIZMA**	250 din
	1.700 din
— 20 % popust	340 din
	1.360 din

Knjige tretjega paketa so v obdobju največjih naporov za stabilizacijo gospodarstva nepogrešljiv pripomoček za pravilno informiranost in usmerjenost vseh subjektov.

Za informacije ali naročila se obrnite na Delavsko enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali knjigarno DE v Ljubljani, Tavčarjeva 5, ter druge knjigarne po Sloveniji.

vaš prijatelj – VESTNIK

Na podlagi 34. člena Zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem (Ur. list SRS, številka 7/77 in 8 člena Zakona o prometu z nepremičninami (Ur. list SRS številka 19/76) ter 20. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini M. Sobota (Ur. objave številka 31/78)

razpisuje

Krajevna skupnost Ižakovci

javni natečaj

za oddajo stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo v k. o. Ižakovci.

Javni natečaj v nedeljo 15. novembra ob 9. uri na kraju samem in sicer:
parc. št. 1241/1 v izmeri 639 kv. m
parc. št. 1241/2 v izmeri 595 kv. m
Izklicna cena za posamezno parcelo je 60.000,00 din

Splošni pogoji natečaja so:

1. V izklicni ceni niso zaračunani republiški in občinski prispevek za kmetijsko zemljiško skupnost ter stroški komunalne opreme zemljišča, ki bremenijo kupca.
2. Kupec je dolžan zgraditi na kupljeni parceli objekte do III. gradbene faze najpozneje v 5. letih od sklenitve kupoprodajne pogodbe.
3. Varščina znaša 5.000,00 din jo je treba plačati pol ure pred pričetkom natečaja.
4. Plačilo izlicitirane cene za stavbno zemljišče mora biti izvršeno v 30 dneh od natečaja v korist žiro računa Krajevne skupnosti Ižakovci.

Cestno podjetje Maribor, n. sol. o., delavski svet TOZD vzdrževanje, Murska Sobota

OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE

CESTARJA

6 delavcev in sicer:
4 cestarji za območje občine Ljutomer
1 cestar za območje občine Murska Sobota in
1 cestar za območje občine Lendava

POGOJ:
— KV delavec
— 1 leto delovnih izkušenj
— poskusno delo 1 mesec.

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas.
Pismene ponudbe s priloženimi dokazili se bodo sprejemale 15 dni od objave razglasa na naslov: Cestno podjetje Maribor, TOZD vzdrževanje, Murska Sobota, Lendavska 64.
Kandidati bodo o sklepu organa za izbiro obveščeni v roku 40 dni, računajoč od zaključnega dne sprejemanja ponudb.

Imate posode s kurilnim oljem in plinske jeklenke spravljene na varnem mestu?

Zbor delavcev Gimnazije »Frana Miklošiča« Ljutomer **objavlja** naslednje prosto delo in naloge:

— ČISTILKE — določen čas (nadomeščanje delavke med bolniškim dopustom)

Nastop opravljanja del in nalog takoj po izteku razpisnega roka. Rok za prijave je 15 dni po objavi razpisa.

gozdarstvo in lesna industrija r. o.

62380 Slovenj Gradec - Gosposvetska 4

Telefon: 062/842571

s svojimi TOZD-i vam nudi naslednje izdelke in storitve:

- *SORTIMENTE GOZDNEGA LESA*
- *ŽAGAN LES IGLAVCEV*
- *IVERNE PLOŠČE*
- *OPLEMENITENE IVERNE PLOŠČE*
- *STENSKE OBLOGE*
- *STROPNE OBLOGE*
- *SUMO - suhomontažna vrata*
- *INTRO - okna*
- *IZOLIR - okna*
- *KLASIČNA vrata*
- *ROLETE za okna*
- *OMARICE za rolo*
- *OMARICE za platnene zavese*
- *TERMO - izolacijske sipe*
- *OBLAZINJENO POHIŠTVO*
- *TURISTIČNE STORITVE*

KVALITETA, FUNKCIONALNOST IN LEP VIDEZ SO PREDNOSTI IZDELKOV LESNE.

lesna
slovenj gradec

Radijski in televizijski spored od 30. oktobra do 5. novembra

PETEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Ob koncu tedna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.50 TV V ŠOLI: Tv koledar, nemščina, Slovenščina. 10.00 TV V ŠOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Risanka, Izobraževalna reportaža, Zadnje minute (do 12.05). 15.30 TV V ŠOLI: Nemščina, Slovenščina (do 16.30). 17.15 Poročila. 17.20 Čebelko hlaček, japonska risana serija. 17.45 Domači ansambli: Ansambel Vilija Petriča. 18.15 Obzornik. 18.25 Izobraževalna oddaja. 18.55 Ne prezrite. 19.10 Risanka. 19.15 Cikcak. 19.24 TV in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 10.00 Izsiljevanje na Atlantiku, nadaljevanje in konec. 21.40 Propagandna oddaja. 21.45 V znamenju. 22.00 Nočni kino: Sibirijada, 1. del sovjetskega filma.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.10 TV dnevnik v madžarščini. 17.30 TV dnevnik. 17.45 Suncokrili, otroška oddaja. 18.15 Koraki, mladinska oddaja. 18.45 TV kabaret: Klub M (za JRT I razen Zgb I). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Naš čas, dokumentarna serija. 20.45 Zagrebška panorama. 21.10 NARODNA GLASBA: Tanec. 21.40 V petek ob 22 uri, kulturni mozaik (do 23.40)

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program

17.40 Poročila, 17.45 Suncokrili, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika občine Rijeka, 18.45 Beseda mladih, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Srečanje v studiu, 21.00 Blakovih sedem, 22.05 V dvoje

Od 20.00 drugi program isto kot Ljubljana II

TV AVSTRIJA

9.05 Eci, peci, pec, 9.30 Ruščina, 10.00 Šolska TV, 10.30 Charles Chaplin, 11.50 Sledi Inferna, 12.05 Umetnost v Campusu, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Eci, peci, pec, 17.30 Dogodivščine Toma Sawyerja, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Pan-optikum, 18.30 Mi, 18.49 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (ser. film), 21.15 Modna revija, 21.20 Michael Heltau show, 22.10 Reklame in šport, 22.20 Nočni studio

TV MADŽARSKA

8.00 in 14.15 Šolska TV. 11.00 Kino za pet centov, amer. film. 16.05 Kratki filmi. 17.00 Prijatelj narave. 17.20 10 minut za ribiče. 17.30 Navzkrižno vprašanje, ugankarska igra. 18.00 Okno, reportaže. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Rekviem, dok. film. 20.30 Včeraj, madžarski film. 21.50 Klavirski koncert. 22.30 Delta, znanstveni magazin. 22.55 TV dnevnik.

SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Prijetno soboto vam želimo, 16.45 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.00 Poročila. 8.05 Glasba za cicibane: Naša četica koraka. 8.20 Lolek in Bolek, poljska risana serija. 8.30 Nihče kakor jaz, mladinska serija Tv Sarajevo. 9.00 Jelenček, otroška serija TV Zagreb. 9.30 Dokumentarna oddaja. 10.00 Velike šahovske osebnosti. 10.20 T. Hardy: Župan v Casterbridgeu, angleška nadaljevanka. 11.15 Poročila (do 11.20). .... Nogomet — jugoslovansko prvenstvo, prenos v odmoru Propagandna oddaja. 16.15 Košarka — Jugoslovansko prvenstvo, prenos v odmoru Propagandna oddaja. 17.45 Poročila. 17.50 Potovanje Charlesa Darwina, angleška dok. serija. 18.50 Naš kraj. 19.05 Zlata ptica. 19.10 Risanka. 19.15 Cikcak. 19.24 Tv in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Naše srečanje. 21.40 Modni utrinki. 21.45 Sibirijada, 2. del sovjetskega filma. 23.15 Tv kažipot. 23.35 Poročila.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.15 Narodna glasba. 17.45 Glasbeni album. 18.00 Resna glasba. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Gore sveta: Svete gore, dokumentarna serija. 20.55 Poročila. 21.05 Vidiki, dokumentarna oddaja. 21.35 Športna sobota. 21.55 Glasbena dediščina (do 22.40)

TV ZAGREB

Prvi program

9.30 do 13.50 pregled sporeda, 14.05 Pregled sporeda, 14.10 Poročila, 14.15 TV koledar, 14.25 Lutke, 15.25 Nogomet: Dinamo—Radnički, 17.15 Košarka: Iskra—Olimpija—Zadar, 18.45 Ko sem bil vojak, 19.15 Risanka, 19.21 EP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 DEPS (film), 21.30 Dnevnik 22.00 Šahovski komentar, 22.15 Nočni žep

Od 20.00 drugi program isto kot Ljubljana II

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV AVSTRIJA

18.25 Dober večer v soboto (Heinz Conrads), 18.50 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 19.50 Šport in reklame, 20.15 Stavimo, da . . ., 21.55 Reklame, 22.00 Šport, 22.20 Film o Rogerju Whittakerju.

TV MADŽARSKA

8.15 Šolska TV. 8.55 Za narodnosti. 9.15 Za otroke. 10.35 Reprize: Listi zgodovine, Družina Onedin, Kviz. 14.25 Za otroke. 15.30 Umetnostni film. 16.00 Mehika, dok. film. 16.35 Študio Pecs. 16.50 Puberteta, 2. del. 17.50 Madžarska—Norveška, nogomet. 20.00 TV dnevnik. 20.30 Ulice San Francisca, kriminalka. 21.20 Revija, balet. 21.50 Thyl Ulenspiegel, nadaljevanka. 23.20 TV dnevnik.

NEDELJA

RADIO MURSKA SOBOTA

PRENOS OSREDNJEGA SLOVENSKEGA SPOREDA.

TV LJUBLJANA

10.25 Poročila. 10.30 A. Dolenc: Resnična pravljica, lutkovna predstava. 11.10 Tv kažipot. 11.30 Igra vam godba milice. 12.00 Kmetijska oddaja. 13.00 Jugoslavija, dober dan. 13.35 Poročila (do 13.40). 15.50 Poročila. 15.55 Čudoviti prah, slovenski film. 17.15 Čez tri gore: Slovenski oktet. 17.40 Športna poročila. 17.50 Izgnanci, dokumentarni film. 19.10 Risanka. 19.15 Cik cak. 19.22 Tv in radio nocoj. 19.24 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 R. Cvetičanin: Sedem sekretarjev SKOJ-ā, nadaljevanka Tv Beograd. 21.00 Zanima me. 21.35 Športni pregled. 22.20 V znamenju.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

9.00 Oddaje za JLA (do 12.00). 16.00 Nedeljsko popoldne. 17.30 Maščevalci, ameriški film. 19.00 Risanke, 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Hoffmanove pripovedke, repotaža o baletni predstavi. 21.00 Včeraj, danes, jutri. 21.25 Hvala za pozornost, ponovitev zabavno glasbene oddaje (do 22.25)

TV ZAGREB

Pravi program

9.45 Pregled sporeda, 9.50 Poročila, 10.00 Nedeljsko dopoldne, 11.30 Narodna glasba, 11.58 EPP, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Jugoslavija, dober dan, 14.00 Pregled sporeda, 14.05 Za in proti, 14.35 Rdeči poni (film), 16.00 Nedeljsko popoldne, 17.30 Maščevalci (film), 19.00 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Sedem sekretarjev SKOJ, 21.00 EPP, 21.05 Potovanja, 21.35 Športni pregled, 22.20 Dnevnik

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV AVSTRIJA

Prvi program

11.00 Tiskovna ura, 12.00 Vzgojna oddaja, 14.45 Zelenooki (film), 16.20 Korczak in otroci, 17.35 Risanka, 17.40 Helmi, 17.45 Klub seniorjev, 18.30 Dokumentarna oddaja, 19.00 Avstrija v sliki, 19.25 Religija, 19.30 Čas v sliki, 19.50 Šport, 20.15 Plesala je sama (film), 21.45 Šport, 22.00 Michael Guttenbrunner.

Drugi program

11.00 Koncert, 15.15 Grešnik Boleslav, 16.30 Pojmo skupaj, 17.00 Dokumentarni film, 18.30 Okay, 19.30 Čas v sliki, 19.50 Spodnjih desettisoč (film), 22.25 Umiranje in smrt v glasbi, 23.30 Šahovski komentar,

TV MADŽARSKA

7.50 Šola za vsakogar. 8.50 Za otroke. 10.25 Za naše zdravje. 10.30 TV film. 11.30 Gimnastika. 14.20 Človekova glasba. 15.15 17 trenutkov pomladi. 16.30 Poje L. Domahidy. 16.55 Koledar. 18.00 Priporočamo naše sporede. 19.00 Teden. 20.00 Poročila. 20.05 Siva eminenca, TV igra. 21.15 Družabna igra. 21.55 Šport. 22.05 Brahms: Nemški requiem. 23.15

PONEDELJEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Spored slovenske narodnozabavne glasbe, 16.30 — Športna oddaja, 16.40 — Najbolj iskane plošče preteklega tedna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.45 Tv v šoli: Tv koledar, Geometrija, Kultura branja, Sodobna afriška književnost. 10.00 Tv v šoli: Materinščina, Risanka, Zemljepis, Mali program, Risanka, Iz arhiva šolske TV, zadnje minute (do 12.05). 15.30 Tv v šoli: S. Pavlović—Strašni volk, Geometrija, Matematika, Biologija (do 16.35). 17.10 Poročila. 17.15 Ciciban, dober dan: Kako pravljica oživi. 17.30 Nobelovci: Marie Curie, zadnji del dokumentarne serije. 18.05 Za zdravo življenje II. 18.15 Igrajva se, oddaja iz cikla Otrok in igra. 18.35 Obzornik. 18.45 Kontra ritem, mladinska oddaja. 19.15 Risanka. 19.20 Cik cak. 19.24 Tv in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Ivan Mrak: Blagor premagancev, drama. 21.10 Kulturne diagonale. 21.50 V znamenju.

ODDAJNIKI II. TV mreže:

17.10 Tv dnevnik v madžarščini. 17.30 Tv dnevnik. 17.45 Pot okoli cveta, otroška oddaja. 18.00 Miti in legende. 18.15 Izobraževalna oddaja. 18.45 Športni grafikon. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Po poteh spoznanj. 20.50 Zagrebška panorama. 21.15 Skag, serijski film (do 22.05).

TV ZAGREB

Prvi program

8.45 do 12.05 Izobraževalni spored, 15.30 do 16.35 Izobraževalni spored, 17.35 Pregled sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Pot okoli sveta, 18.15 TV koledar, 18.25 Miti in legende, 18.25 Kronika občine Karlovec, 18.45 Kontra ritem, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Jaz, Rade Tomov, 20.55 EPP 21.00 Izbrani trenutek, 21.50 Dnevnik 22.05 Šahovski komentar

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Jutranja poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.30 TV kuhinja, 10.00 Šolska TV, 10.30 Notredamski zvonar (film), 12.20 Dok. film o invalidih-umetnikih, 12.50 Pokopališče na morju, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Eci, peci, pec, 17.30 Lassie, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Konjske zgodbe, 18.30 Mi, 19.00 Avstrija v sliki, 19.25 Religija, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Šport v ponedeljek, 21.05 Profesionalci (ser. film), 21.55 Večerni šport, 22.25 Poročila.

Drugi program

17.45 Prevajalec orientalskih jezikov, 18.15 Mrtvaški ples, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dokumentarni film,

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV MADŽARSKA

Ni sporeda

TOREK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Glasbena oddaja, 16.40 — Aktualna tema — MALO GOSPODARSTVO, 18.00 — Sotočje, 18.45 — Prijetni glasbeni utrinki, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

8.55 Tv v šoli: Tv koledar, G. Vitez: Zrcalce, Rišemo, Dnevnik 10. 10.00 Tv v šoli: Dokumentarni film, Risanka, Književnost in jezik, Mali program, Risanka, Glasbeni pouk, Zadnje minute (do 12.05). 16.00 Šolska Tv: Vstaja, Živa bitja so odvisna drug od drugega. 17.30 Poročila. 17.35 Lolek in Bolek, poljska risana serija. 17.45 Srečanje koroških vižarjev. 18.10 Pisani svet. 18.40 Obramba in samozaščita. 19.10 Risanka. 19.15 Cik cak. 19.24 Tv in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Študent naj bo, dokumentarna oddaja. 20.50 Propagandna oddaja. 20.55 A. S. Puškin: Male tragedije, 1. del sovjetske nadaljevanke. 22.15 V znamenju. 22.30 Za lahko noč z Martialom Solalom, 3. del.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.10 Tv dnevnik v madžarščini. 17.30 Tv dnevnik. 17.45 Suncokrili, otroška oddaja. 18.15 Življenje knjige. 18.45 Zeleni kabaret. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Bing Crosby — Življenje in legenda, 1. del glasbene oddaje. 20.55 Trgatev v župi, dokumentarna oddaja. 21.25 Zagrebška panorama. 21.50 Tadž Mahal, indijski dokumentarni film (do 22.05).

TV ZAGREB

Prvi program

9.05 do 12.05 Izobraževalni spored, 15.30 do 16.20 Izobraževalni spored, 17.35 Pregled sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Suncokrili, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika občine Osijeka, 68.45 Obramba in zaščita, 19.15 Risanka, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik 19.55 EPP, 20.00 Stop — notranje — politična oddaja, 20.55 EPP, 21.00 Igrani film, 22.40 Dnevnik

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV AVSTRIJA

17.00 Eci, peci, pec, 17.25 Tudi hec mora biti, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Hidroplan 121 SP, 18.30 Mi, 18.54 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Teleobjektiv, 21.00 Zrcalne slike, 21.45 Videoteka,

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.00 Šolska TV. 16.00 Večeri v Golyavaru, 4. del. 16.35 Dolga pota vojne, nadaljevanka. 17.40 Sem povsem dobro: György Korda. 18.10 Šahmat; Karpov—Korčnoj. 18.30 Panonska kronika. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Pravljica. 20.10 Družina Onedin, nadaljevanka. 20.55 Študio 81, kulturni tednik. 21.55 Tveganje, konkurenca na svetovnem tržišču. 22.25 TV dnevnik.

SREDA

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Nekaj minut z . . ., 16.30 — Koncert na domačem valu, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

9.00 Tv v šoli: Tv koledar, Učenci v samoupravni družbi, LR Kitajska, Zanimivo potovanje. 10.00 Tv v šoli: Biologija, Risanka, Kocka, kockica; Mali program, Ruščina, Telesna vzgoja, Zadnje minute (do 12.05). 17.25 Poročila. 17.30 Cirkus. 17.55 Romantika proti klasicizmu, angleška kulturno-dokumentarna serija. 18.25 Obzornik. 18.40 Balet za vsakogar: Kako so rešili balet, angelška serija. 19.10 Risanka. 19.15 Cik cak. 19.24 Tv in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Film tedna: Prijatelj iz Amerike, zahodnonemški film. 22.00 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov. 22.05 V znamenju.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.10 Tv dnevnik v madžarščini. 17.30 Tv dnevnik. 17.45 Neven, otroška oddaja. 18.15 Reportaža. 18.45 Amaterji. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Športna sreda. 22.00 Tv dnevnik (do 22.15)

TV ZAGREB

Prvi program

9.00 do 12.05 Izobraževalni spored, 16.20 Pregled sporeda, 16.25 Poročila, 16.30 Kronika občin Bjelovara, 17.00 Neven, 17.30 Nogomet: Velež—Leipzig 19.15 Risanka, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Športna sreda, 22.00 Dnevnik

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV AVSTRIJA

Prvi program

9.00 Jutranja poročila, 9.05 Tudi hec mora biti, 9.35 Francoščina, 10.05 Šolska TV, 10.35 Dokumentarni film, 12.00 Nelepa dežela, 12.15 Teleobjektiv, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Lutke, 17.30 Wickie in silaki, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 Smeh na recept, 18.30 Mi, 18.49 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dokler živimo (film),

Drugi program

18.00 Dežela in ljudje, 18.30 Bonanca, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kultura v sredo, 21.05 Religije sveta, 21.50 Deset pred deseto, 22.20 Pozdrav Fred Astairu,

TV MADŽARSKA

8.05 in 15.05 Šolska TV. 10.20 Po bogu prvi, francoski film. 16.40 Burleska. 16.55 Obletnica oktobrske revolucije. 17.40 Svita se, madžarska družbena filmska drama. 19.30 TV dnevnik. 19.55 Nogomet: Standard Liege—Vasas, tekma za pokal pokalnih zmagovalcev, prenos iz Liega. 21.45 Mozart: Koncert za klavir v B-duru. 22.10 TV dnevnik.

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

15.30 — Zabavna glasba, vmes reklamna sporočila, 16.00 — Dnevnik, 16.10 — Glasbena oddaja, 16.30 — Delegatska tribuna, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.

TV LJUBLJANA

Tv v šoli: Tv koledar, Mesto, v katerem živim; Torus, Mehkužci. 10.00 Tv v šoli: Risanka, Združeni narodi, Risanka, Pravljica, Zadnje minute (do 11.55). 15.50 Šolska Tv: Vstaja, živa bitja so odvisna drug od drugega. 17.20 Poročila. 17.25 Jelenček, otroška serija Tv Zagreb. 17.55 Mozaik kratkega filma: Ciprska poroka, ciprski film. 18.30 Obzornik. 18.40 Mladi za mlade: Mornar naj bo. 19.10 Risanka. 19.15 Cik cak. 19.24 Tv in radio nocoj. 19.26 Zrno do zrna. 19.30 Tv dnevnik. 19.55 Vreme. 19.57 Propagandna oddaja. 20.00 Studio 2. 21.30 Orgelski koncert Huberta Berganta s solistoma Antonom Grčarjem in Stankom Arnoldom. 21.50 V znamenju.

ODDAJNIKI II. TV MREŽE:

17.10 Tv dnevnik v madžarščini. 17.30 Tv dnevnik. 17.45 Mi smo smešna družina, otroška serija. 18.15 Znanost. 18.45 Evrogol. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Teleskopija. 21.00 Po izbiri. 23.00 24 ur (do 23.05)

ljubljanska banka
Pomurska banka

TV ZAGREB

Prvi program

8.55 do 11.55 Izobraževalni spored, 15.30 do 16.20 Izobraževalni spored, 17.35 Pregled sporeda, 17.40 Poročila, 17.45 Mi smo smešna družina, 18.15 TV koledar, 18.25 Kronika občin Splita, 18.45 Evrogol, 19.15 TV kuhinja, 19.21 EPP, 19.27 Nocoj, 19.30 Dnevnik, 19.55 EPP, 20.00 Paralele, 20.45 EPP, 20.50 Hobi v sobi, 21.45 Dnevnik, 22.00 Šahovski komentar

TV AVSTRIJA

Prvi program 10.00 Šolska TV, 10.30 Dokler živimo (film), 12.05 Možje z jeklenimi živci, 12.15 Waltonovi, 13.00 Opoldanska redakcija, 17.00 Eci, peci, pec, 17.30 Marco, 17.55 Spanček Zaspanček, 18.00 TV kuhinja, 18.30 Mi, 18.54 Reklame, 19.00 Avstrija v sliki, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Družinski svet, 21.15 Med večerom in jutrom, 22.00 Večerni šport,

Drugi program

17.45 Šolska TV, 18.00 Popotovanje po Avstriji, 18.30 Bonanca, 19.23 Reklame, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dalli—dalli, 21.45 Reklame, 21.50 Deset pred deseto, 22.20 Klub 2 in poročila

TV MADŽARSKA

8.05 in 14.05 Šolska TV. 16.10 Italijanski muzeji: Poldi Pezzoli Milano. 16.35 Dolga pota vojne, 3. del. 17.20 TV borza. 17.30 Za cicibane. 18.00 Emilne Gyagyovszky, portret. 18.25 Pedagoški forum. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Ranjeni planet, nadaljevanka. 20.25 Kviz. 20.55 Telešport. 21.35 Mladinska ura. 22.35 TV dnevnik.

tedenski koledar

PETEK, 30. oktober — Sonja
SOBOTA, 31. oktober — Krištof
NEDELJA, 1. november — Dan mrtvih
PONEDELJEK, 2. november — Dušanka
TOREK, 3. november — Just
SREDA, 4. november — Karel
ČETRTEK, 5. november — Sabina

kino

»PARK« MURSKA SOBOTA

30. oktobra ob 16. uri francoska barvna risanka: SREČNI LUKEC IN BRATJE DALTON« ter ob 18. in 20. uri angleški barvni kinemaskopski film: »POLNOČNI EXPRES«;

1. novembra ob 18. in 20. uri angleški barvni kinemaskopski film: »POLNOČNI EXPRES«;

2. in 3. novembra ob 18. in 20. uri ameriški barvni vistavisionski film: »OTOK NA STREHI SVETA«;

4. in 5. novembra ob 18. in 20. uri francoski barvni vistavisionski film: »POLICAJ ALI LOPOV«.

ČRENŠOVCI

30. in 31. oktobra ter 1. novembra ameriški barvni film: »NA SLEDI ZLOČINA«.

LJUTOMER

30. in 31. oktobra ter 1. novembra ameriški film: »EMANUELA«;

4. in 5. novembra ameriški film: »RDEČILO ZA USTNICE«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

31. oktobra in 1. novembra film: »LJUBEZEN PRVIČ«.

LENDAVA

31. oktobra ob 17. in 19.30. uri britanski film: »TIRALICA ZA STEGNEROM«;

1. novembra ob 17. in 19.30. uri ameriški film: »PREPOVEDANE SANJE«;

5. novembra ob 17. in 19.30. uri ameriški film: »GUSAR Z JAMAJKE«.

GORNJA RADGONA

30. oktobra ob 19. uri ameriški film: »FLIPER«;

31. oktobra ob 19. uri ameriški film: »MESTO, KI SE JE BALO SONČNEGA ZATONA«.

1. novembra ob 9.30. uri ameriški film: »FLIPER« in ob 17. uri ameriški film: »MESTO, KI SE JE BALO SONČNEGA ZATONA«.

4. in 5. novembra ob 19. uri ameriški film: »DOM JE MRTEV«.

prodam

OSEBNI AVTO R-6 TL ugodno prodam. Jaklin, V. Polana 44. M—3714

ŠKODO prodam. Črenšovci 131. M—3716

MEŠANI GOZD v Stanjevcih (54 arov) in motor od NSU 1200 prodam. Stanjevci 3, G. Petrovci. M—3717

AVTO AMI 8 dobro ohranjen, prodam. Alojz Žnidarič, Vučja vas 57, Križevci pri Ljutomeru. M—3718

KORUZO v storžih prodam. Informacije. Poljoobskrba, Markišavska 5, M. Sobota. M—3722

AUSTIN 1300 letnik 1971 v voznem stanju, ugodno prodam. Ogled po 16. uri. Slavko Tominc, Kolodvorska 40, Lendava. M—3725

DVE SVINJI za zakol (130 kg) hranjeni z domačo hrano, prodam. Krog 82. M—3726

220 literski sod — star 2 leti, prodam. Krog 98. M—3727

HLADILNIK GORENJE (170 l) z zamrzovalno skrinjo, še z garancijo, prodam. Horvat, Krog 57. M-3706

TELEVIZOR črno-beli prodam. Cvetna 7, Bakovci. M-3708

PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO in peč na olje, prodam. Šebjanič, Stara 14. M-3709

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Ivan Pintarič, Šalamenci 82, p. Puconci. M-3710

SOLTON CHORUS 100 in SUPREM 100 W, ojačevalec za kitaro, električno kitaro IBANEZ, kopija GIBSON SG s kovčkom, dva pevska boksa SOLTON POLYWOISE 200, štiri mikrofone in razne efekte za kitaro prodam. Mičo Gošnjak, Vrazova 8, Ljutomer, telefon 81-375. M-3712

TRAJNOGOREČO PEČ in črno-beli televizor s šestimi antenami prodam. Janez Weindorfer, Rakičan, blok 7. M-3713

NOVO, ENONADSTROPNO HIŠO v okolici Murske Sobote (centralno ogrevana, telefon) z vrtom, takoj vseljivo, prodam. Telefon od 15. do 20. ure: 068 72-700. M-OP

KUHINJSKO POHIŠTVO: mizo s stoli in omaro ter peč na trda goriva prodam. Ogled popoldne. Kidričeva 2, M. Sobota. M-3707

GARSONJERO v Murski Soboti, Staneta Rozmana 3, prodam. Informacije po 18 uri: telefon 062 772-795. M-3495

LOKAL — KEMIČNA ČISTILNICA v centru Lendave, Partizanska ulica 43, naprodaj. Informacije od 7. do 15. ure. Lokal obratuje. M-3553

GRADBENO PARCELO z lokacijskim dovoljenjem v Polani pri Murski Soboti prodam. Naslov v upravi lista. M-3699

PEČ za centralno kurjavo, 35.000 kalorij, ugodno prodam. Cankarjeva 64. M-3700

TRI VOZNE KRAVE, kontrola A, prodam. Žitkovci 38, p. Dobrovnik. M-3702

PRALNI STROJ GORENJE, potreben manjšega popravila, ugodno prodam. Ivana Regenta 31, M. Sobota. M-3703

FIAT 750, letnik 1980, karamboliran, ugodno prodam. Informacije Tripkovič, Staneta Rozmana 14, M. Sobota. M-3704

ZAMRZOVALNO OMARO GORENJE (240 l), avtomobilske gume TIGER — radijalke, 145 x 13, 4 kom., in otroški voziček prodam. Ogled dopoldne, razen torka in srede: Varga, Kocljeva 2, M. Sobota. M-3773

ZASTAVO 101, letnik 1976, ugodno prodam. Telefon 23-289. M-MM

ZASTAVO 101, letnik 1976, prodam. Ogled popoldne. Štefan Gjergjek, Mladinska 25, M. Sobota. M-3774

ČRNI KRZNENI PLAŠČ št. 44—46 PRODAM. Naselje 14. divizije 3, Murska Sobota, telefon 22-238. M-3775

PASATT L, model 1979, registriran do oktobra 1982, ugodno prodam. G. Bistrica 80/B. M-3776

FOTOAMATERJI!
APARAT ZA POVEČAVO SLIK OPEMUS III in kinoprojektor MEOS DUO, 8 mm, prodam. Bunderla, Stara ulica 1, telefon 23-417. M-3777

TELEVIZOR ANTLANTIK črnobeli prodam. Informacije v soboto in nedeljo. Kovačevci 12, p. Grad. M-3778

DVA NOVA PLASTIČNA REZERVOARJA (po 2000 l), PRODAM. Šendlinger, Radenci 68/C. M-3705

ŽAGAN LES (deske) PRODAM PO UGODNI CENI. Vučja gomila 24. M-OP

DIANO CITROEN, letnik 1977, registrirano do 1. 2. 1982, prodam. Jože Tušek, Dolgovaške gorice 197. Ogled vsak dan od 15. do 18. ure. Le-346

WARTBURG 353 W, letnik 1976, ugodno prodam. Pojbič, Partizanska 91 Lendava. Ogled popoldne. M-3757

KARAMBOLIRANO ŠKODO 110 LS, letnik 1979, prodam. Željko Mavrič, Radenci 245, telefon št. 73-132. Kličite po 18. uri. M-2759

SMUČI (175) z vso opremo prodam. Perš, Stara 2/IV. M-3761

OPEL KADET B PRODAM. Prekmurske čete 1. M-3762

BELO FASADNO OPEKO PRODAM. Naslov na upravi lista. In-369

TRAKTOR ZETOR 3511 S, letnik 1972, 42 KM, ugodno prodam. Viktor Kučan, Adrijanci 26, G. Petrovci. M-3763

FIAT 750, letnik 1980, prodam. JLA, M. Sobota. M-3764

NSU 1200 C, letnik 1971, registriran do oktobra 1982, ugodno prodam. Informacije dopoldne: telefon 21-150. M-3765

PARCELE GOZDA (mešani in bukov), prodam. Naslov v upravi lista. M-3767

KOBILO PRODAM. Aleksander Kovač, Adrijanci 78, p. G. Petrovci. M-3767

POLJSKI FIAT — novi, prodam. Delno možno plačilo s čekom. Štefan Novak, Mačkovci — blok. M-3769

ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK IN HLADILNIK — rabljen, prodam. Žitna 8. M-3770

DELE ZA AMI 8 prodam. Ogled vsak dan po 16. uri, informacije dopoldan na tel. 21-383. Kovač, Selo 97. M-LK

MALE PUJSKE PRODAM. TIŠINA 17. M-3779

KRAVO stelno ali telico brejo, prodam. M. Petrovci 18. M—3730

GRADBENO PARCELO z gradbenim dovoljenjem v Hercegovščaku pri G. Radgoni in 1500 kom. betonske opeke, prodam. Rudi Recek, Trate, blok 2, G. Radgona. M—3732

DVA PLUGA skoraj nova in Fiat 1300 — prevoženih 29.000 km, prodam. Anton, Jerebic, Gančani 44. M—3733

kupim

LIČKALNIK ZA KORUZO KUPIM. Ernest Vrečič, Strukovci 44, p. Bodonci. M-3766

GRADBENO PARCELO v Murski Soboti kupim. Naslov v upravi lista. M-3771

PIANINO KUPIM. Ludvik Tibaut, Arh. Novaka 7. Murska Sobota, telefon 22-673. M-3772

sobe

MLADEGA FANTA sprejmem za sostanovalca. Ciril Metodova 1, Murska Sobota. M-3724

OPREMLJENO SOBO ODDAM FANTU. Naslov na upravi lista. M-3728

OPREMLJENO SOBO, centralno ogrevano, oddam dekletu! Naslov v upravi lista. M-3745

Dragi hčerki ZDENKI FRIDAU iz Janževega vrha želijo za njen 19. rojstni dan in god vse najboljše z željo, da bi bila še mnoga leta srečna in zdrava ter še naprej tako pridna in skrbna — mama, ata, sestra Silva z možem Francem, mala Valerija in Dejan pa ji pošiljata koš poljubčkov.

zaposlitve

KV ali priučena kovinostrugrja zaposlim. OD po dogovoru. Geza Kranjec, mehanik, Martjanci 28. M-3723

SKRBNO ŽENSKO ali dekle iščemo za vodenje moderno opremljenega doma v Zagrebu. Hrana, stanovanje, socialno zavarovanje in dobri OD zagotovljeni. Družina Godec, Brače Marenkoviča 85, Zagreb. M-3729

OTROKA SPREJMEM V DOPOLDANSKEM ČASU V VARSTVO. Naslov v upravi lista. M-3760

SAP-VIATOR

HOTEL „LIPA" LENDAVA
vas vabi na
dneve ribje pojedine

v četrtek, petek in soboto (od 29. do 31. oktobra). Ob večerih vas bo zabaval ansambel Atlantik.

Obenem vas odslej vabimo ob petkih in sobotah na plesne zabave!

Priporoča se HOTEL LIPA LENDAVA — tel.: (069) 75-722.

OBVESTILO NAROČNIKOM VESTNIKA

Naročnike Vestnika doma in v tujini, ki doslej še niso poravnali naročnine Vestnika, prosimo, da to storijo čimprej, saj le tako lahko tudi mi pravočasno poravnavamo svoje obveznosti.

Naročnino Vestnika lahko nakažete po prejetih položnicah, iz tujine pa po poštnih nakaznicah na naslov: Zavod za časopisno in radijsko dejavnost, Titova 29/I, 69000 M. Sobota, osebno na upravi Vestnika v M. Soboti, pri Integralu v Ljutomeru in na upravi Nepujsaga v Lendavi.

UPRAVA VESTNIKA

razno

PREKLIC!
Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 04029-5, izdano pri HKS pri KZ Gornja Radgona. Adolf Kraner, Apaška cesta 5, Gornja Radgona. M-3711

VDOVA, stara 51 let, želi spoznati moškega, sterega od 55 do 60 let, ki bi ji hotel biti v pomoč na kmetiji. Resni interesenti naj dvignejo naslov na upravi lista. M-3720

PREKLIC!
Preklicujem vse neresnične in žaljive besede, ki sem jih izrekla o Majdi Gider iz Murske Sobote, Stara ulica 18 in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Ivanka Kovačič, Tomšičeva 3, Lendava. M-3721

PREKLIC!
PREKLICUJEM veljavnost spričeval OŠ Edvard Kardelj Kobilje. Branko Ferencek, Kobilje 12, p. Dobrovnik. M-3749

MEŠANI GOZD BLIZU MURSKE SOBOTE zamenjam z doplačilom za 5-arsko parcelo v Rakičanu ali Črnelavcih. Naslov v upravi lista. M-MM

IZDELUJEM VSE VRSTE NAVADNIH IN TAPECIRANIH OKVIRJEV ZA SLIKE TER OPRAVLJAM STEKLARSKA DELA. Milan Maučec, Tišina 6. M-3755

ZNANO STRANKO, ki je s prijateljico 21. oktobra v času dopoldanske malice kupila v blagovnici zimske škornje in plačala 1908,70 din s čekom prosimo, da se oglasi pri blagajni v Blagovnici, ker je verjetno pomotoma odnesla ček s seboj. M-3758

ŽENSKO, staro do 60 let starosti, iščem za pomoč v gospodinjstvu na kmetiji. Naslov v upravi lista. M-3768

IZLET V BEOGRAD
13. novembra

OGLED HIŠE CVETJA, MUZEJA 25. MAJ, KALEMEGDANA, SPOMENIKA NEZNANEMU JUNAKU NA AVALI IN PANORAMSKI OGLED BEOGRADA.

●●●

PODROBNEJŠE INFORMACIJE NA UPRAVI VESTNIKA ali po telefonu 21-383.
Število potnikov omejeno, zadnje prijave s plačilom do 5. novembra.

ljubljanska banka

Komisija za delovna razmerja pri LB — Pomurski banki Murska Sobota

objavlja

za potrebe PE Ljutomer prosta dela in naloge

vodja odseka splošnih poslov v PE Ljutomer

Poleg splošnih pogojev pričakujem od kandidatov:
— srednjo šolo ekonomske ali upravno-administrativne smeri
— 3 leta ustreznih delovnih izkušenj
— znanje strojepisja
— zanesljivost, komunikativnost, točnost

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas z 2-mesečno poskusno dobo.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: LB — Pomurska banka, M. Sobota, Trg zmage 7.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

PROIZVODNO TRANSPORTNO PODJETJE
AVTORADGONA
GORNJA RADGONA

Proizvodno transportno podjetje AVTORADGONA n. sol. o., Gornja Radgona, Ljutomerska 26, razpisuje:

I. na osnovi sklepa delavskega sveta delovne organizacije naslednja prosta dela in naloge za dobo 4 let:

predsednika kolegijskega poslovodnega organa delovne organizacije

II. na osnovi sklepa delavskega sveta TOZD Proizvodnja bivalnih enot naslednja prosta dela in naloge za dobo 4 let:

direktorja tozd proizvodnja bivalnih enot

Pogoji:
Pod I: visoka ali višja strokovna izobrazba in najmanj pet let delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih;
Pod II: visoka ali višja strokovna izobrazba, znanje tujega jezika ter pet oz. tri leta delovnih izkušenj na delovnih mestih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Poleg navedenih pogojev morajo imeti kandidati ustrezne moralnopolitične kvalitete, ki se kažejo v odnosu do samoupravne družbene ureditve in sposobnosti za razvijanje samoupravnih odnosov ter razvit čut odgovornosti do dela in delovnih ljudi in v osebni poštenosti ter morajo izpolnjevati ostale pogoje določene z zakonom.

Prijave se vložijo v kadrovskem oddelku delovne organizacije v 15 dneh od dneva objave razpisa.

Prijavljene kandidate bomo obvestili o opravljeni izbiri v 60 dneh od poteka roka za sprejem prijav.

VESTNIK

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/I — Ureja uredniški odbor:

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Janez Kurbus, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Žunec, Günter Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefon: Novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celotetna naročnina 300,00 din, polletna 150,00, za inozemstvo celoletna naročnina 700,00 din (330 Sch, 47 DM), za delovne organizacije 400,00. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-4-01176 — Cena posamezne številke 8 dinarjev. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ABC POMURKA „AGROMERKUR" TOZD Proizvodnja perutninskega mesa Murska Sobota

objavlja
prosta dela in naloge

strojnika v hladilnici

Pogoji: KV ključavničar ali KV avtomehanik,

1 leto delovnih izkušenj in odslužen vojaški rok

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh od dneva objave na naslov:

ABC POMURKA „AGROMERKUR" — kadrovska služba, Murska Sobota, Ivo Lola Ribarja 4.

prodam

AVTO VW 411 prodam. Informacije v gostilni TROMEJNIK-SUKIČ v Martinju. M—3734

AUSTIN 1300, registriran, v voznem stanju, prodam. Cena 20.000 din. Jože Zver, Velika Polana 106/A. M—3735

MALE PUJSKE PRODAM. Lendavska 36, M. Sobota. M—3736

ZASTAVO 101 L, dobro ohranjen, ugodno prodam. Bakovci 134. M—3736

GRADBENO PARCELO v okolici Murske Sobote prodam. Naslov v upravi lista. M—3737

MOPED 15 SLC, registriran, ugodno prodam. Ivan Kramberger, Radvenci 40, p. Spodnji Ivanjci pri Negovi. M—3738

BARVNI TELEVIZOR GORENJE in trifazno vodno črpalko s hidroforjem in avtomatom prodam. Murska Sobota, Naselje B. Kraigherja 5, pri osnovni šoli III. Ogled po 15. uri. M—3739

MALE PUJSKE PRODAM. Tišina 8. M—3740

Ste poučeni o praktični in taktični uporabi sredstev in naprav za gašenje

MOSKVIČ, letnik 1979, prevoženih 25.000 km, registrirano za eno leto, prodam. Ivan Korošec, Rožički vrh 6, p. Videm. M—3741

VW 1300, original nemški, zelo ohranjen, ugodno prodam. Glavica, St. Rozmana 6, M. Sobota, telefon 22-059. M—3742

RENAULT 4 TLS, garažiran, odlično ohranjen, poceni prodam. Temlinova 6, M. Sobota, M—3743

KOTEL ZA ŽGANJEKUHO PRODAM. Panovci 16, p. Križevci v Prekm. M—3744

REGAL ZA DNEVNO SOBO UGODNO PRODAM. Maks Majcenovič, Staneta Rozmana 2/V, M. Sobota. M—3746

ŠKODA 110 L, karambolirana, naprodaj. Informacije: GORENJE SERVIS. M. SOBOTA. M—3748

ZASTAVO 750, SUNDBEAM HILLMAN in prikolico za živino ugodno prodam. Rogašovci 44. M—3750

VSELJIVO ENODRUŽINSKO HIŠO UGODNO PRODAM. Jože Kolar, Mekotnjak 44/A, p. Ljutomer. Informacije po telefonu 069 22-622 ali ogled ob nedeljah: Kolarič, Mekotnjak 43. M—3751

RENAULT 4, letnik 77, ugodno prodam. 14. divizije 75, Murska Sobota, telefon 23-973. M—3752

ZETOR 4718, letnik 1976, 42 KM s kabino, koso in kompresorjem ugodno prodam ali menjam za steyr 430 (30 KM). Prečna 18, Bakovci. M—3753

TRAJNOGOREČO PEČ EMO-4 UGODNO PRODAM. Naslov v upravi lista. In—368

AVTOMOBIL ZASTAVA 750, po zelo ugodni ceni naprodaj. Zdravko Murkovič, Cezanjevci 62, p. Ljutomer. In—367

AMI-8, letnik 1974, prodam. Martjanci 15. M—3754

TAM 5000, letnik 1967, z dvema pogonoma, vozen, ugodno prodam. Spodnja Korena 4, p. Sp. Duplek, 62241 Maribor. M—OP

KRAVO, staro pet let, 8 mesecev brejo, kontrola A, ugodno prodam. Gornji Petrovci 89. M—3756

REZAN BOROV LES (za ostrešje), ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M—3756

Listje šumeče gre za nami
izgublja se v naših poteh
in za modrimi gorami
ugasne naš smeh . . .
(Kosovel)

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in brata

Štefana Domitrica

kmetovalca iz Ižakovec 162

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so mu v težkih trenutkih lajšali bolečine, nam izrekli sožalje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala za nesebično pomoč v času najtežjih trenutkov njegove bolezni dr. Vesni Miloradovič in osebju iz kliničnega centra v Ljubljani. Hvala delovnim kolektivom in posameznikom za vence, cvetje in prispevke v dobrodelne namene. Hvala g. župniku iz Beltinec in Kapele za pogrebni obred, pevcem pa za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Neutolažljivi vsi, ki so te imeli radi.

ZAHVALA

V 45. letu starosti je prenehalo biti plemenito srce dragega moža, očeta, sina in brata

Štefana Ficka

iz Vidonec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so ga pospremili na mnogo prezgodnji zadnji poti, nam izrazili sožalje in njegov grob zasuli s cvetjem. Posebna hvala medicinskemu osebju ušesnega oddelka v M. Soboti za lajšanje bolečin, TOZD Komunala in Osnovni šoli Grad za darovano cvetje. Hvala tudi duhovnikom za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke ter govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Vidonci, 16. 10. 1981

Žalujoči: žena Vikica, sin Marjan, hčerka Jožica, mama, brata Rudi in Franc z ženo, sestre Cilika, Milika z družinama in Cvetka

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega moža, očeta, dedija, sina, brata, tasta, strica, svaka in botra

Konrada Donka-Pubija

brivskega mojstra

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pismeno in ustno izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala vsem delovnim kolektivom, obrtnemu združenju in posameznikom za darovane vence in cvetje. Iskrena hvala dr. Vučaku in dr. Horvatu ter osebju intenzivnega — internega oddelka soboške bolnišnice, govorniku tov. Goldinskemu za poslovilne besede, g. župnikoma za pogrebni obred, cerkvenim pevcem za odpete in godbi na pihala za odigrane žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

M. Sobota, 14. X. 1981

Žalujoči: žena, sin Drago in hčerka Tatjana z družinama, mama, sestra Mancika in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

30. oktobra mineva leto dni, polne žalosti in bolečine, odkar nas je brez slovesa za vedno zapustil naš dragi mož, očka, sin in brat

Jože Lovenjak

dimnikar iz Gornjih Slaveč

Odkar te ni več med nami je življenje grenko, pusto in prazno. V naših srcih so ostale boleče, nezaceljene rane. Grenko je spoznanje, da te ni več in nadvse boleča je resnica, da te nikoli več ne bo a v naših srcih še živiš in boš živel do konca naših dni. Vsem, ki se ga spominjate, iskrena hvala!

Neutolažljivi: žena Vera, otroci Viljem, Marija in Jožef, mama, ata in bratje

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, očeta, dedka in tasta

Vladimira Vujnoviča

upokojenca iz Lendave

se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sodelavcem, sosedom, sostanovalcem in družbenopolitičnim organizacijam za darovano cvetje in prispevke za humanitarne namene.

Hvala vsem, ki ste se prišli poslovit od njega, ter vsem, ki ste nam ustno ali pismeno izrekli sožalje. Zahvaljujemo se govornikom za poslovilne besede, godbi, posebno dr. Antoniču iz Lendave za obiske na domu in lajšanje bolečin v času njegove bolezni ter dr. Kološevi iz Spl. bolnišnice v Murski Soboti za vse, kar je storila zanj.

VSI NJEGOVI

Ko nas črni grob zakrije,
bela smrt oči zapre,
ljubezen nam iz groba sije,
dragi ne pozabite nas!

ZAHVALA

Tragično so preminuli dragi mož, sin, snaha in vnukinja, oziroma oče, brat, svakinja in nečakinja

Matija Šalika, 58 let
Alojz Šalika, 26 let
Irena Šalika, roj. Žerdin, 22 let
Anita Šalika, 6 mesecev

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, botrini, sosedom in vsem, ki ste drage pokojnike pospremili na njihovi zadnji poti, jim darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje ali kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih.

Prisrčna zahvala g. duhovnikoma za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in godbi na pihala. Posebna zahvala predstavnikom obrtnega združenja Lendava, Gorenje-Varstroja in Elme za poslovilne besede ter delovnim organizacijam Podjetje za PTT promet, Viator in Deloza. Prisrčna zahvala družinam Šerc, Bot in Meričnjak, ki so nam nudile pomoč ob izgubi naših najdražjih.

Gaberje, 14. oktober 1981

Žalujoči: žena Anica, hčerka Marija z družino iz Kanade, hčerka Albina z družino, hčerka Terezija z Janezom in sin Peter z Marijo

Poučna gobja razstava

V prostorih zavoda za šolstvo v Murski Soboti je bila od sobote do vključno torka na ogled zanimiva razstava gob, ki jo je pripravila soboška gobja družina. Ob otvoritvi, ki se je je udeležilo polno število gobarjev, je bilo odzivno tudi predavanje s prikazom diapozitivov o užitnih in strupenih gobah. Prav tako pa je bil več kot zadovoljiv obisk tudi v ostalih štirih dneh, kar je bila razstava odprta. To priča, da je tudi pri nas veliko nabiralcev in ljubiteljev gob, posebej pa, da si ti prizadevajo čim bolj seznaniti se z iskanimi plodi narave, da bi se tako izognili množičnim zastrupitvam.

Med obiskovalci omenjene razstave so bili poleg malčkov iz vrtcov, ki so radovedno prisluhnili varuhinjam in za potrditev tudi potipali kakšno gobo, tudi šolarji osnovnih šol. Oboje je spodbudno v težnji, da bi bilo med zastrupljenimi s strupenimi in neužitnimi gobami manj prav otrok, ki so često prve žrtve.

Prav tako pa vemo, da »tisto kar se Janezek nauči, tudi zna« ali z drugimi besedami povedano: če se bodo mladi naučili že v zgodnji mladosti razlikovati užitne od neužitnih gob, bodo lahko takrat, ko odrastejo, dobri učitelji svojim otrokom pri nabiranju gob. Te so v obdobju stabilizacije in vedno nižjega standarda vse češče na jedilniku, in je tako prav, da jih dodobra spoznamo in tako prijetni izlet v gozd ne pokvarimo z odvečnimi prebavnimi težavami ali celo mnogo hujšimi zastrupitvami, katerih posledice so lahko tudi smrtne.

bb

GORNJA RADGONA

Gasilstvo pomemben dejavnik SLO in DS

2120 občanov, vključenih v samoupravno interesno skupnost za varstvo pred požarom in občinsko gasilsko zvezo, je svoje naloge v preteklem obdobju opravilo v splošno zadovoljstvo. O uspešni preventivni dejavnosti gasilcev v vseh gasilskih društvih v občini priča tudi število požarov, ki jih je bilo do septemdra v občini le pet, kar je mnogo manj od republiškega poprečja. Od tega sta bila v letu 1981 2 požara v družbenem sektorju, 3 pa v privatnem; skupna škoda pa znaša 3.550.000 dinarjev. Gornjeradgonski gasilci pa se tvorno vključujejo tudi v koncept SLO in DS in tako prispevajo pomemben delež h krepitvi obrambne sposobnosti družbeno politične skupnosti.

Uspehi pa bi bili še večji, če bi gasilci v občini bili deležni večjega razumevanja. Zato se v gasilskih vrstah obnašajo skrajno stabilizacijsko in žanjejo uspehe ob dotrajani in pomanjkljivi opremi. Za novo in sodobnejšo, s pomočjo katere bi bili še učinkovitejši, ni sredstev, saj je izjemno draga in pretežno iz uvoza. Kljub temu pa z nabavo nekatere — predvsem za zaščito slatinskih vrelcev in zajetij pitne vode — ne velja odlašati, saj so lahko posledice katastrofalne. Velika pridobitev za gasilce v občini Gornja Radgona pa bo nov gasilski dom in center CZ, ki bo dograjen do prihodnjega maja. Pa ne samo za gasilske vrste, temveč za celotno združeno delo v občini. Poleg primernejše opreme, tehnike in sodobnih prostorov bodo namreč nudili strokovno pomoč vsem delovnim organizacijam in pregledovali njihovo gasilsko opremo.

Občinska gasilska zveza Gornja Radgona pa skrbi tudi za svoj naraščaj. Posebno ugodne rezultete beležijo pri vključevanju mladine, teh je že okrog 400, v odčini pa je tudi 320 gasilk.

vp

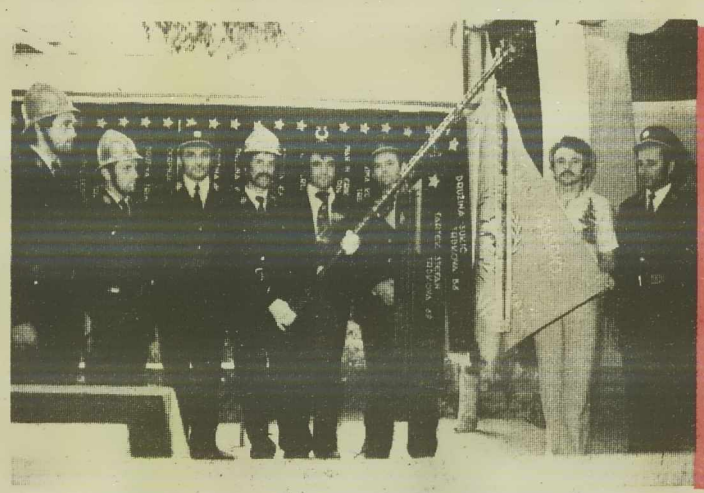

RAZVITJE PRAPORA NA TRDKOVI — V mesecu požarne varnosti velja vrlim gasilcem na stičišču meja na Trdkovi posebna pozornost. Gasilsko društvo deluje že od 1934. leta, gasilcev šteje 30 in stari gasilski dom postaja pretesen, zato si nameravajo v naslednjem letu v okviru vaškega zagotoviti večji prostor tudi za gasilsko dejavnost.

bb

Zlasti vzgojni pomen klubov OZN

Osrednja proslava ob 24. oktobru-dnevu OZN in srečanje klubov OZN iz vse Slovenije, ki sta bila v soboto v telovadnici srednješolskega centra pedagoške in tehničnih usmeritev v Murski Soboti, je še enkrat potrdilo tesno povezanost mladih iz raznih predelov naše ožje domovine, ki so to priložnost izkoristili za izmenjavo bogatih izkušenj. Tako je bilo tudi na okrogli mizi »Mednarodna dejavnost zveze socialistične mladine in klubi OZN«, ob srečanju udeležencev poletne politične šole klubov OZN ali pa na številnih razstavah, ki so potrdile velik pomen delovanja omenjenih klubov.

Okrog tisoč udeležencev osrednje republiške proslave ob dnevu OZN, med katerimi so bili večinoma mladinke in mladinci ter pionirji, kakor tudi gostje, predstavniki družbenopolitičnih organizacij republike in murskosobške občine, je uvodoma pozdravil ravnatelj centra poklicnih šol Milorad Vidovič. Zatem je imel slavnostni govor član predsedstva RK SZDL Slovenije Pavle Bojc, ki jim je zaželel v nadaljnjem delu uspešne rezultate v naporih za vzgojo in izobraževanje mladih, kakor tudi v razumevanju mednarodnih problemov in odnosov med državami.

Ob tem je poudaril zlasti naslednje: »V dvajsetletnem delovanju ste opravili veliko in koristno pot. Že številka 450 klubov OZN z več kot 12 tisoč lani v SR Sloveniji pove, kako velika množica mladih ljudi je v tej ali drugi obliki spoznavala probleme mednarodnih odnosov. Zato sem prepričan, da mladi v klubih OZN najbolj uspešno spoznavate ta vprašanja, spoznavate delovanje Združenih narodov in njegovih organov,

S PROSLAVE OB DNEVU OZN — Veliko število mladih na srečanju klubov OZN iz vse Slovenije, ki so se tokrat zbrali v Murski Soboti, je potrdilo ugotovitev, da predstavljajo izredno pomemben dejavnik v podružbljanju naše zunanje politike.

Foto: M. Jerše.

proučujete mednarodne odnose, protislovja sodobnega sveta, gibanje neuvrščenih in našo neuvrščeno politiko, in ste tako pomemben dejavnik podružbljanja zunanje politike. Mislim, da ni potrebno še posebej omenjati vzgojnega pomena takšnih aktivnosti, zato bi jim kazalo v prihodnje namenjati še več pozornosti.«

Ob tej priložnosti so podelili najvišja priznanja republiškega centra klubov OZN Slovenije, ki so jih med drugim prejeli tudi občinski center klubov OZN iz Murske Sobote, tukajšnji klub OZN na srednješolskem centru in Andreja Borovič, vodja omenjenega kluba. Vsekakor pa velja omeniti tudi skrbno izbran kulturni program pod naslovom »V srcih nosimo mladost in v krvi nam kipi svoboda«, katerega idejni tvorec je bil Jože Vild. Nastopili pa so: recitatorji, komorni zbor srednješolskega centra, folklorna skupina iz Beltinec ob glasbeni spremljavi in skupina Kri.

Milan Jerše.

Nove „SŠ" vozovnice terjajo večjo doslednost

Zaradi neomejenega števila voženj, do katerih so bili z mesečnimi vozovnicami upravičeni potniki, so pri Certusu izdali nove letne šolske vozovnice in kontrolne kupone. Torej so tako večkratna potovanja onemogočena. »S 1. 9., ko se je pričel redni šolski pouk, smo pri Certusu izdali letne šolske vozovnice, ki veljajo za prevoz na vseh avtobusih, in kontrolne kupone, s katerimi je omogočena vožnja samo na pogodbenem avtobusu. Nova oblika »SŠ« vozovnic je približno enaka kot dosedanja, z razliko, da dovoljuje prekinitev potovanja le v primeru in na relacijah, kjer od vstopne do izstopne postaje ni direktne avtobusne povezave, kar je zapisano na hrbtni strani v navodilu. Novost je ta, da so za dnevno kontrolo koriščenih voženj na znamkici odtisnjeni datumi, katere je obvezno potrebno črtati. Prodajalci vozovnic pa bodo na znamkicah že ob prevzemu črtali datume nedelj in praznikov,« je pojasnjeval namestnik vodje prometa pri Certusu tovariš Prelec.

Če koristnik te vozovnice potuje z obveznim prestopom, je potrebno na prvem avtobusu obkrožiti ustrezni datum, na naslednjem prestopnem avtobusu pa prečrtati kot pri direktni vožnji. V primeru neizkoriščenih voženj je datume za preteklo obdobje prav tako potrebno prečrtati.

Nov sistem »SŠ« vozovnic pa terja večjo doslednost in natančnost Certusovih delavcev pa tudi vseh dijakov oziroma koristnikov voženj. Podobne vozovnice bodo veljale tudi pri prevozih delavcev.

M. SKLEDAR

30 let v ZKJ

Na seji konference ZK Ljutomer so na skromni slovesnosti podelili knjižne nagrade članom ZKJ, ki so v tej organizaciji že 30 let. Priznanja so dobili: Rene Zemljič, Drago Ferenc, Tinca Podkrajšek, Mirko Šmauc, Albin Grm, Franc Sagaj, Maks Rojs, Aleksander Peček in Franc Rajnar. Predsednik OK ZKS Ljutomer in člani konference so slavljencem tudi čestitali.

D. L.

Z nekega zbora delavcev

Občinski svet zveze sindikatov Ljutomer je v dogovoru z obrtnim združenjem občine Ljutomer sklical zbor delavcev in obrtnikov. Dnevni red je napovedal pomembne teme: organiziranost in delo osnovne organizacije zveze sindikatov delavcev v zasebnem sektorju; delo sklada za dopolnilno izobraževanje delavcev, zaposlenih v zasebnem sektorju; pogoji za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev zaposlenih v zasebnem sektorju; kolektivna pogodba o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki.

Da so vprašanja pomembna, je razvidno tudi iz povabljenih gostov, ki so se udeležili zbora; sekretar republiškega odbora sindikata delavcev obrti SRS Borut Anzelc, tajnik OOS obrtnikov Mirko Lajh in OOZK obrtnikov Josip Varga iz sosednje republike Hrvaške — točneje Čakovca; prisotni so bili tudi predstavniki IS SO Ljutomer, Stanovanjske skupnosti Ljutomer in še kdo.

Ni pa bilo obrtnikov in delavcev v zasebni obrti. Morda zaradi petka popoldne, mogoče je informiranje v OO sindikata obrtnikov tako dobro, da zbori delavcev niso potrebni? Kakorkoli že — (ne)odgovornost je velika.

Pohvala pa tistim redkim (vsega skupaj je bilo prisotnih 10 odstotkov povabljenih), ki so si odtrgali čas in prišli.

Mogoče jih bo več na naslednjem zboru?

D. L.

POMEMBNA AVTOBUSNA ZVEZA — Veselo so nazdravili vaščani Trdkove in okoliških vasi ob meji na vrhu Goričkega prihodu avtobusa, ki je pripeljal v maju, zdaj pred zimo, ko ostaja cesta vse težje prehodna, pa se bojijo, da spet ne bi ostali brez pomembne zveze z Mursko Soboto. Iz Trdkove odpelje avtobus sicer zelo zgodaj — 4.45, vrača pa se pravočasno — ob 14.10, kar je za mnoge vozače v vedno krajših dneh nadvse ugodno.

bb

— APAČE —

Solidarnostna akcija

Delavci TOZD Notranja oprema in DSSS DO Elkom Lina iz Apač so minulo soboto solidarnostno zavihali rokave. »Režijci« so urejali okolico tovarne, proizvodni delavci pa osemurni delavnik namenili v sklad skupne porabe. V tej hvalevredni gesti pa delavci Line niso ostali osamljeni. Na pomoč so jim priskočili učenci 7. in 8. razredov OŠ Stogovci in tako še poglobili že doslej bogato sodelovanje. vp

TAKO JE, ČE SO LJUDJE ENOTNI

O prizadevnosti prebivalcev Rakičana pri gradnji gasilskega doma, s katero so začeli 7. julija, smo že poročali. Kljub nekaterim oviram so minulo soboto dom spravili pod streho. Za njimi je okrog 4.500 ur prostovoljnega dela. Delali so vsi, ki so za fizična dela sposobni, ostali pa so prispevali kako drugače. Posebej velja pohvaliti gasilsko društvo, mladino in nogometni klub.

Zdaj, ko je dom pod streho, se že dogovarjajo o zbiranju dodatnih prispevkov in obveznic, saj bi ga radi odprli sredi prihodnjega poletja. Otvoritveni dan nameravajo, kot nam je povedal predsednik KS Ivan Karoli, proglasiti za krajevni praznik.

J. S.

ZAČIN C

PRI VSAKEM PRIPRAVLJANJU JEDI UPORABLJAJTE ZAČIMBE ZAČIN C.

CENTRO prolzvod
Prehrambena industrija Beograd